This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

CHRISTIAN DEN ANDEN.

SKUESPIL I FEM AKTER.

AF

J. BLICHER.

(JOHN BENTSEN).

KØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG.
1889.

[illegible], Daniel

CHRISTIAN DEN ANDEN.

SKUESPIL I FEM AKTER

AF

J. BLICHER.

(JOHN BENTSEN).

KØBENHAVN.

ANDR. SCHOUS FORLAG.

1889.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
690222 A
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1933 L

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

København — I. Cohens Bogtrykkeri.

Med Højstsammes Tilladelse

Hendes Kongelige Højhed

Kronprinsesse Louisa

Allerunderdanigst tilegnet

fra

Forf.

Hort 21 Oct 193?

PERSONERNE.

Christian den anden.
Dronning Elisabeth.
Christina Gyldenstjerna.
Sigbrit Hollænder.
Dyveke (hendes Datter).
Rigskantsler og Ærkebisp Erik Valkendorf.
Hemming Gad.
Ærkebisp Gustav Trolle.
Torben Oxe, Ridder Lave, Mogens Munk (danske Adelsmænd).
Ebba Wallenstein (Dronningens Hofdame).
Eyvind (en norsk Folkesanger).
Første Adelsmand.
Anden Adelsmand.
En svensk Prælat.
En svensk Adelsmand.
Første Hofdame.
Anden Hofdame
Tredje Hofdame.
En Bonde.
En ung Bonde.
Første Bondepige.
Anden Bondepige.
Første Borger.
Anden Borger.
Tredje Borger.
En Page
Hofdamer, Adelsmænd, Prælater. Borgere og Bønder.

Handlingen foregaar i et Tidsrum af 10 Aar, fra 1513 til 1523. Første Akt i Bergen, anden og tredje i Kjøbenhavn, fjerde i Stockholm og Omegn, femte atter i Kjøbenhavn. Første, anden og tredje Akt omfatter Tiden fra 1513 til 1518, fjerde og femte Tiden fra 1520 til 1523.

Rettelser.

Side 91, 11 L. f. n.: da, læs: endda.
Side 120, 7 L. f. n.: ærligt. læs: artigt.

Første Akt.

(En Skov i Omegnen af Bergen. I Baggrunden Aaser med smaa Elveløb. Længere borte høje Fjælde. Paa Siderne Skov. Midt for Scenen en aaben Plads, indrettet til Dansen. I Forgrunden tilhøjre den saakaldte Kongesten, der brugtes som Talerstol. Tilvenstre nogle Telte. I Teltet nærmest Tilskuerpladsen Sigbrit og Dyveke. Scenen er fuld af Folk af alle Samfundsklasser i brogede Nationaldragter. Der holdes Majfest. Da Tæppet gaar op, danses en norsk Folkedans).

Første Scene.

Kor af de unge Bønderkarle.

Der gaar Dans paa Ribergade:
Slottet det er vundet!
Dèr danse de Riddere fro og glade
for Erik Kongen hin unge —

En Stemme.

Hold inde med Sangen!

En anden.

Hvorfor?

Stemmen.

Festen maa ikke begynde, før Festkongen kommer!

Første Adelsmand (fra højre).

Hvad er her paafærde? Hvem venter man paa?

Flere Stemmer.

Prinsen! Prinsen kommer!

Første Adelsmand.

Prinsen ved en Folkefest. Ha, ha, ha! Man har bildt Jer noget ind, og I har været dumme nok til at tage det for Alvor!

Sigbrit.

I ler for tidlig, højbaarne Junker! Prinsen kommer, som han har lovet. Jeg raader Eder til at spare Eders Latter til bedre Stunder.

Første Adelsmand.

Og jeg raader Jer til at vogte Jeres rappe Tunge, om I ikke vil, jeg skal anklage Jer for Prinsen.

Sigbrit.

Saa smaat og med Lempe! Prinsen er en retfærdig Herre og god imod de smaa og fortrykte; hos ham skal I visselig ikke finde Medhold. Han kunde blive til noget for sit Folk, om han ellers har Magt, som han har Vilje.

Første Adelsmand (opbragt).

Jeg skal —

Anden Adelsmand.

Tys, lad os gaa! Prinsens taabelige Nedladenhed har allerede gjort Hovedet kruset paa Hoben. Det er paatide, at alt dette Uvæsen faar en Ende, men her nytter det ikke at tale højt derom. (Fjærner sig med første Adelsmand).

Eyvind
(kommer springende ind fra højre).

Godkvæld herude!

Flere.

Tak, Folkesanger! Og velkommen iblandt os! Vi vidste nok, at Du vilde komme; ingen har nogensinde savnet Dig ved en Majfest. (De stimler sammen om ham).

En af de unge Bondepiger
(til Eyvind).

Du har gaaet langt. Her er noget at slukke Tørsten med! (Rækker ham et Krus Vin).

En anden.

Jeg vil danse med Dig, før jeg danser med nogen af de andre!

Eyvind.

Tak, Tak! I ere fagre at se til allesammen; men hvor er Dyveke, den fagreste af Jer alle?

En af Pigerne.

Der staar hun, — udenfor Mo'r Sigbrits Telt!

Eyvind (nærmer sig Dyveke).

Ja, der er hun, Rosen over alle Blommer! Endnu skjønnere end sidst, men saa hvid om Kind! (Højt). Hvad tænker Du paa?

Dyveke.

Hvad tænker de alle paa idag? Hvad er det, som synger i Luften og hviskes over Læberne? Prinsen kommer!

Eyvind.

Prinsen! Har Du set ham?

Dyveke.

Ja, jeg har set ham — og sidste Gang igaar! Da var det, han lovede mig at komme til Festen. Han saa mig ind i Øjet, og han kyssede min Haand; jeg vidste ikke selv, om jeg var vaagen, eller om jeg drømte. Men nu kommer han strax, — og jeg skal danse for ham; de have alle bedet mig om det!

Eyvind.

Dans ikke, hører Du! Jeg er din Ven, og jeg beder Dig om det.

Dyveke
(som stirrer ufravendt imod højre).

Stille! Han kommer.

Eyvind.

Endnu ikke! Det er kun en af hans Følge.

Erik Valkendorf (ind fra højre).

Hilsen med Gud til alle! I Prinsens Navn skal jeg meddele Eder, at Hans Naade ikke ønsker ved sit Komme at forstyrre Festen eller lægge Baand paa Munterheden hos nogen. Han har bedet mig sige, at idag kommer han ikke som Prins, kun som en Ven af Folket!

Mængden.

Hurra! Prinsen leve! (Stærk Bevægelse).

Første Adelsmand (til anden).

Hør, hvor Hoben skraaler. Og der kommer Prinsen, — alene! Uden Følge!

Anden.

Hvad er det? Der føres to Mænd bundne efter ham!

Første.

Det er den unge Ridder Mogens til Maglegaard, som nylig vilde slæbe en Bonde til Pinebænken, fordi han løj sig fra Tyvekosterne. Men Prinsen kom forbi i det samme, og saa fik han andet at vide!

Anden.

Hvordan! En Adelsmand!

Første.

Ha, ha, ha! Hvad tror Du, Prinsen kerer sig derom? — Huerne af! Der er han!

Anden Scene.

Prinsen. De forrige.

Prinsen
(kommer rask ind fra højre, fulgt af fire Væbnere, som fører to Mænd bundne efter sig).

Folket.

Leve Prins Christian!

Prinsen.

Tak! Tak allesammen! Gud lønne Jer for den Hilsen, jeg fik. — Snart skal I hilse mig som Konge i Norge!

Mængden (begejstret).

Gud bevare Kongen!

Første Adelsmand.

Stille! Prinsen vil tale!

Prinsen
(staar op paa Kongestenen).

Fred over Folkets Glæde og Solskin over dets Fest! — Jeg staar her for at dele Eders Glæde, ikke for at holde den nede. Men paa Vejen hid saa jeg en Mand, som vilde tage sig selv tilrette; ham vil jeg dømme først. (Til den ene af Fangerne). Træd frem, Ridder Mogens, og bring os Eders Klagemaal, — om I ellers har noget!

Ridderen (træder frem).

Visselig har jeg det, Eders Naade! Denne usselige Bonde har inat frastjaalet mig tre Brød, og nu negter han frækt at have gjort det. Jeg skulde ikke have straffet ham, om han ikke havde løjet, men nu —

Prinsen.

Nu vilde I lade ham bøde med en pinefuld Dag paa Træhesten. Guds Dros! Det var ridderlig handlet!

Ridderen.

Jeg beder Eders Naade tilgive; jeg har saavist ikke tænkt paa at straffe Bonden.

Prinsen.

Der løj I, Ridder, og frækkere endnu end Bonden! (Til Væbnerne): Vagt! Bring denne Herre i Sikkerhed paa Slottet; han har vanæret Ridderskabet med en Løgn. Bonden kan I løse og lade ham fare. (Stærkt Røre iblandt Mængden.)

Ridderen (trodsig).

Tør jeg spørge, hvad der bringer Eders Naade til at fælde saa haard en Dom over Løgnen hos den ene, medens den anden gaar fri og frelst herfra?

Prinsen.

Det skal jeg sige Eder, Ridder, — og højt i hele Folkets Paahør! Bonden løj for at frelse sit Liv, men I løj for siden at tage dobbelt Hævn paa Eders Skyldner. Derfor skal I bære Straffen, men Bonden giver jeg sex Brød for de tre, I ikke vilde unde ham!

Ridderen (med Hensigt).

Og naar han stjæler næste Gang?

Prinsen.

Han stjæler ikke mere.

Ridderen.

Er Eders Naade sikker derpaa?

Prinsen
(ser fast paa Bonden).

Fuldkommen sikker. Naar Bonden næste Gang trænger til Brød, saa vil han komme til mig og bede om det. Og han vil ikke gaa forgjæves. (Til Vagten): Før dem saa bort!

(Væbnerne føre Ridderen bort; Bonden kysser Prinsens Haand og følger efter.)

Raab af begejstrede Stemmer.

Prinsen leve! Han er Folkets Ven!

Første Adelsmand (til anden).

Det gaar for vidt! Skal vi taale det længere?

Anden.

Vi er nødsaget til det.

Første.

Hvorfor?

Anden.

Du ser jo, han har Magten. Mængden forguder ham.

Første.

Mængden! Det vil her sige Pøbelen og den gemene Hob.

Anden.

Ligemeget, — for Øjeblikket er den stærkere end vi. Men vent til Prinsen bliver kronet og faar Riddersporen i Siden! Da er han bunden af Haandfæstningen; og alle hans stolte Drømme om Enevælde, alle hans gyldne Løfter til Borger og Bonde vil knuses mod denne Fæstning! Men Folket, som nu jubler for ham, vil tro, at han har forraadt det, vil raabe paa hans Løfter og hade ham, fordi han har skuffet det saa bittert.

Første Adelsmand (højrøstet).

Vi vil ikke taale det. Har man hørt Mage! At tage en Adelsmand tilfange og dømme ham sammen med en gemen Bonde!

Prinsen
(som er bleven opmærksom).

Ej, ej, Hr. Ridder! Vil I ogsaa i Forvaring paa Slottet?

Første Adelsmand.

Tilgiv —

Prinsen.

Nuvel, I kan gaa fri. Men husk paa, at I en anden Gang ikke skal tale om, hvad I ikke vil taale. Det svider til Ens egen Tunge, naar man tager en Brems imellem Tænderne, vèd I nok. (Til de omkringstaaende): Og saa til Festen! Lad nu Dansen begynde!

(De dansende ordner sig i Rækker. En af de unge Bønderkarle synger for, og Koret falder ind med Omkvædet.)

Sang.

Der gaar Dans paa Riberbro:
Slottet det er vundet!
Der danse de Rid're med udhugne Sko —
For Erik, Kongen hin unge,
med dem, som vare der,
for hannem saa danse de fro!

Prinsen (nærmer sig Dyveke).

Husker Du Løftet: kun at danse med mig?

Dyveke (som for sig selv)

Kun at danse med Eder —

Prinsen.

Troede Du ikke, jeg kom? Har Du ventet mig længe?

Dyveke.

Jeg har ventet en Dag, saa lang som et Liv!

Prinsen.

Snart skal Du leve et Liv, saa kort som en Dag, men skjønt som en Nat i Skjærsommer!

(Han fører hende bort i Dansen.)

Sigbrit (staaende i Teltet).

Nu danser Prinsen med Dyveke Sigbritsdatter! Nu kommer der nye Tider for Norge.

Eyvind
(som er bleven staaende ved Siden af Teltet):

Sigbrit! Ser Du ikke det forfærdelige, som nu kommer?

Sigbrit
(paa samme Maade som før).

Nye Tider for Norge! —

Eyvind.

Ser Du det ikke? Han har daaret hendes Sjæl; han vil lokke hende til Brøde. Sigbrit! Frels din

uskyldige Datter, førend det er forsilde. **Hvis** rolig kan se hende fortabes, saa er Du ikke **hen** Mo'r!

Sigbrit.

Spar din Tunge og pas Dine egne Sager? **Hv** der staar skrevet i Stjernerne, kan hverken eller jeg forandre.

Eyvind.

Hvad staar der skrevet?

Sigbrit.

At min Haand skal blive en Svøbe til Adele Ryg; at de stiveste Blomster i Kongens Urtegaa skal rystende bøje sig for en Nelde!

Eyvind (spændt).

Staar der andet? Ser Du mere?

Sigbrit
(følger Prinsen og Dyveke med Øjnene).

Jeg ser, hvad der staar i Runesangen:

Skjæbner og Viljer, jeg kan bøje som en Vaand!
Tusende Traade, som er lagt i min Haand! —

Og mere endnu ser jeg; — nærmere kommer de
Af en eneste Dans
en Krones Glans!
Af en Kjærlighedspagt
næsten kongelig Magt! —

Eyvind
(griber hende i Armen, angst).

Sigbrit! Hvem er I? Er I en ond og led Troldkvinde, eller hvad skal jeg tro?

Sigbrit.

Hvad I skal tro, maa I selv vide; men hvem jeg er, det vil jeg nu vise Verden. (Gaar ind i Teltet.)

Eyvind (korsende sig).

Alle Helgener staa os bi! Den, som ofrer sit eget Barn, kan ogsaa ofre sin Sjæl til den Onde. (Opdager Dyveke, som er standset ved Siden af ham). Der er hun! Jeg vil vare hende ad. (Højt). Dyveke! (Højere endnu:) Dyvekelille!

Dyveke (aandsfraværende).

Hvad siger I?

Eyvind.

Følg mig bort, hører Du! Her er ikke godt for Dig at være.

Dyveke.

Ikke godt? —

Eyvind.

Nej ondt, forfærdelig ondt. Men Du ser det ikke selv. Du staar, som Du hørte ikke min Tale, og din Røst klinger, som om den kom langvejs fra! Hvad er det, Du stirrer paa, som kunde Du aldrig drage dine Øjne bort igjen?

Dyveke.

Jeg ser paa hele den brogede Sværm, og i den ser jeg ene ham, som er Kongen over dem alle!

Eyvind (med stigende Bevægelse).

Saa luk dine Øjne til! Se ikke paa ham! Husk, det gjælder din Ære, og skynd Dig bort, medens det endnu er Tid. Dyveke, frels Dig! Følg mig for den hellige Jomfrus Skyld! Du er fortabt, om Du bliver! (Vil drage hende bort).

Dyveke (stille).

Det nytter ikke, Eyvind! Hele min Sjæl er

som runebunden under hans Blik. Hvor han maa jeg ogsaa være.

Eyvind (indtrængende).

Frels Dig!

Dyveke.

Det er for silde. Jeg kan ikke.

Eyvind.

Du kan, hvis Du vil! Ingen kommer mod Vilje i den Ondes Vold.

Dyveke (med Anstrengelse).

Men — — jeg vil ikke mere!

Eyvind.

Du vil ikke frelses! Du vil gaa fortabt?

Dyveke.

Fortabt eller frelst vil jeg følge ham! Alen kan jeg dog kun fortabes.

Eyvind.

Nej, nej, sig ikke det! Sig, at Du mente ikke de forfærdelige Ord, Du nu sagde.

Dyveke
(følger Prinsen med Øjnene).

Se! Ser Du ham smile? Det er ligesom Solskin og flammende Ild!

Eyvind.

Dyveke, hør mig!

Dyveke.

Han sænker sine Øjne i mine — Dejligere Øjne har jeg aldrig set. —

Eyvind (tonløst).

Stakkels lille Dyveke! Hvor jeg elskede Dig!

Dyveke

(gjør en pludselig Bevægelse som for at nærme sig ham, men standser atter. — Dæmpet).

Bed for mig — og glem mig saa — (Som før): Hør, hvor de synger: „For Christian, Kongen hin unge!“ Nu laver de Folkevisens Ord om, at de kan passe paa ham. Hør, hvor de er glade! Og hvor de er stolte af ham!

Fuldt Kor.

Der gaar Dans i grønne Vang:
Norges Drot er funden!
Frem danse vi alle med Spil og Sang —
For Christian Kongen hin unge
med dem, som ere her,
for hannem saa danse vi fro!

Eyvind

(springer pludselig op paa Kongestenen, — højt).

Vent lidt; lad nu mig komme til! Skal der andre Ord til Visen, saa lad det da endelig blive nogle, som passer.

Flere Stemmer.

Det var Ret! Folkesangeren skal synge for, han forstaar det!

Andre.

Ja, lad os faa en ny Vise, saa synger vi Omkvædet med!

Eyvind.

Pas paa, og hør godt efter! (synger med stigende Kraft og uden at drage sine Øjne bort fra Dyveke, som staar kæmpende med sig selv).

Let gaar Dansen i det fri, —
Nøkken ler i Elven! —
Vogt din Sjæl og kors din Sti:
Der fældes Graad over Grene,

der falder Dug i Dal
og Taager i Fjældkongens Sal!

Himlen snor sit Stjærnebaand —

Koret (falder ind).

Nøkken ler i Elven!

Eyvind.

Bag Glæderne lurer den onde Aand!

Koret.

Der fældes Graad o. s. v.

Eyvind
(langsomt og med Hensigt).

Rosenstrøt er Helveds Vej, —
Nøkken ler i Elven! —
De hedeste Løfter, o tro dem ej!
Der fældes Graad o. s. v.

Kongelig Drot er ung og skjøn, —
Nøkken ler i Elven! —
Sænk dit Blik og bed en Bøn:
Der fældes Graad over Grene,
der falder Dug i Dal
Og Taager i Fjældkongens Sal! —

Prinsen (afbryder pludselig).

Hold inde Sanger, og forstyr ikke Glæden her med din bedrøvelige Vise! Gaa hen til et andet Sted, hvor den passer bedre.

Eyvind.

Ingensteds passer den bedre end her, det skal I vide! Men gjærne gaar jeg bort herfra, thi det er intet lysteligt Syn at se den fagreste Rose, som groede paa Fjældet, brydes af og plantes om efter et Herskerlune!

Erik Valkendorf (til Prinsen).

Jeg stemmer for, at vi planter ham selv om

til et Sted, hvor han kan lære at holde sin rappe Tunge i Tømme! — Hvad mener I, Herre?

Prinsen.

Nej, lad ham gaa. Kjærligheden har gjort ham rasende. Han er en Stakkel!

Eyvind (ude af sig selv).

Ikke saa stakkels som I, højbaarne Prins af Danmark!

Prinsen
(lægger Haanden paa sit Sværdhefte).

Vogt Dig nu, dumdristige Svend!

Tredje Scene.

Ridder Lave. De forrige.

Ridder Lave (fra venstre).

Saa skulde da ogsaa Rakkeren hænges! Er Festen allerede begyndt?

Første Adelsmand.

Tys! Prinsen er her.

Ridder Lave.

Prinsen! Er det ham der paa Kongestenen? Saa har han mintro forandret sig siden igaar.
(De Omkringstaaende ler.)

Ridder Lave
(med et Sideblik til Prinsen, som nikker til ham).

Ja, han har forandret sig; — men ligemeget: Jeg bøjer mig for den, som staar paa Kongestenen.
(Hilser dybt paa Folkesangeren).

Eyvind (ophidset).

Ja, duk Dig kun! Det er ikke for tidligt, de fornemme lærer at krumme Ryg for Folket!

Prinsen.

Det gaar for vidt! Før ham bort!

Stemmer.

Bort med ham! Han forstyrrer Festen. — Han taler uhøvisk til Prinsen.

Flere.

Han skal ned af Kongestenen! Lad os bære ham ud!

(Et Par unge Karle træder sammen og løfter Sangeren op paa deres Skuldre.)

Eyvind (triumferende).

Se, nu kaarer det frie, norske Folk sig en Konge uden selv at vide det: En Sangerkonge!

En ung Bondekarl.

Leve Sangerkongen!

En anden.

Flyv langt bort, Sangerkonge, og kom tilbage med nye Viser for den lange Vinterkvæld!

Eyvind.

Jeg kommer ikke tilbage, før jeg selv vil, — om jeg nogentid kommer! —

En Folkesanger er en underlig Ting,
flagrer som flygtig Fugl omkring, —
synger, hvor Mængden sværmer
og ensom ved Elvens Siv; —
glemmer dog aldrig Fjældets Blomst:
Han vilde jo frelst dens Liv! (Ud.)

Dyveke
(med et uvilkaarligt Udbrud).

Aa, ja, frels mig!

Ridder Lave (som har hørt det).

Nu kunde jeg godt bruge Dig, sagde Drengen til Baaden, — han sad i Vand til opover Halsen!

Prinsen (oprømt).

Lad nu Lystigheden begynde! Spil op til Sang og Dans!

En Stemme.

Nu skal Dyveke danse for Prinsen!

Flere.

Ja, Dyveke skal danse alene!

(De gjør Plads for Dyveke og synger, medens hun danser.)

Forsangeren.

Strø Blomster allevegne, gjør Flisegulvet glat:
Dyveke vil danse for Prinsen inat!

Koret.

Men vogt Jer kun
for Ungdomsglans,
for Tryllesmil
og Runedans,
som daarer! —

Forsangeren.

Hun lænker alle Øjne til sine Fødder smaa,
lettere hun danser end den vildene Raa!

Hun tænder Ild i Øjne, som vilde koldt se til,
og danser ind i Hjærterne, saalangt hun selv det vil!

Hun danser bort sin Lykke, hun danser mod sin Grav;
standser hun, er Kinden vaad, hun ved ej selv hvoraf!

Koret.

Men vogt Jer kun
for Ungdomsglans,
for Tryllesmil
og Runedans
som daarer! —

Prinsen (klapper i Hænderne).

Bliv ved! Du er vidunderlig dejlig! Dans mere!

Dyveke
(som er standset foran Prinsen).

Nej, Herre; jeg har allerede danset nok.

Prinsen (henreven).

Du har danset Dig ind i min Sjæl og mit Liv! Ingen har gjort det før Du. (Dæmpet). Bliv nu derinde; lov at du aldrig vil flagre bort igjen som en flygtig Sommerfugl! (De gaa sammen hen i Forgrunden).

Dyveke.

Herre, ved I, hvorledes det gaar Sommerfuglen, naar den engang har været fanget?

Prinsen.

Nej, hvad saa?

Dyveke.

Saa faar den aldrig sin Frihed mer og aldrig sin lette Flugt; saa maa den bestandig flagre nær Jorden: tilbage til det Sted, hvor Støvet gik af dens Vinger.

Prinsen.

Lidt Sommerfuglestøv —

Dyveke.

Det er Sommerfugleliv — og syndigt at øde!

Prinsen.

Ingen vil øde det. Sommerfuglen faar jo Lov til at beholde sine Vinger.

Dyveke.

Ak, hvad hjælper den Vingerne, naar de ikke har Kraft! Saa er Sommerfuglen ikke længere

Fugl, men en stakkels Orm, som kun søger Jorden for at dø!

Prinsen.

Glem Sommerfuglens Død og lev som den: kort men rigt; saa ved Du dog, naar alt er forbi, at Du engang har levet!

Dyveke (med tvungen Lystighed).

Ja, jeg vil leve i Lys som den, — ikke tænke paa den Stund, da jeg skal miste mine Vinger!

Prinsen.

Giv mig din Fryd og dit Sommerfugleliv! Jeg vil give Dig hele min Kjærlighed igjen!

Dyveke (viger pludselig tilbage).

Nej, frist mig ikke!

Sigbrit
(som imidlertid er kommen frem i Teltaabningen og ivrig har lyttet til deres Samtale, — strengt).

Dyveke, kom hid! (Til Prinsen): Eders Naade maa ikke vredes, om en fattig Pige ej taler med Forstand. Hun kjender kun lidt til Livet hos de store.

Prinsen
(dæmpet til Ridder Lave).

Guds Død! Det var en drøj Sandhed! — Hvem er den Kvinde?

Ridder Lave (afsides til Prinsen).

Den skjønne Dyvekes Moder. Kunde Eders Naade ikke strax kjende det paa Ligheden?

Prinsen.

Ti stille! Det kan ikke være sandt.

Sigbrit (bydende).

Dyveke!

(Dyveke gaar frygtsomt hen til Teltet.)

Ridder Lave (til Prinsen).

Ser I nu?

Prinsen.

Tys!

Sigbrit (til Dyveke).

Hør nu mit Raad og forspild ikke din Lykke. Han byder Dig Ære og Magt; tager Du ikke imod det, saa kommer Du hele dit Liv til at staa i Fjælleboden. Forstaar Du mig?

(Dyveke fjærner sig ud i Baggrunden. Prinsen følger hende.)

Ridder Lave (højt).

Fagre Raad af en Høg til en Due!

Sigbrit (vredt).

Hvad rager det Jer, om saa var? — Hvem er I?

Lave.

En Galgenfugl er jeg, — en lystig Spurv, som driller de gamle Ugler om Natten og smutter fra dem om Dagen.

Sigbrit.

Saa gaa paa Uglejagt igjen! Kan hænde de Fugle kunde lære Jer Visdom.

Lave.

Kan hænde her var en Skade, som trængte til at drilles først! En styg Fugl, sort som den lede Satan —

(Sigbrit gjør en heftig Bevægelse.)

Lave (som før).

— en simpel Fugl, som skabtes til at hoppe langs Jorden, men vilde alligevel med Vold og Magt op i Højheden.

Sigbrit.

Hvad mener I?

Lave.

Har I aldrig hørt om en hæslig Fugl, som duner sin Rede med Ungernes Fjedre?

Sigbrit.

Og har I aldrig hørt om en adelig Gjæk, som kom tilkort i Nævekamp med en Bonde?

Lave.

Vel har jeg det! Han glemte at se efter, om Bonden kunde mere end sit Fadervor.

Sigbrit.

Og saa fik han at føle, hvad han ikke havde set.

Lave (drillende).

Ja, ligervis som Fuglen, vi talte om før. Den plukkede sine Unger for at dække sig selv og tænkte ikke paa, hvor ondt det gjorde, før den selv blev plukket og ynkelig brændt! Pas paa, at det ikke gaar Jer ligedan —

Sigbrit.

Der Teufel annamme Eder!

Lave (synger).

Plukker Du andre, saa plukker andre Dig!
Højhedsvanvid taber, og Falskhed hævner sig.

Sigbrit.

Ej, saa gaa Fanden ivold med Eders lede Viser!
(Hun trækker sig tilbage til Teltet)

Lave.

Ha, ha, ha! Dennegang blev det ikke Ridderen, som tabte. **(Til en Adelsmand, som gaar forbi).** Halløj,

Ridder Mogens! Kan I sige mig, hvad det er, som gaar for sig der henne?

(peger ud i Baggrunden, hvor Mængden har samlet sig).

Erik Valkendorf (som har hørt det).

Her skal være Fakkeltog gjennem Skoven, og nu ordner de Blussene.

Lave.

Hurra, Fakkeltog! Saa maa jeg med!

Valkendorf.

Vent lidt! Hvad mener I om Prinsen?

Lave.

At han er ung og smuk og forgudet af Folket. Siger jeg andet, saa mener jeg det ikke; men siger jeg det ikke, mener jeg det dog! — Paa Gjensyn i Fakkeltog og Maaneskin! (Fjærner sig.)

(Prinsen og Dyveke komme atter frem i Forgrunden).

Prinsen (til Dyveke).

Hvor fin Du er, og hvor fager! — Det er Dig, jeg har drømt om; det er Dig, jeg har tænkt paa, og som jeg vidste, jeg maatte finde i en lykkelig Stund af mit Liv. — Netop saadan maatte Du se ud! Netop saadant et Smil, og saadant et Blik, og saadan en bløt, fortryllende lille Barnemund.

Dyveke

(holder Haanden for hans Øjne).

Herre, sig ikke mere! Se ikke paa mig! I har saadanne underlige Øjne, naar I taler: De er straalende som Solen og hede som Ild; og saa er der Runer i dem, som jeg ikke kan tyde. Luk dem, luk dem! Jeg vil ikke runebindes, ikke forkogles —

Prinsen.

Dejlige Due, vær ikke bange! Giv mig din Haand, og jeg holder den fast. Vi to vil gaa gjennem Skoven sammen, i Spidsen for hele den muntre Skare, og Faklerne skal være vort Brudelys. Se, hvor de lyser for Dig og mig! Kom, skynd Dig!

Dyveke.

Nej, jeg tør ikke. Jeg har allerede givet formeget og intet faaet igjen.

Prinsen.

Intet! Begjær hvad Du vil, og jeg giver Dig alt.

Dyveke.

Ikke alt. Begjærer jeg Dronningenavn, da giver I mig det ikke, thi I raader ikke selv; I er bunden i Lænker —

Prinsen (med et Udbrud).

Saa sprænger jeg Lænkerne! Danmark har aldrig haft fagrere Dronning, end det vilde faa i Dig; og lykkelig vilde jeg være den Dag, jeg kunde sætte Kronen paa dit lokkede Hoved —

Valkendorf (afsides til Prinsen).

Eders Naade! Gaa nu ikke for vidt og giv Løfter, som I ingensinde kan holde.

Prinsen.

Hvoraf ved Du, at jeg ikke kan holde dem?

Valkendorf.

Deraf, at I har Lænken om Foden, saasnart I er Konge. Den danske Adel og Gejstlighed vil aldrig give deres Minde til et saadant Ægteskab.

Prinsen (trodsig).

Jeg spørger ikke Adel og Gejstlighed tilraads, naar jeg kaarer mig en Dronning. Jeg skal vide at handle som fri Mand i mit Rige.

Valkendorf.

Men Haandfæstningen, Herre?

Prinsen (heftig).

Haandfæstningen! (Stamper i Jorden). Du har Ret! Haandfæstningen! —

Første Adelsmand (træder til).

Eders Naade! Fakkeltoget er ordnet; man venter kun paa Eder.

Prinsen.

Det er godt; jeg skal komme. (Til Dyveke). Bliv her og vent paa mig. Om et Øjeblik er jeg her tilbage.

(Fakkelbærerne slutte Kreds om Prinsen, medens Musikken spiller Riberhusmarschen. — Alle ud, undtagen Sigbrit og Dyveke).

Fjerde Scene.

Sigbrit. Dyveke. Siden Prinsen.

(Dyveke staar et Øjeblik tavs og stirrer ud efter de bortdragende, bøjer saa pludselig Hovedet imod Teltvæggen og hulker sagte).

Sigbrit (haardt).

Taabelige Barn! Hvad græder Du for?

Dyveke.

Jeg — jeg synes, — jeg har givet min Ungdom og Glæde bort paa en eneste Dag. Jeg synes, — jeg kan aldrig blive lykkelig mere!

Sigbrit.

Du ikke! Lykken har aldrig været Dig nærmere end idag, og hver en Pige har med brændende Længsel ønsket sig i dit Sted, naar Du talte med Prinsen! Hørte Du ikke, hvor de hviskede til hinanden: „Ak, hvem der turde staa ved hans Side som hans!“ „Undte han mig blot en liden, usselig Dans!“ — Men han sansede dem ikke; han sansede ingen uden Dig —

Dyveke (glad).

Ingen uden mig!

Sigbrit.

Og Du kan endnu være taabelig nok til at græde? Du, som hele dit Liv har staaet i Fjælleboden, men nu ved et Under er ført ud i Lyset —

Dyveke.

Ført ud af en Prins, ganske som i et Æventyr!

Sigbrit.

Ja, ganske som i Æventyrene, Du holder saameget af. Maa Du saa ikke være lykkelig?

Dyveke.

Jo, naar jeg ser i hans Øjne og hører hans Røst, er jeg det; men naar han saa er borte igjen, synes jeg, jeg har solgt mig selv, som jeg engang solgte mit dyreste Halsbaand for et Æventyr. — (Stigende). Og jeg bliver saa angst, — jeg bliver saa dødsangst! Hvad er der at frygte for? Mo'r, hvis Du ved det, saa sig, hvad det er! Har jeg gjort noget ondt ved at lytte til hans Ord? Vil jeg gjøre noget ondt ved at tro paa hans Løfter? (Da Sigbrit

vender sig bort uden at svare). Du siger ingenting! Det er altsaa noget. Mo'r, hvad er det?

Sigbrit.

Taabelighed er det og ikke andet! Men vil Du staa din egen Lykke imod, saa kom; lad os rejse herfra endnu idag!

Dyveke.

Rejse? — Det kan jeg ikke.

Sigbrit (afsides).

Jeg vidste det nok. (Højt). Du har altsaa Kjærlighed til Prinsen?

Dyveke (med et Udbrud).

Aa, gid jeg ikke vidste, hvad Kjærlighed er! Gid jeg ikke vidste, hvad Hjærtesorg er! Gid jeg var død, da jeg endnu var glad og uskyldig!

Sigbrit.

Hold op, hører Du! Hold op med denne barnagtige Graad og se, hvad der bydes Dig: Magt, Ære, kongelig Gunst! Et Liv fuldt af Glæder, og tilsidst —

Dyveke.

Tilsidst?

Sigbrit.

Dronningekronen!

Dyveke (imod hende).

Siger Du det? — Mener Du det?

Sigbrit.

Jeg siger ikke alt, hvad jeg mener; og hvad jeg tænker, ved ingen.

Dyveke (spændt).

Men Du tror det?

Sigbrit.

Kan være. Der er intet i Verden saa udvideligt som Troen; den rækker over mange Verdener, baade de synlige og de usynlige!

Dyveke (slaar Hænderne sammen).

Hvis det var sandt! Hvis han virkelig engang vilde gjøre mig til sin Dronning, saa er ingen i Verden glad som jeg!

Prinsen
(som idetsamme kommer ind fra højre, fulgt af Erik Valkendorf, — dæmpet til ham).

Se, der staar hun! Er hun dog ikke vidunderlig dejlig? Smuk nok til den stolteste Mand!

Valkendorf.

Smuk nok til en Prins, men ikke til en Konge, og det bliver I snart. Hvad saa, naar I maa bort herfra?

Prinsen.

Saa fører jeg hende med hjem til Danmark og giver hende Æresplads i mit Slot. Saa lærer jeg hende at elske mit Folk og Folket igjen at elske hende?

Valkendorf.

Herre, husk paa Prinsessen, I bejlede til, og som snart skal være Eders Dronning.

Prinsen (heftig).

Jeg kjender hende ikke og elsker hende endmindre. Havde jeg set Dyveke før, havde jeg aldrig bejlet til andre. Selv nu ønsker jeg det ugjort.

Valkendorf.

Gjort Gjærning staar ikke til at ændre; (betyd-

ningsfuldt). men halvgjort staar til at bøde paa. (Da Prinsen vender sig bort). Ja, ja, jeg raader Eder blot til Forsigtighed!

Prinsen.

Det er de gamles Skik.

Valkendorf.

Gammel er jeg ikke, saalænge jeg kun tæller de fyrretyve Aar; men Klogskab har Livet lært mig, og den lærer jeg Eder igjen. Hør mig, Eders Naade! Kong Hans ligger syg i Danmark, og vi kan med hver Dag vente Melding om hans Død. Saa er I Konge —

Prinsen.

Ja, saa er jeg Konge.

Valkendorf.

Men derfor er I ikke fri.

Prinsen.

Vent til jeg sidder paa Tronen! Der kommer nye Tider for Norden.

Valkendorf.

Gode Tider?

Prinsen.

Store Tider!

Valkendorf.

Sæt Eder kun ikke for høje Maal, Herre!

Prinsen.

Ingen kan sætte sit Maal for højt, tør han give sit Liv for at vinde.

Valkendorf.

Saamange snubler dog paa Vejen og dør —

Prinsen.

Hvad gjør det, naar de dør for en stor Sag; saa har de jo set Maalet skinne.

Valkendorf.

Set det — og tabt det!

Prinsen.

Nej, naaet det i samme Øjeblik, som de gav deres Liv for at vinde. Hvad man gjennem et helt Liv strider for, det maa naas engang —

Valkendorf.

Hvornaar?

Prinsen.

I Fuldendelsen!

Valkendorf (skuffet).

Ah, den er langt borte. — (Gaar ud tilhøjre).

Sigbrit
(som hele Tiden har iagttaget dem)

Der fløj Høgen; lad saa Duerne næbbes!
(gaar ind i Teltet).

Prinsen (nærmer sig Dyveke).

Sommerfuglen blev dog ved Jorden. — (Tager hendes Haand). Dejlige Sommerfugl! Tak, at Du blev! — Nej, vend Dig ikke bort. Sig, Du blev, fordi Du følte som jeg, at vi to kunde ikke leve hinanden foruden.

Dyveke.

Naar Prinsen befalede mig at blive, hvor turde jeg saa gaa bort?

Prinsen.

Se paa mig! Du blev ikke af Frygt, Du blev af Kjærlighed.

Dyveke
(som har vendt sig bort, drejer halvt modstræbende Hovedet om imod Prinsen).

Jeg blev — — Nej, jeg vil ikke se paa Eder; jeg vil være fri, helt fri! (Giver pludselig efter). Aa, det er forsilde! Som Nøkken har Du spillet mig ind i din Favn. Saa tag mig da, — her er jeg, — og kan aldrig gaa fra Dig! (Slynger Armene om hans Hals).

Prinsen (sagte).

Vilde Du da det, om Du kunde?

Dyveke.

Nej, nu vilde jeg ikke mere, selv om jeg kunde.

Prinsen (kysser hende).

Min Skat, min eneste!

Dyveke (river sig løs).

Herre, hvad har Du gjort?

Prinsen.

Taget min Ret.

Dyveke
(trækker sig baglæns tilbage til Teltet).

Din Ret? Du har ingen! Kan jeg blive din eneste? Kan jeg blive din Dronning?

Prinsen.

Dyveke!

Dyveke.

Sig det, sig det! Aa, hvor jeg gjærne vilde tro Dig, om Du sagde det!

Prinsen (med et Udbrud).

Og hvor jeg gjærne vilde sige det, om jeg kunde! Gud i Himlen! Hvorfor er jeg da mindre

fri end den fattigste Bonde? — Dyveke, bliv! Saa skal jeg forklare Dig —

(Dyveke ryster paa Hovedet og løber ind i Teltet.)

(Idetsamme kommer Erik Valkendorf atter fra højre.)

Femte Scene.

Erik Valkendorf. Prinsen. Kort efter Hemming Gad. Siden Dyveke, Sigbrit og de øvrige

Valkendorf.

Eders Naade! Her er Bud fra Danmark.

Prinsen.

Fra Danmark! — Saa er Kongen død.

Valkendorf.

I har Ret! Det synes, som de nye Tider skal nu til at begynde!

Prinsen.

Hvor er Budet? Jeg vil strax tilbage til Slottet!

Valkendorf.

Ikke strax, Herre! Rygtet er faret som en Løbeild gjennem Byen. Store Folkeskarer har samlet sig og drager hid for at hylde Eder. Om et Øjeblik vil de være her.

Prinsen.

Hvem bragte Budskabet?

(En Mand, indhyllet i en sort Rejsekappe og med Hætte for Ansigtet, kommer ind fra Baggrunden, hvor han bliver staaende tavs).

Prinsen (med hævet Stemme).

Jeg spurgte, hvem der bragte os det sørgelige Bud?

Valkendorf.

Jeg ved det ikke, Herre! Det var en fremmed Mand med tildækket Ansigt. Han vilde ikke give sig tilkjende.

Prinsen.

Hvor er han? Jeg vil se ham!

Skikkelsen i Baggrunden.

Her er han!

Prinsen (farer sammen).

Hvor? (Opdager ham). Træd nærmere, Fremmede, og sig, hvem det er, jeg taler med.

Skikkelsen.

Ikke før vi er ene.

Prinsen
(da Erik Valkendorf paa et Vink af ham gaar ud tilvenstre).

Det er vi nu!

Skikkelsen
(peger paa Teltet tilvenstre, hvor Sigbrit stikker Hovedet frem).

Ikke endnu. Der er nogen i Teltet derhenne!

(Sigbrit dukker sig ned bagved Disken).

Prinsen.

Hvor? Jeg ser ingen!

Skikkelsen.

Maaske jeg tog fejl da —

Prinsen.

Det gjorde I vist. Altsaa?

Skikkelsen (lader Kappen falde).

Altsaa!

Prinsen (viger tilbage).

Hemming Gad! Danmarks bitreste Fjende!

Hemming Gad.

Før, — men ikke nu.

Prinsen.

Sverrigs farligste Mand! Pavens højre Haand! I, som har forført det svenske Folk til Frafald og forfulgt Danmark med et brændende Had. —

Hemming Gad.

Før, — men ikke nu.

Prinsen.

Hvorfor ikke nu? Tror I kanske, jeg vil frafalde min Ret til Sverrigs Trone? Nej, aldrig! Det skal være mit Maal at vinde den igjen, koste, hvad det koste vil. Ikke for intet skal I Gang efter Gang have brudt Eders Løfter og svoret Eder, som I aldrig vilde holde. Et enigt Norden, et samlet Broderfolk, — det er min Kongstanke, det er mit Fremtidshaab!

Hemming Gad.

Saa er vi enige, Herre!

Prinsen.

Hvordan? Nej, mig fanger I ikke. Jeg ved nok, hvorledes Hemming Gad forstaar at sno sin Tale. Og den Mand, som i samfulde tredive Aar har kæmpet for sit Lands Frihed, han opgiver ikke sit Maal for at række Haand til sin Fjende.

Hemming Gad.

Jo, naar han ser, det tjener til Landets Vel, saa gjør han det.

Prinsen.

Det vil han aldrig kunne se, naar han har hadet som I. Der maa andre Grunde til.

Hemming Gad.

I har Ret. Der maatte andre Grunde til,

ogsaa for mig. Der maatte en blodig Krænkelse til, før jeg kom til det Sted, hvor jeg nu staar! Mit eget Folk maatte saare mig endnu dybere, end I har gjort det gjennem hundrede Aars Undertrykkelse og Kamp. Men saa føler jeg ogsaa Saaret svide og hviler ikke, førend jeg faar Hævn!

Sigbrit
(ligger op over Disken, — afsides).

Han kan bruges!

Prinsen.

Jeg forstaar ikke —

Hemming Gad (bittert).

I forstod det nok, om det gjaldt Eder selv. — Jeg hjalp Steen Sture til Magten i Sverrig med Fare for at miste mit Liv, og han kastede mig bort, da han ikke havde Brug for mig længere, — slængte mig som en usselig Nelde for sin Fod, — mig, som havde kæmpet og blødt for hans Sag! — Men det var ikke det alene; der kom andet til. Har I ikke hørt, hvad Rygtet siger?

Prinsen.

Nej!

Hemming Gad.

Man har mistænkt mig for at staa i Ledtog med mit Lands Fjender, medens jeg stred som en Løve for dets Frihed og trak Brynjen over min Bispekaabe for at lede det i Kampen! — Se paa mig! Kunde I nogensinde tro om mig, at jeg var en Forræder?

Prinsen.

Tro! Sagde I det ikke selv?

Hemming Gad.

Sagde det selv? — Jo, det er sandt! I dette Øjeblik er jeg en Forræder. Jeg har svigtet min Sag, Fædrelandets Sag og Frihedens Sag. Alt det for Hævnen.

Prinsen.

Kan I da kun kæmpe, naar I drives af Had?

Hemming Gad.

Jeg kæmper bedst, naar jeg er stærkest. Hadet er den stærkeste Lidenskab, derfor er den ogsaa den største.

Prinsen.

Man vil dog sige, at Kjærligheden er større.

Hemming Gad.

Maaske; — den har jeg aldrig stridt for.

Prinsen.

Har I da aldrig fundet noget, I kunde elske saa højt, at I vilde give Eders Liv for at vinde det?

Hemming Gad.

Jeg har fundet det, jeg vilde leve for; men aldrig det, jeg vilde dø for — uden Hævnen!

Prinsen.

Saa har I hadet meget.

Hemming Gad.

Ja, meget. Jeg hadede de danske Konger, fordi de vilde rane vor Krone og det danske Folk, fordi det vilde fortrænge mit eget; men nu hader jeg først og sidst dem, som har lønnet mit Livsværk med Spot, og jeg bruger alt, hvad der kommer i min Haand, som et Redskab for Hævnen.

Prinsen.

Det er altsaa kun for at hævne Dig selv, Du vil stride for mig?

Hemming Gad.

Ja!

Prinsen.

Jeg har ikke Lyst til at bruge en saadan Mand i min Tjeneste.

Hemming Gad.

Tænk paa, hvem jeg er, før I vender mig Ryggen. Jeg kan vinde Halvparten af det svenske Folk for Eder.

Prinsen.

Ja, jeg ved, I har Magt. Jeg har hørt om Eders store Veltalenhedskunst, men — jeg tror Eder ikke!

Hemming Gad.

Saa lad være at tro mig; men brug mig alligevel.

Prinsen.

Hvortil?

Hemming Gad.

Til at berede Eder Vejen.

Prinsen.

Vil I gjøre det tro?

Hemming Gad.

Ja, under en Betingelse.

Prinsen.

Nævn den!

Hemming Gad.

Jeg har hørt om Eder, at I er en mild og retfærdig Herre. Vil I være det, ogsaa imod mit Folk?

Prinsen.

Det vil jeg!

Hemming Gad
(løfter Krusifixet, som hænger i hans Belte).

I den treenige Guds Navn?

Prinsen.

I den treenige Guds Navn!

Hemming Gad.

Saa sværger jeg Eder nu Troskab, og I kan stole paa min Hjælp. Men bryder I nogentid Løftet, I gav, da skal Eders Sjæl brænde i den evige Ild!

Prinsen.

I taler dristigt. I glemmer nok, hvem jeg er!

Hemming Gad (med Værdighed).

Ingenlunde, Herre! I er Konge over et helt Folk; men jeg er Kirkens Tjener og har Banstraalen i min Haand; derfor er jeg større end I! — (Hyller sig ind i sin Kappe). Nu rejser jeg tilbage til det Land, jeg har sveget, og som har sveget mig. Trænger I til mig, kan I lade mig kalde.

Prinsen.

Vent lidt! Ingen faar Nys om vor Samtale her.

Hemming Gad.

Ingen.

Sigbrit (sagte).

Kun jeg! (Dukker ned bag Disken).

Prinsen.

Endnu et: Kom I fra Danmark nu, siden I bragte Bud om Kongens Død?

Hemming Gad.

Ja!

Prinsen (mistænksom).

Hvad vilde I der?

Hemming Gad.

Undersøge Stillingen! (Gaar nærmere hen til Prinsen og ser ham ind i Øjnene. Dæmpet). Vi to tror **ikke** hinanden.

Prinsen.

Nej, — ikke fra det ene Ord tales, til det næste kommer.

Hemming Gad.

Men derfor kan vi godt arbejde sammen! (Smiler).

Prinsen.

Og begge faa Hævn. — (Smiler).

Hemming Gad

(ser op, — tøvende. De maaler hinanden med prøvende Blikke. Kort Stilhed).

Hemming Gad

(trækker sig langsomt tilbage).

Lev vel, Kong Christian! Vi mødes igjen, — under Striden mod den fælles Fjende! (Gaar).

Prinsen (ser efter ham. Langsomt).

Trekroneriget skal rejse sig igjen, og paa det vil jeg bygge min Trone.

Erik Valkendorf (ind fra højre).

Nu kommer Folkeskaren, Herre!

Prinsen (uden at høre ham).

Der ligger en stor Fremtid gjemt for mit Liv —

Valkendorf.

Herre, hvad siger I?

Prinsen.

Et enigt Norden! Et samlet Folk — —

(Sigbrit og Dyveke komme ud fra Teltet tilvenstre. Folkeskaren strømmer ind, Fakkelbærerne i Spidsen).

Raab af Folket.

Leve Kong Christian, Folkets Ven!

En Adelsmand.

Vent til han faar Riddersporen i Siderne!

Raab.

Han er god imod alle! Han er Folkets Ven!

Prinsen (bevæget).

Ja, der har I Ret! Ung er jeg i min Gjærning, og ingen ved, om jeg skal kunne holde mine Løfter; men jeg er mit Folks Ven, ligesaa vist som jeg er mit Folks Konge! Og det skal I huske, naar min Gjærning er glemt: Min Kjærlighed gav jeg til den ringeste iblandt Jer ligesaa fuldt som til den, der bar adeligt Skjold og Mærke!

Begejstrede Stemmer.

Gud bevare Kongen!

En ung Bonde
(baner sig Vej hen til Prinsen).

Herre, jeg har digtet en Vise; maa jeg synge den for Eder?

Prinsen (smiler).

Digter Du Viser?

Den unge Bonde.

Nej, Herre; jeg har aldrig prøvet det før. Men da jeg saa Eder færdes iblandt os, blev jeg saa glad og saa varm om Hjærtet —

Prinsen.

Og saa?

Den unge Bonde.

Ja, saa digtede jeg Visen, I nu skal høre. I kan gjærne kalde den en Folkevise, for den er Folkets Tanker om Eder. (Synger)

Han er kjæk, han er frisk som den faldende Dug!
Og saa er han saa ung, og saa er han saa smuk!
Alle Borgeres Haab, alle Fattiges Tolk,
skabt til Drot for et fribaarent, lykkeligt Folk!

Hvad han siden vil vorde: — om Vunden bli'r lægt,
det vil Saga fortælle den kommende Slægt!
Vi ved intet deraf, men vi følge ham trygt, —
thi for ham kan vi leve og dø uden Frygt!

Han er kjæk, han er frisk som den faldende Dug!
Og saa er han saa ung, og saa er han saa smuk!
Just fordi paa hans Skuldre vor Fremtid er lagt,
maa vi elske hans Styrke og tro paa hans Magt!

Prinsen (henreven).

Ja, tro paa min Magt, hele mit Folk! Læg det paa mine Skuldre, alt det I ikke kan bære selv, og jeg skal løfte Eder ind i en ny Tid, — stærk ved mit Folks vidunderlige Tro!

Erik Valkendorf
(som staar ved Siden af ham, — dæmpet).

Pas paa, Herre! Der kommer en Sten ivejen for alle Eders Løfter.

Prinsen (vender sig hastig om).

Hvilken?

Valkendorf (som før).

Haandfæstningen, Herre!

Prinsen (heftig).

Vil Du gjøre mig gal med denne Haandfæstning?

Valkendorf.

Nej, jeg vil kun minde Eder om, hvor Grænsen er, før I lover formeget. I er ung og stærk, men jeg ved, at den Sten kommer I ikke over!

Prinsen (stærkt).

Saa beder jeg Gud den almægtige om at løfte den op og kaste den bagved min Ryg! Hans Haand kan rulle Klipperne sammen som et bølgende Klæde; — og Troen, ved Du, kan flytte Bjærge, saa kan den vel ogsaa løfte en Sten.

Valkendorf (slaaet).

Ja, I maatte kunne det! Men stærk skal I være for her at holde ud!

Prinsen.

Gud min Styrke, og Sagen mit Liv! Gaa nu tilside, jeg vil tale til Folket. (Springer op paa Kongestenen).

Raab.

Hør Prinsen! Hør!

Prinsen (med Varme).

Mit Folk, mit kjære Folk! Det er ikke som Konge, jeg her staar iblandt Eder, det er alene som Ven! I har sagt, at jeg var Eders Haab; give Gud, at jeg blev Eders Glæde! — Jeg kom herop som Prins for at lære mit Folk at kjende. Jeg fandt Eder undertrykte, jeg fandt Eder bundne overalt, hvor de højere Stænder havde kuet de smaa. — Men jeg vil ikke være Konge for et undertrykt Folk; frie maa de Hænder være, jeg skal have i min Tjeneste, og tillidsfulde de Tunger, som beder mig om Hjælp. Og hjælpe Eder vil jeg, havde jeg

saasandt Magt, som jeg har Vilje! — I har kaldet mig Herre og Konge; men ved I, hvad det er, jeg i dette Øjeblik mest attraar? Det er ikke Hylding og ikke Frygt: Det er Kjærlighed af et frit, lykkeligt og trofast Folk! Jeg vil kun sę frejdige Ansigter omkring mig og aabne Pander, som ikke bærer Trællemærket paa sig. Leve de fribaarne Sjæle! Leve de store, ædle Tanker, som ikke ræddes for Døden, men kun for den Synd, som kan slette dem ud! Leve de varme Hjærter og de rene Viljer —

Alle.

Leve vor Konge!

Prinsen (begejstret).

Leve mit Folk!

Dyveke (henreven).

Aa, hvor jeg elsker ham! Nu er han stor, — næsten som en Gud! Nu kan jeg følge ham:

gjennem Smærten, gjennem Brøden,
lige, lige ind i Døden! — —

(Hun kaster sig paa Knæ foran Prinsen).

(Tæppet falder under begejstrede Leveraab).

Anden Akt.

(Kongens Forgemak paa Slottet i Kjøbenhavn. Et lyst og rummeligt Værelse. Midt for Scenen et Bord med Stole. Paa Væggene gamle Portræter. I Forgrunden tilvenstre fører en Dør ind til Kongens Værelser, tilhøjre en ind til Dronningens. I Baggrunden tilvenstre et højt Vindue med Vindusfordybning. Igjennem de aabentstaaende Døre i Baggrunden tilhøjre ses et Stykke af en Trappegang. — Ridder Lave og Torben Oxe gaa samtalende frem og tilbage foran Kongens Dør.)

Første Scene.

Torben Oxe (standser og lytter).

Hør, hvor Mo'r Sigbrit raaber op derinde!

(Man hører en højrøstet Stemme i det tilstødende Værelse.)

Ridder Lave (hører efter).

Naa, Du Forbarmede! Hun sparer ikke paa Mundlæderet.

Torben Oxe (gaar videre).

Det er et skjønt Regimente her føres nuomstunder.

Lave (følger ham).

Ja, Mo'r Sigbrit er klog: Hun har Bidselet i Munden paa det hele Folk, og hun forstaar at kjøre det.

Torben.

Ved I, at Rigets fornemste Mænd idag ha maattet vente samfulde fire Timer udenfor hendes Dør, fordi det ikke behagede hendes Naade at høre deres Anliggender?

Lave.

Er det sandt? Herregud, hvor det gjør mig ondt for de fornemme!

Torben.

Jeg tror, I er bleven det nye Raads Ven?

Lave.

Nej, men jeg forstaar, det kan bruges. Kongen er kommen paa Tronen i en vanskelig Tid: Vi ligger i Strid med alle Nabomagter, og Folket er forarmet. Han trænger til et kløgtigt Hoved og en rask Haand: det finder han ingensteds bedre end hos Mo'r Sigbrit. Og man maa saa sige hende paa, hvad man vil; ét er alligevel vist: Der ligger mere Kløgt gjemt i en Fold af hendes Skjørter end i hele det danske Raad tilsammen! — Forresten er hun mig en Vederstyggelighed; og var hun ikke Dyvekes Mo'er, sad hun vel heller ikke saa fast i Sadlen.

Torben (som for sig selv).

Nej, Dyveke, — den dejlige Dyveke! Det er hende, som er Skyld i det Altsammen. —

Lave.

Ved I, man siger, at Torben Oxe tænker mere paa Dyveke, end godt er?

Torben.

Man siger saameget; men ikke alt staar til

troende. Hvordan tror I nu, det vil gaa, naar Prinsessen kommer?

Lave.

Ak, den stakkels Prinsesse! Jeg vilde ikke være i hendes Sted for meget godt.

Torben.

Hun skal være saa smuk, siges der —

Lave.

Og tror I, Kongen derfor kunde glemme Dyveke? Nej, nej, Torben Oxe, bedrag ikke Jer selv! I faar aldrig det Haab opfyldt, som I nu nærer.

Torben.

Giv Tid, og jeg skal vinde endda.

Lave.

I vinder ikke.

Torben.

Saa taber jeg alt og holder det ikke mere for værd at leve!

Lave.
(lægger sin Haand paa hans Arm).

Torben! Lad ikke Kjærligheden gjøre Jer til en Taabe.

Torben.

Ridder! Tal aldrig om det, I ikke kjender.

Lave
(efter et Øjebliks Taushed).

Saa lad os tale om Prinsessen.

Torben.

Hende tænker I nok meget paa?

Lave.

Ja, nu er hun undervejs hertil. — Gud beskytte hende!

Torben.

Det maa I nok sige: Begyndelsen lover ikke godt. Det Uvejr, som har raset i mange Dage, spaar ilde.

Lave.

Det er taabelig Overtro!

Torben.

Da tror jeg dog, Kongen tænker det samme. Han har været sær tungsindig i den sidste Tid, og overalt tales der om Prinsessen, som ventes med Længsel, men ikke kommer.

Lave.

Ja, det manglede blot, at man skulde gjøre hende ansvarlig for, hvorhen Vejret blæser, eller give hende Skyld for, at Solen ikke vil skinne!

Torben.

Naa, naa! Godt Ord igjen. Det er vel ikke saa sært, om baade Konge og Folk kjedes ved den lange Ventetid. Alt er jo beredt til Prinsessens Modtagelse, og Kongen rider hver Dag til Havnen for at se ud efter Skibet, som kunde have været her for længe siden, var ikke den forbandede Storm kommen —

Lave
(afbryder).

Den forbandede Storm, som den stakkels Prinsesse bærer Skylden for!

Torben
(da Døren til venstre aabnes i det samme).

Tys, tal ikke saa højt! Nu kommer Kongen med sit hele Raad!

(De trække sig under den følgende Scene lidt tilbage i Baggrunden.)

Anden Scene.

Kongen. Sigbrit. De forrige.

Sigbrit (højrøstet).

Som jeg siger, Eders Naade: Sætter I ikke itide en Pind for Hanseaternes Handel hertillands, saa stjæler de efterhaanden, hvad her er at stjæle, og lægger det ganske Land øde.

Kongen.

Du har Ret: De trænger til at aves, og jeg brænder kun efter at knække deres Magt. Men er Landet forpint og udsuget, da er det visselig ej blot Hanseaternes Skyld —

Sigbrit (dæmpet).

Er der flere, som trænger til at aves, bliver der vel Raad for en Svøbe til dem med.

Kongen.

Ja, kunde Du binde mig en Svøbe saa lang, at den kunde naa til mine argeste Fjender, der hvor de sidder paa deres stærke Borge og tærer af Landets Kraft og ler, fordi de har lænket mine Hænder, saa jeg ikke kan røre dem med en Finger!

Sigbrit.

Bi lidt: I naar dem nok!

Kongen.

Ikke om jeg ventede hele mit Liv! De har j[o] min kongelige Ed paa min Trældom.

Sigbrit.

Men Nød bryder alle Love, og en Stand kan ikke til alle Tider være den første. Vel siger man saa, at i Verden skal altid de store op og de smaa ned, men stundom ser man Tiderne skifte, saa de smaa kommer op og de store ned. De skifter igjen nu; de skifter snart.

Kongen.

Du glemmer, at de mægtige er ogsaa de mange.

Sigbrit.

Ha, ha, ha! Nej, jeg husker det nok. Det er en talrig Adel, den danske. Og Gejstligheden? Den sparer i det mindste ikke paa Fedtet! (Højrøstet.) Men var de stærke som Oxer og fede som Svin, jeg skulde dog prøve en Dyst med dem alle!

Lave (højt og med Hensigt).

„Jeg tør magelig gaa ene imod hundrede," sagde Krigsmanden: Der var ingen Fjende i Nærheden!

Sigbrit (vender sig om).

Din niderdrægtige —

Kongen.

Stille! Hvad angaar det Dig?

Sigbrit (opirrét).

Forstaar I da ikke, det var mig, han sigtede til?

Kongen.

Om saa var, da røbede Du Dig kun ved din Vrede.

Sigbrit (som før).

Det skulde ikke være mig, som var Konge her og lod saadan et Par Haner gale i mit Forgemak!

Kongen (smiler).

Se, se! Hvad har De Haner da gjort Dig?

Sigbrit.

Hvad de har gjort? De gebærder sig jo, som de troede de ejede den ganske Verden!

Kongen (alvorlig).

Ak, lad dem tro det, saalænge de kan. Det er en dejlig Tro. Jeg har selv haft den engang. Men for at eje den, maa man være meget ung og lyksalig —

Sigbrit.

Og meget taabelig tillige!

Lave (som før).

Det kjendes paa Talens Strøm, af hvad Spring den er runden.

Sigbrit.

Hører I, Eders Naade? Der var han igjen!

Kongen
(som staar hensunken i Tanker).

Hvor?

Sigbrit (dæmpet).

Hvem af os skal vige: han eller jeg? Jeg vil ikke forhaanes og spottes af Eders Hofmænd. Kan jeg ikke være i Fred her, saa kan jeg allenfals tage igjen, hvad mit er og rejse hjem igjen til Holland.

Kongen.

Tager Du kun, hvad dit er, faar Du ikke stort at føre.

Sigbrit.

Kun Dyveke.

Kongen.

Hun tilhører ikke længere Dig.

Sigbrit.

Tilhører hun Dig da, nu Du tager Dig en Dronning?

Kongen.

Sigbrit, vær ikke ond! Du ved, jeg blev tvungen.

Sigbrit.

Ja Kors, hvor Kongen er fri i dette Land! Han vilde tage sig en Dronning efter sit Hjærte; men Raadet vilde ikke give sit Minde dertil! Saa maatte han lade det være. — Han vilde udruste en stor Hær for at tage tilbage, hvad med Rette var hans; men Adelen nægtede at yde ham Støtte! — Saa tog han sig for at skrive gode Love til Værn for de smaa og fortrykte; men naar de er færdige, vil Raadet ikke antage dem —

Kongen.

Guds Dros! De skal antage dem! Her spørger jeg ikke om deres Vilje.

Sigbrit.

Saa bryder I altsaa Eden, vi talte om før?

Kongen (mørkt).

Jeg kan ikke: Jeg er bunden.

Sigbrit.

Bryder I den ikke, bliver I aldrig Konge i Sverrig. Adelen fører ikke godvillig Krig et Aar endnu.

Kongen.

Vel, saa bryder jeg den! Ingen kan med lænkede Hænder og Fødder styre et Folk.

Sigbrit.

Nu tror jeg, I begynder at forstaa mig. Ser I nu, at der er Vejen —

Kongen.

Gjennem Lovbrud og Strid?

Sigbrit.

Gjennem Folkestyre til Selvstyre!

Kongen.

Begynde med et Lovbrud —

Sigbrit.

Og ende med Enevælde!

Kongen.

Ja, Enevælde! Magt til at opfylde alle mine Planer til Rigets Tarv! Det lokker, det frister —

Sigbrit.

Grib til, naar Tiden er der!

Kongen.

Men Vejen gaar gjennem et Bedrag —

Sigbrit.

Ligemeget, om den saa gik gjennem Helvedes Ild, blot den fører til Maalet! Men I frygter de mægtige, det er Grunden.

Kongen.

Du har sagt det, der var var klogere før: Gaa ind ved mit Arbejdsbord og læs Begyndelsen til mine Love. Se saa, om Du deri finder Spor af Frygt. — Siden tales vi ved igjen.

Sigbrit
(afsides, idet hun gaar).

Det bliver bedre og bedre: Nu har jeg ham snart, hvor jeg vil. Ned med de store, op med de smaa! (Højt til Ridder Lave og Torben Oxe, som har stillet sig udenfor Kongens Dør og nu lader, som om de ikke ser hende.) Tilside! Viser I ikke skyldig Respekt?

Lave. (gaar tilside),

Nej, uskyldig!

Torben.

Tilgiv! Vi saa ikke —

Sigbrit.

Saa ikke! Ha, ha, ha! Saa er det godt, jeg har fundet et Middel til at skærpe Synet. (Vil gaa ind.)

Lave
(til Torben Oxe, — henkastet).

„Nu sejler jeg over baade smaat og stort," skreg Baaden: Den havde faaet Vind i Sejlene.

Sigbrit (standser i Døren).

Donnerwetter!

Lave
(nikker over til Torben Oxe).

— Saa tror jeg nok, Ordsproget lød, vi talte om før —

Sigbrit.

Ordsproget? (Sagte). Han smutter fra mig som en Aal, men — jeg fanger ham dog tilsidst. (Ud.)

(Torben Oxe samtidig ud i Baggrunden.)

Lave
(kort efter til Kongen).

Eders Naade! Maa jeg sige noget?

Kongen.

Nej! Du maa lære at holde din Tunge bedre i Tømme.

Lave.

Maa jeg da ikke tale?

Kongen.

Jo!

Lave.

Det er en arg Hex, Eders Naade har faaet til Raadgiverske.

Kongen.

Lave!

Lave.

Eders Naade gav mig jo selv Lov til at tale.

Kongen.

Men derfor gav jeg Dig ikke Lov til at føre Frisprog i mit Slot. Den Ret har kun Hofnarren.

Lave.

Er det da kun en Nar, der tør sige Kongen Sandheden?

Kongen.

Ja!

Lave.

Saa vil jeg kaste min Ridderdragt og tage Narrehuen paa; for Sandheden maa en Konge vide!

Kongen (imod ham).

Du vil — ha, ha, ha! Nej, jeg tror Dig ikke! Der er vel dem, som vilde dø for Kongens Skyld og selv vinde Ære derfor; men der er ikke en eneste, som vilde være Nar for Kongens Skyld!

Lave.

Jeg har sagt det, og jeg vil det.

Kongen.

Sig det igjen, og jeg vil prøve paa at tro Dig. Du vil kaste dine Sporer og tage Narrehuen paa for Sandhedens Skyld!

Lave.

Og for Eders.

Kongen.

For min? Men hvor kan Du ofre saameget for mig? Jeg har jo aldrig gjort Dig noget godt.

Lave.

Elsker I da ikke Danmark?

Kongen.

Jo!

Lave.

Det gjør jeg med. I kunde blive en stor Konge for et lykkeligt Folk; men saa maa I have En, som tør sige Eder Sandheden; En, I ikke har Mistro til.

Kongen.

Og denne Ene vil Du være?

Lave.

Ja!

Kongen.

Betænk Dig endnu! Husk, at har Du først været i Narredragten, saa er Du udstødt af Riddernes Kreds. Hvad vil dine Slægtninge sige?

Lave.

Jeg har ingen.

Kongen.

Dine Venner?

Lave.

Jeg spørger dem ikke.

Kongen.

Ved Du, at alle dine Drømme om Ære i Verden vil briste med det samme?

Lave.

Jeg ved det. Men over de bristende Drømme stiger Tanken om en Stordaad i det skjulte: Tanken om en stor Konge og et lykkeligt Folk!

Kongen (bevæget).

Herren velsigne Dig! Jeg troede ikke, jeg havde en eneste Ven her ved Hove, og nu finder jeg en, som jeg hele mit Liv vil staa i Gjæld til.

Lave.

Gjælden skal I ikke lade tynge. Nu gaar jeg bort efter Narrehuen og Bjælderne og kommer igjen for at sige Kongen Sandheden. Jeg spørger ikke engang, om han vil høre den; jeg ved nu, jeg har Ret til at sige den frit.

Kongen
(slynger Armen om hans Skulder).

Min Ven! Det er den største Tjeneste, Du endnu har gjort mig!

Tredie Scene.

Dyveke. De forrige. Siden Sigbrit.

Dyveke
(kommer løbende ind fra hejre).

Det er Solskin! Det er endelig Solskin, Herre Konge!

Kongen
(vender sig hastig om imod hende).

Hvor? — Dyveke, min lille Solstraale, hvor er Du?

Dyveke (smutter fra ham).

Bagved Dig! Her! Nej her! — Jeg er allevegne, ligesom Solstraalen, — den Du ikke kan fange.

Kongen (fanger hende).

Jo, naar Lykken vil det, fanger man stundom en Solstraale.

Lave (for sig selv).

Kun Lyden af en Røst, kun Fodtrin af en Kvinde, — og jeg er allerede glemt!

Dyveke (peger paa Lave).

Hvem er det?

Lave.

Kongens nye Hofnar.

Dyveke (ler).

Lave.

Ja, her bliver snart Brug for Latteren, naar jeg møder i Narredragt!

Dyveke.

Men jeg kjender Jer jo —

Lave.

Rigtig! I har set mig før, og I vil faa mig oftere at se herefter. Vil I ellers vide, hvad jeg hedder, saa er mit Navn: Sandhed! (Gaar.)

Dyveke.

Sandhed? — Det var underligt! Hvad mente Han med det?

Kongen.

Det skal jeg fortælle Dig en anden Gang: Nu maa Du smile til mig og lade Solen skinne mig ganske nær.

Dyveke (med en Overgang).

Ja, ganske nær! Men først maa alle de mørke Skyer bort fra Kongens Pande, alle de stygge Rynker nedover Øjnene. — Nu kommer der en Sommervind og driver dem bort — Se! (Blæser paa hans Pande.) Der svandt en, og en til! De er snart borte allesammen —

Kongen (smiler).

Sommerfugleleg! —

Dyveke (klapper i Hænderne).

Det var ret! Smil nu, saa er her rigtig Solskin, og det er saa længe siden. (Pludselig). Hvorfor er det saa længe siden?

Kongen.

Fordi — — ja, det ved jeg ikke, naar jeg ser paa Dig. Men der vil blive længere imellem Smilene herefterdags —

Dyveke.

Længere endnu? Men saa glemmer Du jo helt at smile.

Sigbrit (i Døren tilvenstre).

Eders Naade, I maa bort! Det er paa høje Tid. Hvis Prinsessen kommer idag, maa Skibet allerede være i Havnen.

Kongen
(lægger Armen om Dyvekes Skulder).

Nu gaar jeg strax —

Dyveke (ser op paa ham).

Naar hun kommer, din Dronning, faar jeg saa Lov til at se Dig hver Dag ligesom ellers? Maa jeg saa komme og spille for Dig, ligesom jeg plejer?

Kongen.

Ja, saa maa Du netop komme og jage de sorte Tanker bort. Saa trænger jeg dobbelt til Dig, for saa vil Tungsindet faa Magt.

Dyveke (bøjer Hovedet).

Nej, Herre, ikke naar Solen skinner. Og maaske kommer din unge Dronning med Lys for dit Liv —

Kongen
(løfter varsomt hendes Hoved op).

Dyveke, se paa mig! — Hvorfor har Du Taarer i Øjnene?

Dyveke (sagte).

Herre, det faar jeg altid, naar jeg tænker paa Dronningen.

Kongen.

Det er et ondt Varsel: Saa vil hun selv komme til at græde mange Taarer. (Hen for sig). Jeg har aldrig set hende; men tænker jeg paa hende, er det altid, som maatte jeg sige: Unge Kvinde, fly mig itide! Gaa ikke iland paa Danmarks Kyst! Det er onde Skjæbner og haarde Viljer, Du her skal strides med; og — Du er for ung til al denne Alvor.

Sigbrit (utaalmodig).

Eders Naade! Gaar I?

Kongen.

Strax! (Dæmpet:) Farvel, Dyveke! Nu er vort korte Kjærlighedsliv forbi, og alligevel kan Du aldrig blive en andens.

Dyveke.

Kan ikke — og vil ikke!

Kongen.

Lad dem tage vort Samliv, lad dem tage vor Lykke; Dig selv kan de ikke tage: Du er min, min i al Evighed!

Dyveke
(skyder ham sagte bort):

Gaa nu, Herre! Solen vil skinne for Dig paa Vejen —

Kongen.

Nej, nu er den allerede langt nede i Horisonten. (Gaar).

Fjerde Scene.

Sigbrit. Dyveke.

Sigbrit (nærmer sig Dyveke).

Forstod Du, hvad han mente med den Tale om Solen?

Dyveke.

Jeg forstod det alt. Det undrer mig kun, at han ikke ser, det er Solens Gjenskin, vi lever paa; thi den selv er forlængst gaaet under.

Sigbrit.

Naa saadan! Ja, hvem der kunde forstaa dit Sind, var klogere end de fleste. Taler Du med

Kongen, er Du munter og glad, men neppe er vi ene to, saa begynder Du igjen paa dine Klager.

Dyveke.

Kan Du ikke forstaa, at jeg er den, han henter sin Glæde fra, den eneste, som kan sprede hans Tungsind? Derfor — naar jeg er hos ham, er jeg altid Solskin. Men bagefter —

Sigbrit.

Hvad saa?

Dyveke.

Saa bliver jeg tung om Hjærtet — ligesom Kongen, naar han føler, at han ikke har naaet det, han vilde.

Sigbrit.

Og hvem siger, at han ikke kan naa det endnu? Det er denne elendige Modløshed, Du skulde hjælpe ham for; men istedenfor er Du selv tavs og sørgmodig.

Dyveke.

Synes Du da, jeg har saameget at glædes ved?

Sigbrit.

Ja, Donnerwetter! Det skulde jeg vel tro! Gaar Du ikke klædt som en Prinsesse og behøver blot at nævne dine Ønsker for strax at faa dem opfyldt?

Dyveke (langsomt).

Opfyldt! — —

Sigbrit.

Ja, han strør jo Guld for din Fod ved hvert Skridt, Du gaar! Han gav Dig gjerne sin Krone med, om han kunde det.

Dyveke.

Ak, hvad er Alverdens Kroner og Guld imod Hjærtets og Tankernes Renhed! Hvad er de dyreste Glæder nu imod en eneste Dag uden Brødebevidsthed!

Sigbrit.

Det samme som en klog Kvindes Ord imod et Barns taabelige Nykker.

Dyveke (imod hende).

Giv mig mig selv igjen! Giv mig min Uskyld igjen; men det kan Du ikke. — (Stigende:) Det er Dig, som har styrtet mig i Ulykken. Du saa, at jeg stod ved Randen af en Afgrund, men Du var selv med til at styrte mig ned. Du var selv med! Kan Du tænke Dig noget værre? Kan Du tænke Dig en større Synd end den, at en Mo'r forraader sit eget Barn for selv at vinde Ære derved? Svar! Gives der en større?

Sigbrit
(viger uvilkaarlig tilbage).

Nej!

Dyveke (som før).

Hvorfor angrer Du da ikke det forfærdelige, Du har gjort?

Sigbrit (haardt).

Jeg? Jeg har ikke Tid til at angre.

Dyveke (stirrer paa hende).

Ikke Tid! Har Du da ikke Kjærlighed til dit eget Kjød og Blod? Eller — har Du intet Hjærte?

Sigbrit (vaklende).

Jo — jeg — vilde gjærne — (pludselig haardt:) Nej, Du har Ret. Jeg har kun Hoved, ikke Hjærte!

Dyveke.

Gid jeg kunde tro, at dine Ord var en Løgn; men de gaar mig imøde som en frygtelig Sandhed! (I stærk Bevægelse): Aa, hvis det var mig, som havde et Barn, hvor jeg vilde elske det, fordi det var uskyldigt! Hvor jeg vilde vaage over dets Renhed, — netop fordi jeg ved, hvad det koster at miste! Naar det da saa mig ind i Øjnene, vilde jeg slaa mine egne dybt ned og føle mig saa lille; men naar det strakte sine Arme ud imod mig, vilde jeg knuge det ind til mit Bryst og føle, at det sonede imellem Gud og mig —

Sigbrit
(griber hende i Armen, — afbrydende).

Hold op med alt dette, hører Du! Hvad hjælper det at sone? I Himlen kommer Du dog ikke ind —

Dyveke (bleg).

Stænger Du nu for mig i Himlen, som Du stængte paa Jorden?

Sigbrit (lader Armene synke).

Stænger? Nej, ikke for Dig. Men da maa Du gaa ene —
(Vender sig bort og gaar henimod Udgangen).

Dyveke (med et Udraab).

Mo'r, bliv!

Sigbrit.

Det nytter ikke at tøve.

Dyveke.

Jeg — jeg vil bede for Dig!

Sigbrit.

Vent med det, til jeg har udført mine Planer.

Dyveke.

Hvad da? Vil Du saa bede selv?

Sigbrit.

Ja, saa vil jeg tilbede den Aand, som har fremmet mine Planer.

Dyveke.

Er den ond eller god?

Sigbrit.

Det ved jeg ikke selv; men det er den, som har størst Magt.

Dyveke (dæmpet).

Mo'r! Pas paa, hvor Du nu gaar hen! Der er Faldgruber foran Dig og ved Siderne, — allevegne!

Sigbrit (ler).

Ha, ha, ha, ha, ha!

Dyveke.

Ler Du! Af Faren?

Sigbrit.

Ja, for jeg kjender den selv. Det er mig Værn nok imod den.

Dyveke.

Men hvor tør Du —

Sigbrit.

Hvis jeg frygtede, havde jeg allerede tabt. Har Du aldrig hørt, at naar man griber med fast Haand om en Nelde, saa brænder den ikke. — Le af dine taabelige Sorger og lær at handle som jeg.

Dyveke.

Hvordan?

Sigbrit.

Nu har Du din Frihed og kan gjøre, hvad Du lyster. Der er mangen Adelsmand ved Kongens Hof, som gjærne vilde have Dyveke Sigbritsdatter til Hustru. Glem ikke det, naar Du sørger over, hvad Du har tabt. Husk, at hvad Du end maa savne, saa er Du lykkelig nu, fordi Du atter er fri.

Dyveke.

(slynger heftig Armene om Sigbrits Hals. — Med et Udbrud).

Ja, fri, fri! — (Hulkende): Aa, hvem der var fri!

Sigbrit (forundret).

Ler Du? Nej, Du græder jo! — Barn, vær dog rolig. Jeg hører nogen komme. Skynd Dig, lad os gaa! (drager hende med sig henimod Døren tilvenstre). Kom, hurtig! Tør dine Øjne. Aldrig før saa jeg nogen græde, fordi de havde faaet deres Frihed igjen.

Dyveke (standser).

Ser Du da ikke, — at — det var jo netop den, — som gik tabt!

(Dyveke gaar langsomt ind tilvenstre. Idet Sigbrit vil følge hende, kommer en Page fra højre og løber hurtig over Scenen hen imod Udgangsdøren).

Pagen (aandeløst).

Dronningen kommer!

Sigbrit.

Dronningen?

Pagen.

Ja, hun er allerede paa Slottet! Hun kommer her ind! (Ud).

Sigbrit (slaar Hænderne sammen),

Du lieber Gott! Hun er her allerede! (Hurtig ind tilvenstre).

(Idetsamme aabnes Dørene i Baggrunden. Gangen er fuld af Hoffolk, som har ordnet sig i Rækkér. De bøje sig hilsende for Dronningen, som gaar forbi, ført af Erik Valkendorf).

Femte Scene.

Dronningen. Erik Valkendorf. Ebba Wallenstein. Siden Lave.

Dronningen

(træder ind, fulgt af Valkendorf og Ebba Wallenstein, idet hun ved en Haandbevægelse tilkjendegiver Hoffolkene, at hun intet andet Følge ønsker. Dørene lukkes efter hende).

Valkendorf.

Ønsker Eders Naade at tøve her, indtil Kongen kommer? (Da Dronningen nikker). Hans Naade maa strax være her. Han har vel paa en eller anden Maade omgaaet os —

Ebba (raskt).

Da maa hans Naade kun være lidet paapasselig af sig! Plejer dog en Brudgom ikke at age sin Brud forbi, om han møder hende paa Vejen.

Dronningen.

Ti stille, Ebba! Ingen har kunnet vente os paa Grund af Stormen.

Ebba (som før).

Det var underligt! Jeg synes dog, det saa ud, som man ventede os her: Hoffolkene stod pyntede paa Gangene, og Vinduerne var fulde af Folk, som vilde se os komme. Men ellers kunde vi rigtignok ikke mærke, at vi var ventede, det er sandt.

Valkendorf
(forlegen, — til Dronningen).

Hvis Dronningen tillader det, saa vil jeg nu forhøre, om Kongen er vendt tilbage til Slottet.

Dronningen (hurtig).

Ja, gjør det!

Ebba (betydningsfuldt).

Bed ham dog endelig ikke ile for vor Skyld. Han kunde ride sin Hest tilskamme for at komme tidsnok.

Dronningen.

Ebba!

Valkendorf.

Eders Naades Værelser er her tilhøjre. Ønsker I nogle af Hofdamerne til Opvartning?

Dronningen.

Nej, jeg ønsker at være ene, til Kongen kommer. (Da Valkendorf vil gaa). Vent lidt! Jeg kan ikke lide, I gaar. I er den eneste, jeg kjender her, og — I har altid været saa god imod mig —

Valkendorf (med usikker Stemme).

Jeg har været, som Hjærtet bød; — og ønsker Dronningen det, skal jeg blive.

Dronningen.

Tak, nej; I skal dog gaa. Men I maa komme snart tilbage.

Valkendorf.

Om et Øjeblik, Eders Naade! (Ud).

(Kort Stilhed. — Dronningen kaster sig træt paa en Stol).

Ebba
(som imidlertid gaar omkring og betragter Værelset).

Her er slet ikke smukt. Der var langt smukkere hjemme, ikke sandt, Prinsesse? Hvilket stygt, gam-

melt Billede der! Og hvilke stive, tunge Møbler! Fy, her er rigtig uhyggeligt! — Og Menneskene? De ser saa tørre og kjedelige ud. — Det er vist et underligt Folk, det danske, — tror I ikke? Ja, hvis de alle lignede Valkendorf, saa var det statelige Mænd at se paa. Men ak, her findes vist ikke to som han ved dette Hof, thi „som Herren er, saa følger ham Svendene“. Og det maa da være en mærkelig Konge, som — (bliver pludselig opmærksom paa Dronningens Tavshed og vender sig om). Men I siger jo ingenting? Ak, Eders Naade, hvor I ser bleg og sørgmodig ud! (Løber hen til Dronningen og knæler ned ved Siden af hendes Stol). Kjære, kjære Prinsesse! Sig dog noget! Tal til mig! Jeg er saa inderlig bedrøvet for Eders Skyld —

Dronningen (med dirrende Stemme).

Hys, Ebba! Du maa være rolig. Det nytter ikke, at Du græder, — for saa — faar Du bare mig til at gjøre det samme.

Ebba (paa samme Maade).

Jeg! Jeg græder ikke —

Dronningen.

Gaa lidt bort; jeg kan ikke taale at se Dig.

Ebba.

Hvor skal jeg gaa hen?

Dronningen.

Derhen, hvor Du stod før. Men vend Ryggen til!

Ebba

(gaar over til venstre Side af Scenen og lader, som om hun betragtede nogle Portræter paa Væggen. Dronningen forsøger, ligesom hun, at trænge sine Taarer tilbage, rejser sig saa og gaar hen til Vinduet).

Dronningen (ser ud).

Nu skinner Solen ud over Byen. Her er igrunden smukt —

Ebba (med graadfyldt Stemme).

Ja, dejligt!

Dronningen (opmærksom).

Ebba, Du græder!

Ebba.

Nej, Eders Naade tager bestemt fejl. Det er Eders Naade selv, som græder.

Dronningen.

Er det mig?

Ebba.

Ja undskyld, men —

Dronningen (gaar nærmere).

Nej, saa let slipper Du ikke: Jeg saa nok dine Taarer —

Ebba.

Taarer, Prinsesse? Jeg har ikke haft Vand i mine Øjne idag. Jeg — jeg befinder mig særdeles godt.

Dronningen.

Ja, Du ser ud til det! Ak Gud, Ebba! Hvorfor er her ogsaa saa uhyggeligt?

Ebba.

Ja, hvorfor er her det? Hvorfor er her ingen, som tager kjærligt imod os og raaber Leve for os ligesom hjemme? Hvorfor var Rejsen hertil saa frygtelig? Og hvorfor er vi begge to saa inderlig ulykkelige?

Dronningen.

Stille! Der kommer nogen. Nu et glad Smil og ikke et Ord om dette! Forstaar Du?

Ebba.

Ja, Eders Naade! (afsides). Gud bedre os for Skjæbner vi Stakler gaa imøde i dette barbariske Land!

Dronningen.

Kan Du nu lade være med at græde, tror Du?

Ebba.

Ja, naar Eders Naade blot vil lade være med at tale til mig, saa —

Dronningen.

Vær rolig, jeg skal nok tie stille.

(De vender Ryggen til hinanden. Pause).

Dronningen (lytter).

Jeg synes, det var Valkendorfs Skridt, jeg hørte, men nu blev de borte igjen. (Vender sig om). Ebba! Hvad bestiller Du?

Ebba (drejer Hovedet).

Jeg? Jeg øver mig i at smile.

Dronningen.

Nej, lad være med det. Se ikke paa mig!

(Ebba vender atter Ryggen til. Dronningen sætter sig paa sin forrige Plads).

Dronningen (kort efter, med et Udbrud).

Ak Gud! Hvor vi dog er taabelige begge to!

Ebba (stammende).

Ja, — men — det er sandelig heller ikke let —

Dronningen (svagt).

Ebba! Kom hen til mig. Det er dog godt, vi har hinanden.

Ebba
(kaster sig foran Dronningens Fødder. Opløst).

Ja — aa ja, Prinsesse! Hvad skulde vi ellers gjøre?

(Gjemmer Hovedet i Dronningens Skjød. Græder).

Dronningen (mildt).

Ebba!

Ebba (ser op).

Eders Naade!

Dronningen.

Kys mig!

Ebba (med barnlig Henrykkelse).

Maa jeg?

Dronningen.

Ja, — jeg ved ikke selv; men her er saa koldt, og — og jeg trænger saadan til det —

Ebba
(slynger Armene om Dronningens Hals og kysser hende inderligt).

Aa, det er jo netop ogsaa det, jeg gjør! Jeg trænger — saa forfærdelig — til at elske et Menneske — saadan rigtig — og — og til at kysse nogen mange, mange Gange —

Dronningen.

Saa, saa! Du er altfor barnagtig. — Rejs Dig op. Der kommer nogen!

Ebba (bedende).

Et Kys endnu! Bare et —

Dronningen.

Ja, saa skynd Dig da!

(Ebba giver Dronningen endnu et Kys. Idetsamme kommer Ridder Lave ind fra Baggrunden, udklædt som Hofnar).

Lave (med en komisk Bøjning).

Küssende Frauen, entschuldigen Sie!

Ebba (farer angst op).

Eders Naade! Det er en gal Mand!

Lave (som har hørt det).

Ak, nej! Jeg har en god Forstand, — desværre for mig. Den kommer lettest gjennem Livet, som slet ingen har. (Bøjer sig for Dronningen). Vredes ikke, at jeg træder uanmeldt ind. Jeg er Kongens Hofnar og har givet Folk Lov til at le af mig, imod at jeg forresten siger og gjør, hvad jeg vil. — (Til Ebba). Hvad tænker I paa, ausländische Jungfrau? I stirrer saa vist.

Ebba.

Jeg undres over, at Kongen her kan holde saa smuk en Hofnar: I er jo hverken lille eller styg. I ser tvertimod rigtig godt ud, skjøndt I er malet i Ansigtet —

Lave (glad).

Er det sandt? (Skuffet). Nej, nu ler I jo!

Ebba.

Har I ikke selv givet Folk Lov til at le af Jer?

Lave.

Jo, det er sandt! Nu begynder Comedien.

Ebba.

Comedien?

Lave.

Ja, det er Comediespil altsammen. Kom engang herhen, saa skal I se! (Gaar hen til Vinduet).

Ebba (følger tøvende efter).

Hvad skal jeg se?

Lave.

I skal se Kjøbenhavn i Narredragt med Ridder-

sporer og Spidshue. Det er ægte Comediespil! Se engang den tykke Prælat, som stiger af Hesten udenfor Slotsporten. Det ser ud, som han bøjer sig dybt for Kongens Vindue, men igrunden knejser han med Nakken og bryster sig af sin egen Magt. Det samme gjør Adelen og hele Præsteskabet med! Det er Comediespil altsammen, og Kongen ser det: Han har klare Øjne, det er hans Ulykke.

Dronningen
(som er bleven opmærksom).

Hvad siger Du om Kongen?

Lave.

Jeg? Jeg siger ikke noget; jeg leger med Narreord og danser paa Bukkeben!

Ebba (nysgjerrig).

Men alle de Folk, som har samlet sig dernede, spiller de ogsaa Comedie?

Lave.

Naturligvis! De stirrer herop, for nu er det rygtedes, at Dronningen er kommen. De tror, de staar der af egen Vilje, men ser I rigtig til, saa er de Slaver af Nysgjærrigheden allesammeu. Pas paa! Gaa ikke for nær hen til Vinduet, saa tror de maaske, I er Dronningen —

Ebba (farer forskrækket tilbage).

Den hellige Jomfru bevare mig!

Lave.

Hvorfor?

Ebba.

For at være Dronning i dette Land, hvor baade Konge og Folk spiller Comedie!

Lave
(som har sat sig i Vindueskarmen. Lystig).

Ha! ha! ha! Men det gjør de ikke altid. Skuespillet forandrer sig: Sommetider er det en Tragedie. — Hvad Rolle har I nu selv tænkt at tage?

Ebba (ivrig).

Ingen. Jeg vil slet ikke være med.

Dronningen (rejser sig).

Ebba! Det varer noget længe, inden Kantsleren kommer tilbage. Gaa ind i vore Værelser, saa skal jeg strax følge efter.

Ebba (med et Blik paa Lave).

Skal jcg ikke vente til Kantsleren kommer?

Dronningen.

Nej. Du skal gaa nu.

Ebba
(gaar modstræbende over Scenen).

Ja, naar Eders Naade ønsker det — — (Afs.). Jeg kan ikke forstaa, at han virkelig skulde være en Nar! (Ud).

Sjette Scene.

De forrige uden Ebba. Erik Valkendorf. Kort efter Kongen.

Lave
(med et Blik paa Dronningen, som gaar urolig frem og tilbage i Forgrunden),

Jeg tror det bliver til en Tragedie denne Gang.

Dronningen
(gaar Kantsleren i Møde, som kommer fra Baggrunden).

Hvad Nyt?

Valkendorf.

Kongen har været ved Havnen for at tage imod Eder, men maa være kommen forsilde. Nu er han tilbage igjen paa Slottet og vil strax være hos Eders Naade.

Dronningen (sætter sig).

Tak! Saa vil jeg vente ham her.

Valkendorf.

Tilgiv, — men I har jo Taarer i Øjnene?

Dronningen
(som forsøger at skjule sin Bevægelse).

Det er intet. Kun Træthed efter Rejsen.

Valkendorf.

Ønsker Eders Naade maaske at være ene?

Dronningen (hastig).

Nej, for Guds Skyld, ikke Ensomheden! Det holder jeg ikke ud. Sæt Eder der, ligeoverfor mig. Vi vil vente paa Kongen; — han kommer snart. —

Valkendorf
(iagttager Dronningen, som piller febrilsk ved Bordpladen).

Ja snart —

Dronningen (forvirret).

I maa ikke se saaledes paa mig, Herre! Saa — faar I mig jo til at græde igjen.

Valkendorf.

Vel, saa ser jeg ikke paa Eder. Men hvordan tror I, det vil gaa, naar Kongen kommer? I vil jo briste i Graad, blot han taler til Eder.

Dronningen (stødt).

Aa, nej! Tro dog ikke, jeg har saa lidt Herredømme over mine Taarer. Jeg kan meget godt holde dem tilbage; det er blot, fordi I sidder der og —

Valkendorf (rejser sig).

Skal jeg gaa?

Dronningen.

Nej, for alle Helgenes Skyld, bliv! I vil da ikke lade mig alene her, imellem fremmede?

Valkendorf.

En Brud plejer ikke at føle sig ene med sin Brudgom.

Dronningen (lyttende).

Tys! Hørte I ikke Skridt og Klirren af et Sværd?

Valkendorf.

Jo, — nu tror jeg, Kongen kommer.

Dronningen (rejser sig).

Allerede? Blot han dog vilde vente lidt! Jeg er saa forstyrret; — jeg ved ikke selv; — men Graaden sidder mig hele Tiden i Halsen.

Valkendorf.

Jeg tænkte det nok.

Dronningen (febrilsk).

Nej, I forstaar mig slet ikke: Det er —

Valkendorf.

Er det Glæde over Brudgommens Komme?

Dronningen.

Nej, det er Rejsen, — den afskyelige Rejse, — som har gjort mig syg. Blot jeg tænker paa Havet, kan jeg gyse endnu. Vender Ansigtet bort og faar derved Øje paa Kongen, som kommer langsomt ind fra Baggrunden og bliver staaende et Øjeblik i den aabne Dør). Hellige Jomfru! Der staar han jo i Døren! Jeg behøver ikke

engang at spørge, hvem det er; det kan ikke være andre end Kongen!

Valkendorf (sagte til Dronningen).

Skal jeg nu gaa?

Dronningen.

Nej, bliv! Jeg beder Eder om det.

Kongen
(gaar nærmere og bøjer sig dybt for Dronningen).

Velkommen til Danmark, ædle Dronning!

Dronningen (nejer).

Jeg takker Eders Naade for gjæstmild Velkomst.

Kongen
(kysser Dronniugens Haand).

Saare nøjsom maa I være, kan I takke for den. Havet truede jo med at sønderslaa Skibet, hvor I var ombord, og Folket, som vilde tage imod Eder ved Strandbredden, drog hjem, ligesom jeg selv, i den Tro, at I havde opsat Rejsen; saa da I naaede Land var Kysten tom. Og gjæstmild ser Danmarks Kyst ikke ud i Stormvejr.

Dronningen.

Dog gav den fast Bund under min Fod efter mange haarde Dage, og derfor syntes den mig venlig endda.

Kongen.

Kan hænde, Eders Naade ser med milde Øjne; thi som Øjet er, saa synes og Verden, det falder paa. (Pludselig). Tror I paa onde Øjne?

Dronningen (forvirret).

Jeg ved ikke — Jeg har aldrig mødt nogle.

Kongen.

Aldrig mødt onde Øjne? Og aldrig set med dem selv? Da er I en lykkelig Kvinde! Og har Stormen end spaat Eder en tung Skjæbne, — det kan være, I tvinger den bort endnu blot ved at se paa den med Eders milde Øjne.

Dronningen.

Kunde jeg det blot! Jeg vilde saa gjerne fremme Eders Lykke.

Kongen
(gaar pludselig nogle Skridt tilbage).

I! Fremme min Lykke!

Dronningen
(ser hjælpeløst om paa Erik Valkendorf. Sagte til ham).

Hvad har jeg gjort?

Valkendorf (afsides til hende).

Intet! Vær blot rolig.

Kongen (mildere).

Eders Naade er saa ung endnu og har andet at tænke paa. I maa ikke bryde Eders skjønne Hoved med at tænke paa min Lykke.

Dronningen.

Ak, Herre! Er det da ikke derfor, jeg er kommen?

Kongen (afvisende).

I er kommen for at være Dronning over mit Folk —

Dronningen.

— og dele ondt og godt med Eder!

Kongen (som før).

I er kommen for at klæde Tronen ved min Side: Eders Plads er øverst ved mit Bord og forrest i mit Følge —

Dronningen.

Der er en Plads, jeg langt hellere vilde have.

Kongen.

Hvor?

Dronningen (sagte).

En Plads i Kongens Hjærte.

Kongen (mørkt).

Den passer ikke for Eder: Der er vildt og mørkt; — om I saa derind, vilde I strax skræmmes tilbage. Der er ikke Plads for saa højbaaren en Kvinde som I.

Dronningen (tonløst).

Ikke Plads! — — (Kort Stilhed).

Kongen.

I ser saa bleg ud. Ønsker I maaske ikke at vise Eder for Hoffet førend imorgen?

Dronningen.

Jo, — lad det kun blive strax.

Kongen
(med en let Haandbevægelse).

Denne Dør fører gjennem en Forstue ind til Eders Værelser. Kantsleren vil ledsage Eder. Vi ses igjen ved Kuren. (Hilser og gaar henimod Udgangen).

Valkendorf
(sagte til Kongen, da han gaar ham forbi).

Eders Naade! I har intet Hjærte.

Kongen
(paa samme Maade til Valkendorf).

Hr. Kantsler! Gid I havde Ret! (Ud).

Dronningen (efter et Ophold).

Valkendorf!

Valkendorf.

Eders Naade!

Dronningen.

Hvad er det for et Liv, I har ført mig til?

Valkendorf.

Et Liv som saamange kronede Hoveders: Straalende, men tomt!

Dronningen.

Hvor kunde I gjøre det? Uden at advare mig!

Valkendorf.

Jeg fortav Eder intet: I vidste alt.

Dronningen (heftig).

Ikke alt! Jeg troede, Kongens Kjærlighed til Dyveke var en flygtig Elskov, som jeg let kunde vinde over. Men nu — —

Valkendorf.

Græd ikke, Eders Naade! De Taarer brænder mig som Ild. (griber Dronningens Haand), Aa, dersom I vidste —

Dronningen.

Hvilket?

Valkendorf.

Nej, jeg tør ikke sige Eder det. Fik I det at vide, forviste I mig vel fra Eders Nærhed.

Dronningen (hurtig).

Saa sig det ikke!

Valkendorf

(tier og ser vist paa Dronningen).

Dronningen

(idet hun trækker Haanden til sig).

Herre! Der sagde I noget alligevel, endog I ikke talte.

Valkendorf.

Tilgiv! Jeg —

Dronningen (afbrydende).

Siger I et eneste Ord til, saa mister jeg nu min bedste Ven blandt de fremmede.

Valkendorf (alvorlig).

Nej, det skal I ikke nødes til, uskyldige Barnedronning! — I har idag mistet nok.

Dronningen.

Ja, nok for et helt Liv. Før mig saa til mine Værelser: Jeg vil gjøre mig færdig til Kuren! — Siden følger I mig „med let Fod —

Valkendorf.

— og tungt Hjærte“.

Dronningen (vender sig om).

Tror I mit er lettere?

Valkendorf (uvilkaarlig).

Dronning Elisabeth!

Dronningen (koldt).

Lukker I saa Dørene op for mig, Hr. Kantsler?

Valkendorf

(aabner Døren til højre. Idetsamme smutter Dyveke forbi ham og løber over Scenen. Ved Døren ind til Kongens Værelse standser hun et Øjeblik og ser tilbage. Hun og Dronningen betragter hinanden med spændt Opmærksomhed; saa forsvinder hun gjennem Døren tilvenstre).

Dronningen (til Valkendorf).

Var det — hende?

Valkendorf.

Ja, Eders Naade!

Dronningen.

Saa forstaar jeg, hvorfor der ikke var Plads til mig!

(Hun gaar langsomt ud tilhøjre, fulgt af Erik Valkendorf).

Syvende Scene.

Ridder Lave. Kort efter Kongen. Sigbrit. Dyveke. Torben Oxe. Mogens Munk. Siden Dronningen og Erik Valkendorf.

Lave
(springer ned fra Vinduskarmen).

Saa, nu er Scenen fri. Lad nu Skuespillet begynde.

(Han støder Vinduerne bagved sig op. Man hører Summen af Menneskestemmer udenfor).

Lave (bøjer sig ud af Vinduet).

Stille dernede! I maa have Taalmodighed. — — Hvor Dronningen er? Her er hun. Gud, hvor hun er dejlig! Godmorgen! (Løber hen i Baggrunden og aabner Dørene paa vid Gab). Vær saa artig, ædle Herrer og Damer! Adgangen er fri.

Hoffet
(strømmer ind og deler sig i hviskende Grupper; Hofdamerne i Forgrunden. To Tronstole bæres ind og stilles midt for Scenen med Ryggen imod Væggen tilvenstre. Bordet skydes tilbage i Baggrunden)

Kongen
(kommer fra venstre og stiller sig ved Siden af Tronstolen. Alle hilser).

Første Hofdame
(hviskende til anden).

Kongen ser tungsindig ud.

Anden.

Kors, ja! Han ligner saamænd ikke en glad Brudgom.

Første.

Den stakkels, unge Dronning! Hun skal være saa smuk. (Vifter sig).

Anden (ivrig).

Nej, slet ikke smuk, har jeg hørt —; ganske almindelig.

Første (spidst).

Bevares, nej! Hun kan ikke maale sig med Eder i Skjønhed. Men alligevel —

Anden.

Er det sandt, hvad man siger: at Dyveke skal fjærnes?

Første.

Ja, Kantsleren har skrevet til Kongen derom, og Kejseren har krævet det.

Anden.

Kongen bøjer sig ikke for Kejseren.

Første.

Bevis det.

Anden.

(peger paa Dyveke, som kommer ind med Sigbrit).

Der har I Beviset.

Sigbrit

(gaar med Dyveke hen i Forgrunden. Flere undlader at hilse hende).

Kongen

(som har lagt Mærke dertil. Højt og med undertrykt Vrede).

Skal jeg lære mit Hof, hvordan man hilser paa en Kvinde!

(Bøjer sig for Sigbrit og kysser Dyvekes Haand, idet hun gaar forbi. Alle nødes til at hilse).

Lave (med Hensigt).

Ingen adelig Ryg er saa fornem og stiv,
at den kan ikke stundom vorde myg som et Siv.

Første Hofdame (til anden).

Vi maa ogsaa til det.

Anden
(med et vredt Blik paa Sigbrit).

Den elendige Sælgekvinde! — Det gjør ondt i mine Knæ, blot jeg tænker derpaa.

(Nejer dybt, da Sigbrit idetsamme gaar forbi).

Sigbrit (til Dyveke).

Idag er ingen af de fornemste Fruer saa stadselig som jeg! (Ser op og ned af sig selv).

Lave (som staar ved Siden af).

Det passer alligevel ikke rigtig, sagde Hejren; den havde pyntet sig med Paafuglefjer!

(De nærmeststaaende ler. Sigbrit vender sig forbitret bort).

Første Adelsmand (til Kongen).

Eders Naade lever idag en lykkelig Stund. I har vundet en Dronning, som, hvis Rygtet taler sandt, er ligesaa from, som hun er skjøn.

Flere Hoffolk
(trænge sig sammen om Kongen i Forgrunden).

Vi kunne ikke noksom prise Eders Naades Valg. Alle, som har set Dronningen, elsker hende allerede. —

Kongen (betydningsfuldt).

Myggene sværme.

Første Adelsmand.

Jeg forstaar ikke. —

Kongen.

Har I aldrig set, hvordan Myggene kommer i Skare, sætter sig ned og suger sig tykke i Ens Blod? — Der er Mennesker, der er ligesom Myggesværme: De forfølger En kun for at suge sig tykke.

(Vender sig bort).

Hoffolkene (ser paa hinanden).

Ah! — — —

Kongen
(gaar forbi Torben Oxe, som taler ivrig med Dyveke. Dæmpet til ham).

Hr. Ridder! Mindes I, hvordan det gik den Falk, som vilde Ørnebruden fange?

Torben Oxe.

Nej, Herre.

Kongen.

Ørnen kom flyvende og huggede dens Øjne ud. Da dryppede Blod over begges Vinger; men Falken laa død, da Striden var endt.

Torben
(med tvungen Ligegyldighed).

Hvad mener I, Herre?

Kongen (idet han gaar videre).

Vogt Jer for Ørnen!

Torben
(stirrer paa Dyveke. Halvsagte).

Nej, jeg vogter mig ikke. Mit Liv eller hendes. Fanger jeg hende ikke, kan vi begge forbløde.

Dyveke.

Hvad siger I, Herre?

Torben.

Jeg beundrer kun Eders Dejlighed.

Dyveke
(holder sin Vifte op foran Ansigtet).

Tag Eder iagt, Ridder! Skjønhed bedrager.

Første Hofdame (til anden).

Se, hvor Dyveke leger med Slotsherren. Jeg tror, han sidder allerede fangen i hendes Garn.

Tredje Hofdame (kommer til).

Har I hørt det?

Første.

Hvilket?

Tredje.

Dronningen er besvimet; man ved det for ganske vist. Sigbrit har været hos hende, siges der, og Kongen —

Kongen
(som er stanset bagved dem og har hørt de sidste Replikker).

Naadige Damer!

Hofdamerne
(farer fra hinanden med et Hvin).

Kongen (som før).

Naadige Damer! Ser I ikke de mange smaa Djævle i Krogene?

Første Hofdame.

Djævle! Gud Naade!

Kongen.

Ja netop! Afskylige, smaa, sorte Djævle er det, med Avindshorn i Panden.

Første Hofdame.

Eders Majestæt spøger: Her er da, Gud være lovet, ingen Djævle.

Kongen.

Her ikke. Her er ligesaamange Djævle i Krogene, som der er sladrende Tunger bag Vifterne. Ser I dem ikke, saa er det kun, fordi I er blind paa begge Eders smukke Øjne. Men I ser dem nok: En af dem sidder bag den Vifte, I holder i Eders Haand. —

Første Hofdame
(lader Viften falde paa Gulvet).

Hellige Jomfru!

Kongen.

Ha, ha, ha! Ja sad han blot fast i Viften, saa kunde I snart blive ham kvit. (Fjærner sig).

Anden Hofdame (til første).

Hvad sagde han? — Skynd Jer! Tag Viften.

Første.

Han sagde — Ak Gud! Han har vist mistet sin Forstand.

Tredje.

Stille! Nu kommer Dronningen.

(Dørene tilhøjre aabnes. Dronningen kommer ind i Festdragt, ført af Erik Valkendorf. Musikken spiller Folkevisen om Dronning Dagmar).

Erik Valkendorf

(fører Dronningen frem for Kongen, som har besteget Tronstolen. Bøjer Knæ).

Naadige Konge! Her bringer jeg Eder Danmarks Dronning. Hun er ung som et Barn og from som en Dagmar. Modtag hende i Kjærlighed og spred Lys over hendes Liv alle Dage.

Kongen

(tager Dronningens Haand og fører hende tilsæde).

Vi takker Eder, Rigskantsler Erik Valkendorf, og haaber til Gud at være en mild Herre for vor unge Dronning!

Stemmer.

Hil Dronning Elisabeth! Leve Danmarks Dronning, Dagmar den anden.

Koret

(falder ind med Folkevisen).

Hun kom uden Tynge, hun kom med Fred,
hun kom goden Bonde til Lise;
havde vi altid saadanne Blomster i Danmark,
vi skulde dem ære og prise! —
Den Frøken kom af ædle Nederland.

(Musikken tier).

Dronningen
(rejser sig. Bevæget).

Tak, Tak! — Jeg vilde saa gjærne blive Eder en anden Dagmar, om jeg kunde det. Jeg — vilde — (sagte til Kongen). Hjælp mig!

Kongen (højt).

I vilde gjærne bringe lys Tid over Landet (sagte). I rækker som Barnet efter det, I aldrig kan naa.

Dronningen (højt).

Ja, jeg vilde gjærne bringe lys Tid. Men skal jeg gjennem den mørke først, saa skræmmer det mig dog ikke: Jeg gaar ligefrem, aldrig udenom — til Maalet.

Kongen (dæmpet — til hende).

Husk, Du gaar ene.

Dronningen
(paa samme Maade til ham).

Ensomheden er netop min Styrke, thi i den bor Gud.

Kongen (forundret).

Nu ser jeg vel, at er Du end et Barn af Aar, Du er dog ikke et Barn af Kræfter.

(Han fører Dronningen ned fra Tronen. Hun hilser paa flere af de tilstedeværende).

Sigbrit (halvhøjt til Dyveke).

Hun er fager nok at se til, men altfor nedladende. Hun passer ikke for det danske Folk, det skal have stramme Tøjler.

Lave (bagved hende).

Let er det at svinge Svøben over andre, men ondt selv at lægge Ryg til, — siger det gamle Ord.

Sigbrit.

Elendige Nar! Ved I, hvad min Vrede kan koste Eder?

Lave.

Ingenting, Mo'er Sigbrit! Den preller af imod Huen her. (peger paa Narrehuen.) Nars Tale er ligesaa fri som Kongens Tale, ved I nok, og „hvo Ormen træder paa Halen, faar Hovedet vendt igjen".

Sigbrit.

En ynkelig Lod er det at være Nar ved Kongens Hof.

Lave.

En herlig Lod er det at være Nar for Eder; det lønner sig godt. Og naar Sandhed og Løgn kommer sammen, har Løgnen tabt.

Sigbrit.

Saa det tror I! Nej prøv kun paa alle Jeres Kunster, og I kommer endda tilkort imod mig. I kan holde Kongen og det ganske Hof for Nar, men I kan ikke vinde over Sigbrit Hollændersdatter.

Lave.

Kors! Nej „den maatte have Fingre af Jern, som Fanden skulde flaa!"

Sigbrit (ude af sig selv).

Niederdrächtiger! Abscheulicher —

Lave.

Unverschämter! Ikke sandt?

Sigbrit.

Jo Donnerwetter!

Kongen
(som gaar forbi med Dronningen).

Hvad er det, her gaar for sig?

Lave.

Vi lege Ordsprogsleg, Eders Majestæt.

Kongen
(ler og gaar videre).

Sigbrit (da han er borte).

Det var en skjøn Udvej, I der fandt.

Lave.

Ja, „det maatte være en daarlig Mus, som havde ej uden et Hul“, siger Ordsproget.

Sigbrit.

Gaa ad Helvede til med Eders Ordsprog!

Lave.

Hvorfor? De skader kun dem, som føler dem svide.

Sigbrit.

Jovist! Jeg forstaar nok, hvad I vil med Eders fordømte Ordsprog. I vil prøve —

Lave (hurtig).

— jeg vil prøve, om jeg ikke har glemt dem; det er rigtig. Men hvad kan jeg saa for, at de allesammen passer paa Jer. (Fjærner sig)

Sigbrit
(med undertrykt Forbitrelse, — til Dyveke).

Aa, hvor han tirrer mig! (Gaar et Par Skridt frem standser). Saa! Nu begynder de ogsaa at skraale op der nede fra.

Dyveke (lytter).

Tys! Det er Sang.

Sigbrit.

Ja, de danske forstaar at gale, om de ikke forstaa andet!

Sang af Folket paa Slotspladsen.

Det var stolten Jomfru Ingeborg
vilde ikke paa danske Jord gaa,
førend hun fik de Fanger af Jern,
at de maatte for hende staa. —
I bede for dem, som Kronen skal bære! —

Kongen
(som er standset med Dronningen i Forgrunden tilvenstre).

Det var mit Folk, der sang! Dronning Elisabeth. Vil I hilse paa mit Folk?

Dronningen.

Ja, Herre, det gjør jeg jo hele Tiden.

Kongen.

Nej, I hilser kun paa Hoffet. Men se her ud af Vinduet ned paa Slotspladsen, og jeg skal vise Eder mit Folk.

Første Adelsmand (til anden),

Hørte I det?

Anden.

Han haaner os tidlig og silde.

Mogens Munk.

Det hævner sig nok: Lad ham se, hvor langt han kommer, naar Folket skal raade.

Første Adelsmand.

Det bliver som en Fluedans i Spindelvæv.

Anden.

Det bliver som at rulle en Sten opad en Klippe: Den knuser ham selv, naar den vender tilbage.

Mogens Munk.

Nej, det bliver som naar Fisken slider i Krogen for at komme løs, og hager sig med hvert Ryk bedre fast. Ha, ha, ha!

Alle (dæmpet).

Ha, ha, ha!

Kongen

(har imidlertid ført Dronningen hen til det aabne Vindu. Hun hilser ud).

Leve Dronning Elisabeth! Leve Dagmars Minde!

Dronningen

(vender sig bevæget om imod Kongen).

Herre! I har et trofast Folk; det glemmer ikke den, det engang har givet sin Kjærlighed.

Kongen.

Det kommer af Folkevisen.

Dronningen.

Hvordan?

Kongen (langsomt).

Den, som fik mange Ord i Historien, kan glemmes da; men den, som fik et Vers i Folkevisen, mindes bestandig.

Dronningen.

Da gid Eders Minde maa leve der, naar I selv længst er hensovet.

(Da Kongen tier og stirrer frem for sig.)

I tier, Herre! Sagde jeg noget ondt? Eller hvad er det? (Angst.) I stirrer saa sært. Herre, hvad ser I?

Kongen.

Et blodigt Minde — —

Dronningen.

Hvor?

Kongen.

I Folkevisen.

Dronningen.

Jeg forstaar Eder ikke —

Kongen.

Tak Gud, at I ikke gjør det. Jeg ønskede engang at forstaa mig selv; men jeg tror, at i samme Stund det skete, vilde jeg miste Forstanden.

Dronningen
(slipper Kongens Arm og viger uvilkaarlig lidt tilbage).

Kongen.

Ha, ha, ha! I har dog ikke meget Mod.

Dronningen
(med tilkæmpet Ro).

Jeg vidste ikke, hvor meget her trængtes.

Kongen
(med en pludselig Overgang).

Glem det, jeg sagde. I er for ung til alt at bære Byrden.

Dronningen (ryster paa Hovedet).

Jeg er gammel nok til at lide — nu!

Kongen.

Hvorfor nu? — Nej, svar ikke! Alle Mennesker lider; hvorfor skulde En da gaa fri? — (Tager Dronningens Arm.) Maaske Eders Naade saa vil tillade mig at føre Eder videre? Taffelet er beredt i Riddersalen.

(Han fører Dronningen ud i Baggrunden. Alle følge undtagen Dyveke, Torben Oxe, Lave og Erik Valkendorf, som staar hensunken i Tanker i Forgrunden tilhøjre.)

Torben (til Dyveke).

Vil I ikke med til Kongens Taffel?

Dyveke

(med forceret Lystighed).

Jo, hvorfor ikke? Jeg vil danse ved hans Bryllup.

Torben.

Vil I danse med mig?

Dyveke.

Maaske.

Torben.

Lov det.

Dyveke.

Tør I tro paa en Kvindes Løfter?

Torben.

Ja — paa Eders.

Dyveke.

Det skal I ikke gjøre. Alle Kvinder er falske, Mændene ogsaa, — hele Verden er falsk! Men derfor er den lige lystig for dem, som forstaar at more sig —

Torben.

Ja, og vi forstaar det, — ikkesandt?

Dyveke (ler).

Jo, vi forstaar det!

(De gaa ud efter de øvrige. Nedenunder paa Slotspladsen høres atter Folkevisen.)

Lave

(med et Blik paa Erik Valkendorf).

Nu er der kun ham og mig tilbage. —

Valkendorf

(som ikke synes at bemærke ham, hører efter Stemmerne fra Slotspladsen).

„I bede for dem, som Kronen skal bære!“ —

Den Stakkel! For hende bliver den tung nok.
(Gaar langsomt henimod Udgangen, standser. — Med et Udraab):
Gid hun aldrig var kommen! Gid jeg ikke havde levet den Dag, da hun blev Dronning i Danmark!
(Gaar.)

Lave (ser efter ham).

Hvad var det? Endnu et knust Hjerte! — Det synes næsten, som der skal blive mange af dem her ved Hove.
(Kaster sin Hue ivejret og synger.)

Ja Kjærlighed, aa, Kjærlighed
har alle Steder Vej;
den eneste, den gaar forbi,
er Narrefolk som jeg!

En Nar er ikke rigtig skabt
som alle andre Folk,
og taler han om Kjærlighed,
han taler kun som Tolk.

Men skal han synge Viser, ja
saa synger han om den,
for den regjerer Verden, ja,
og Verden den igjen!

Begyndelsen bær' Fjer om Hat,
Fortsættelsen bær Flor, —
og Kjærlighed, og Kjærlighed
er Visens sidste Ord!
(Løber ud, svinger med sin Hue)

Ebba
(som under det sidste Vers, uset af Lave, har stukket Hovedet ind gjennem Døren tilhøjre og lytter efter, kommer forsigtig frem)

Ak, Gud! Hvor den Vise var drøvelig. — Men Himmel, hvor det klædte ham at synge den! —
(Bliver staaende i Tanker og ser ned for sig.)

Kor af Stemmer fra Gaden.

I bede for dem, som Kronen skal bære!

Tredje Akt.

(Skuepladsen er den samme som før. Tronstolene er borte. Bordet staar atter midt for Scenen. Nogle Aktstykker og Dokumenter ligge spredte paa det. En Harpe staar nærved Døren i Forgrunden tilvenstre. Kongen og Sigbrit sidde paa hver sin Side af Bordet og gjennemser nogle Papirer. Erik Valkendorf staar bagved Kongens Stol med en Rulle Breve i Haanden).

Første Scene.

Kongen (ser op, — til Valkendorf).

Er der mere?

Valkendorf.

Ja. Et endnu!

Kongen.

Hvad da?

Valkendorf (dæmpet).

En indtrængende Opfordring fra Rigets bedste Mænd til, for Eders ædle Dronnings Skyld, at bortgifte Dyveke eller paa anden Vis fjærne hende fra Hoffet.

Kongen.

Rigets bedste Mænd taalte Edele Billesdatter til Sandholt. Hun var dem ingen Torn i Øjet, endog Dronningen levede!

Valkendorf.

Men dette drager større Følger efter sig: Fjærner I ikke Dyveke, faar I heller ikke Medgiften udbetalt, og uden den kan I ikke fortsætte Krigen med Sverrig.

Kongen.

Saa søger jeg Hjælp hos Kejseren.

Valkendorf.

Kejseren kræver Dyveke fjærnet, før han yder sin Hjælp. Han har før gjort Eders Naade Forestillinger; nu vil han fordre —

Sigbrit (skarpt).

Er det Kejseren, som er Konge i Danmark?

Valkendorf (uden at ændse hende).

— nu vil han fordre edelige Løfter.

Kongen.

Jeg giver intet Løfte.

Valkendorf.

Men om nu Kejseren greb til Vaaben imod Eder?

Kongen.

Saa greb jeg til Vaaben imod ham igjen.

Valkendorf.

Og om Paven for denne Sags Skyld erklærede Eder i Rigets Akt, indtil I havde sonet?

Kongen.

Saa gjorde jeg ligesom Munken i Wittenberg: Jeg brændte den pavelige Bulle og handlede efter min egen Samvittighed!

Valkendorf.

Ved I ikke, at Staten uden Kirken er intet?

Kongen (springer op).

Et ved jeg: Jeg vil ikke være Træl i mit eget Rige! Haandjern gav I mig paa, fra den Stund jeg besteg min Trone, og siden er Lænkerne faldne tættere og tættere. Udefra kommer de og lægges paa af mine Fjender. Indefra kommer de og binder mig altid fastere til den Plet, hvor jeg nu staar med Vilje til at sprænge mine Baand for at holde Folket mine Løfter: Det er bundent ligesom jeg; men jeg vil gjøre det frit. Alle danske Borgere skal have samme Ret i mit Rige!

Valkendorf.

Giv Bonden sin Frihed, Herre, — og naar han føler sin egen Magt, vil han lægge Skuldre til for at styrte Eders Trone. Hvad vil I saa gjøre?

Kongen.

Naar Bonden kun elsker sin egen Magt, saa vil jeg sætte Grænse for den med.

Valkendorf.

Saa vil I sætte Grænse, ja, — hvis I kan. Men naar Kongen vil et og Folket et andet, hvem skal da raade først?

Kongen.

Det skal den, som Kronen bærer, den, som Herren salver; men alle danskes Bøn skal være, at han kun salver den, som elsker Folket!

Valkendorf
(griber Kongens Haand).

Elsker I Folket, Herre?

Kongen.

Ja!

Valkendorf.

Hvorfor vil I da, at Livet her ved Hove skal blive det en Forargelse?

Sigbrit
(da Kongen tier, — til Valkendorf).

Hvorfor rejser I ikke strax tilbage til Bispesædet i Trondhjem, naar Livet ved Hove huer Eder saa ilde?

Valkendorf (til Kongen).

Ønsker I, jeg skal rejse?

Kongen
(efter et Øjebliks Betænkning).

Ja!

Valkendorf.

Vel! Jeg skal opfylde Eders Naades Ønske snarest mulig.

Sigbrit (skadefro).

Med Glæde naturligvis?

Valkendorf (rolig).

Med megen Glæde. — Maatte Eders Naade kun aldrig komme til at fortryde, at I tog en Kvinde ind i Raadet. (Gaar henimod Udgangen. Standser og ser paa Kongen.) — Jeg vil bede Gud om Lykke for Eder —

Sigbrit

I er saa god, Herre! Vil I ikke ogsaa bede om Lykke for mig?

Valkendorf (med usikker Røst).

Mine Bønner for Dig skal blive til Forbandelse! Der vil komme den Tid, da din Magt er forbi, og Du rækker forgjæves efter mere. Da skal Du huske paa Ærkebispens Bønner. (Gaar).

Sigbrit.

Ha, ha, ha, ha, ha!

Kongen.

Le ikke! Der laa en mørk Spaadom i hans Ord; — der ligger en mørk Spaadom over alt, hvad jeg i denne Tid foretager mig.

Sigbrit

Det er taabelig Overtro!

Kongen.

Se Dig om og døm selv! I Sverrig gaar det tilbage for os. Steen Sture vinder med hver Dag større Magt, og Gustav Trolle vil ikke længe kunne holde Stæke —

Sigbrit.

Saa har I Hemming Gad.

Kongen (studser).

Hvor ved Du —

Sigbrit.

Han hjælper Eder nok. Hvis ikke, sender I Stæke Undsætning.

Kongen.

Det kan jeg ikke: Søren Nordby ligger for Stockholm med hele min Flaade. Taber han —

Sigbrit.

Han taber ikke.

Kongen.

Husk paa Sancta Birgittas Spaadom: om den sjette Konge, som skulde fordrives fra sine Lande —

Sigbrit.

Hvem tror vel paa hende? Hvad hun drømte om Natten, det skrev hun om Dagen.

690222 A

Kongen.

Men hvis hun nu dog havde Ret? — Har Du nogensinde set et Liv skuffet som mit? Har Du nogensinde set rigere Løfter og ringere Daad møde hinanden? — Jeg grunder over det Dag og Nat, men det bliver ikke bedre for det: Der vil ikke gaa en eneste Daad ud af alle mine nattevaagne Tanker! (Stigende.) Jeg hader mig selv derfor. Jeg foragter mig selv. — Men er det da min Skyld, at der blev stængt for mig til alle Sider? Hvorfor jævner Gud ikke mine Veje? Han har jo Magt nok dertil. Eller — har han det ikke? Svar!

Sigbrit.

Er jeg Eders Skriftefader, siden I spørger mig?

Kongen
(stirrer paa hende).

Jeg ved ikke, hvem Du er; men Du har undertiden noget tilfælles med den Onde. —

Sigbrit (viger tilbage).

Hvad mener I, Herre?

Kongen.

Du undviger Samvittigheden og Tanken om Gud. (Nærmere). Men det nytter dig ikke! Du slipper ham aldrig, — medmindre Du kan finde Begyndelsens Begyndelse — —

Sigbrit.

Hold op, Herre! Jeg har andet at tænke paa. Lovenes Fuldførelse og Folkets Ret —

Kongen (for sig selv).

Perpetuum mobile — —

Sigbrit
(ser paa ham og ryster paa Hovedet, samler saa nogle af Papirerne og gaar henimod Døren tilvenstre. Halvhøjt).

Nej, nu nytter det ikke, at jeg taler. Nu maa Dyveke komme! (Gaar ind tilvenstre).

Kongen (ene).
(Han gaar et Par Gange rundt om Bordet, sætter sig saa paa sin forrige Plads og ser stirrende frem for sig. Langsomt).

Perpetuum mobile! — Livsgaadernes Løsning. —

Anden Scene.

Kongen. Dyveke.

(Dyveke kommer hurtig ind fra venstre, standser og ser hen paa Kongen, griber saa pludselig Harpen og slaar nogle Akkorder an).

Kongen (ser op. — smiler).

Er Du der, Solskinsdronning! Du kommer sjeldnere nu.

Dyveke.

Jeg kommer, naar Kongen trænger til mig.

Kongen.

Det gjør han altid.

Dyveke.

Skal jeg spille for Dig?

Kongen.
(nikker).

Dyveke.
(slaar atter nogle Akkorder an, men afbryder strax efter).

Nej, Herre, Du hører jo slet ikke efter! — (Løber hen til Kongen og sætter sig paa en Skammel ved hans Fødder). Nu skal Du fortælle mig det Æventyr, vi begyndte paa igaar.

Kongen (aandsfraværende).

Ja, — det var et Æventyr. — (Tier).

Dyveke.

Husker Du ikke —: „Der ligger Sne over Danmarks Skove og Is over Engenes Vande! Saa skinnende klar er den, at man tydelig kan se de fine Græsstraa under den! — Og der kommer en Slæde farende over Isen —

Kongen (med Liv).

Ja, der kommer en Slæde farende; og det er os To: Dig og mig, Dyveke, som sidder i den! Du hviler saa tryg i min Arm, og jeg lægger min Kind til din Skulder. — Der er ingen, som ser os; ingen onde Øjne, som forstyrrer vor Lykke. Der er kun den højtidsfulde Stilhed omkring os og de store Skove paa Siderne! Maanen skinner paa de funklende Isblomster derinde; den skinner over de dybe Dale og langt ind i det uendelige fjærne; — men fagrest skinner den i min Dronnings dejlige Øjne: Hvert Glimt er saa rent og saa blændende lyst! Det er alle mine bedste Tanker, som har skjult sig derinde; dem har ingen i Verden kjendt uden Du! — —

Dyveke.

Videre! Videre! Hvorhen gaar Vejen saa?

Kongen.

Saa gaar den ind igjennem Skovene, Dyveke! Og alle de rimvaade Grene bøje sig hilsende til Jorden, naar vi fare forbi; ikke fordi jeg er Konge og Du Dronning, men fordi vi er et Par uendelig lykkelige Mennesker, som elsker hinanden. Og Kjærligheden er det største paa Jorden: Langt større end det er at have vundet Magt og Ære, er det at have vundet en andens Kjærlighed. Det er

det rigeste paa Jorden, ligesom Du i dette Øjeblik er hele min Rigdom, hele min Lykke!

Dyveke.

(slynger sine Arme om Kongens Knæ. Spændt).

Aa, Herre, — elskede Herre. — hvad saa?

Kongen.

Saa farer vi videre henimod den glødende Himmel, der, hvor det ser ud, som den mødes med Jorden! Og jeg fortæller Dig om et Sted, hvor vi skal leve med hinanden, langt skjønnere end her, — hvor Du skal være min eneste livsalige Dronning! Og Natterimen fletter Dig en Krone af Is — saa kold, men saa blændende, — og Nordlyset lægger sine Farver deri — (standser).

Dyveke.

Og saa!

Kongen.

Saa er vi standset ved Himlens Port og kan ikke komme videre, før Brøden er sonet, og Døden har skilt os. —

Dyveke (angst).

Nej, nej, Herre! Den maa ikke skille os! Ikke endnu!

Kongen (forvirret).

Har Du aldrig set Livet holde Bryllup med Døden? — Det er en underlig Fest! Døden er Brudgom, og Brudehuset er i Graven; men Døden har en Morgengave til Bruden, som er skjønnere end alt, hvad Du har drømt om her paa Jorden! —

Dyveke.

En Morgengave?

Kongen (dæmpet).

Tys! — Dødens Morgengave er et Evighedsliv paa den anden Side Graven. (Hviskende). Faar Du aldrig Lyst til at holde Bryllup med Døden?

Dyveke (forfærdet).

Nej, nej! Slip mig ikke! Jeg vil blive hos Dig!

Kongen (ligesom opvaagnende).

Barn! Græder Du? — Det hele var jo kun et Æventyr! — (Dyveke holder Haanden for Øjnene. Kongen sukker og falder hen i Tanker).

Sigbrit
(aabner Døren tilvenstre og ser ind).

Eders Naade! Der mangler en Underskrift paa et af Papirerne.

Kongen (aandsfraværende).

En Underskrift? — Nu skal jeg komme. —

Sigbrit
(trækker sig tilbage).

Kongen
(rejser sig langsomt og gaar tøvende nogle Skridt frem, standser saa med et, og ser tilbage paa Dyveke).

Dyveke! Ved Du, hvad jeg stundom tænker paa, naar det helder mod Nat, og Mørket kommer?

Dyveke.

Saa tænker Du paa at øve en berømmelig Daad.

Kongen (bittert).

Nattens?

Dyveke.

Nej, Dagens! Kong Christian kan kun øve Lysets Daad.

Kongen.

Det troede jeg ogsaa — engang; — men nu tænker jeg stundom, jeg kunde øve en Mørkets: En

stor, en grufuld Daad, som kunde raabe mit Navn ud til tusinde Slægter! (Man hører et Ugleskrig udenfor).

Kongen.

Hør! Et Ugleskrig! — Det varsler!

Dyveke (farer angst op).

Herre!

Kongen (lyttende).

Tys!. Der var to! — tre! Hørte Du dem? Der er ondt Varsel i Uglens Skrig: Nu vier den ind min Uvejrsdaad, — den, jeg ikke har tænkt — Nu bæres det mig for, som drages Livslykken fra mig. —

Dyveke (imod ham).

Hellige Guds Moder! Hvad tænker Du paa?

Kongen (som før).

Paa noget ondt, som skulde være stort. —

Dyveke.

Herre, hvad er det?

Kongen.

Fremtiden ved det, men ikke jeg selv: Den onde Magt har bundet mine Tanker, saa ingen mægter at løse dem igjen. —

Dyveke (klynger sig til ham),

Jo, jeg! — Jeg mægter det! Jeg elsker Dig, jeg tror paa Dig! Naar Du øver en Daad, maa det blive en lys og herlig, som signer dit Navn i Slægternes Minde.

Kongen (henrykt)

Dyveke! Min Solskinsdronning! — Ja, følger Du mig, skal min Vandring endnu blive lys, og min Gjerning straale i Dagen. (Han slipper hende og gaar langsomt ind til venstre. I det samme aabnes Døren i Bag-

grunden, og Dronningen træder ind. Dørene blive staaende efter hende. Man ser Torben Oxe og Lave gaa samtalende frem og tilbage ude paa Gangen).

Tredie Scene.

Dronningen. Dyveke. Siden Torben Oxe og Lave.

Dronningen

(gaar langsomt over Scenen henimod Kongens Dør, opdager saa pludselig Dyveke og standser. Forundret).

Man har sagt mig, at Kongens Dør holdtes lukket idag, og at ingen kunde faa Adgang til hans Værelser.

Dyveke.

Det er sandt.

Dronningen (studsende).

Men Du er her?

Dyveke (stolt).

Kongens Dør er ikke lukket for mig.

Dronningen (stille).

Din Stakkel! Er det din Stolthed?

Dyveke (heftig).

Spot mig ikke! Vel har jeg ingen Krone af Guld og intet Dronningenavn at bære; men dog kan jeg komme ind der, hvor Døren er lukket for Eder!

Dronningen (med tilkjæmpet Ro).

Jeg ser det nok: Du vil stænge mig ude. Det (sagte) det tilgive Dig Gud! (Vender Dyveke Ryggen og gaar henimod Døren tilhøjre).

Dyveke.

Vent, Dronning Elisabeth! Gaa ikke saaledes bort: Sig kun, at I hader mig, jeg ved jo, I gjør

det! — Sig kun, at I ønsker, jeg laa død for Eders Fod: Først da kunde I leve!

Dronningen.

Jeg ønsker det ikke.

Dyveke (stigende).

Jo, I ønsker det dog! Jeg kan se det paa Eders Øjne; jeg kan se det paa Eders Mund, selv naar den tier. Men I har ogsaa Grund til at misunde mig. Jeg har faaet den Plads, som skulde været Eders; det er mig, som er Dronning, skjøndt I bærer Kronen! — Og han elsker mig, aa, saa usigelig højt! Ikke et Sted i hans Tanke kan I komme, hvor jeg ikke har været! Ikke en eneste Vej til hans Kjærlighed kan I finde, hvor jeg ikke er gaaet forud og har taget den første Glæde. — Jeg ved det saa godt: I ser ned paa mig derfor, I foragter mig vel for min Kjærligheds Skyld! Men det skal I vide, Dronning Elisabeth, at aldrig er nogen Kvinde blevet elsket som jeg! (Aandeløs, da Dronningen tier). Sig noget!

Dronningen

(som synes at kjæmpe med sig selv, ser op. Langsomt).

Hvem er størst: Den, som elsker, eller den, som elskes?

Dyveke

(tier og ser vist paa Dronningen. Kort efter).

Det er den, som elsker.

Dronningen.

Og hvem er størst: Den, som sejrer, eller den, som lider?

Dyveke (bevæget).

Den, som lider! Det er Lidelsen, der sidder inde med Storheden; idag har jeg set det. —

Dronningen (mildt).

Hvad bliver saa størst: Det at tage, eller det, at give?

Dyveke.

Jeg tror: det, at give. (Da Dronningen vender sig bort). Bliv! Tag alt det, jeg har, men giv mig Eders Uskyld isteden! Jeg længes, jeg længes efter Renhed!

Dronningen.

Hvis Du længtes derefter, da var Du allerede ren.

Dyveke (med pludselig Kulde).

Det er sandt: Jeg har løjet for mig selv, naar jeg troede, jeg var god. Var jeg god, vilde jeg vel vige Pladsen for Eder; men nu er jeg ond, og derfor gjør jeg det ikke; — jeg kan ikke leve borte fra ham. — (Da Dronningen vil gaa ind tilhøjre). Gaar I nu? Vilde I ikke tale med Kongen?

Dronningen (standser i Døren).

Det vilde jeg vel; men jeg har Taalmod: Jeg kan bie til min Herre har bedre Stunder. (Gaar).

Dyveke (hen for sig).

Hun vinder tilsidst! Hendes Taalmod vinder. — (Hun læner sig til Bordet, hensunken i Tanker).

Torben Oxe og Lave

(som imidlertid ere standsede i den aabne Dør i Baggrunden, træder ind).

Torben

(som har iagttaget Dyveke, hviskende til Lave).

Tror I nu, jeg tør tale til hende?

Lave.

Ja, naar I har Lyst til at hænges, saa for mig gjærne. —

Torben.

Stille!

Lave.

Gud naade Jer, om Kongen kommer! (Gjør en betegnende Bevægelse med Fingeren om Halsen).

Torben (gaar et Par Skridt frem).

Ligemeget! Lejligheden er god, og jeg vover det.

Lave (følger efter).

Ja, naar I endelig skal høre af hendes egen Mund, at hun ikke kerer sig det ringeste om, hvad enten I lever eller dør, saa —

Torben (kniber ham i Armen).

Ti stille! Hun hører os.

Lave.

Au, for den lede! I har Fingre som Jern. (Peger paa en Kurv, Torben bærer i Haanden). Lad se! Hvad har I der i Kurven?

Torben.

Det ved jeg neppe selv. Jeg fik den imorges fra en af mine Frænder; den sendtes som en Gave til Dyveke.

Lave

(løfter Laaget op og kigger ned).

Ah! Kirsebær! Dejlige, røde Bær. — Tag Jer iagt for dem!

Torben.

Hvorfor?

Lave.

Jo, ser I: De kunde være af den Art, at naar man spiste dem, følte man aldrig Sult mere i denne syndige Verden.

Torben.

I mener? — Nej, det er umuligt!

Lave.

Tys! Jeg er en Nar, jeg har ingen Mening. Jeg siger kun: Tag Jer iagt! Det er vitterligt nok, at Eders adelige Frænder ikke vil taale Dyveke iblandt sig, og kan de ikke tvinge Jer paa den ene Maade, saa —

Torben.

— saa tvinger de mig heller ikke paa den anden. Gaa nu blot —

Lave.

Naa, I vil op i Galgen! Ja, tilvejrs vil jo alle. (Gaar nogle Skridt henimod Udgangen, men standser atter). I skulde dog kaste de Frugter bort — (Ud).

Torben.

Det vil jeg ogsaa, — (afs). medmindre hun haaner min Kjærlighed: Saa kan vi spise dem sammen!

Fjerde Scene.

Dyveke. Torben Oxe. Siden Kongen.

Torben

(nærmer sig Dyveke, som har sat sig ved Bordet med Ryggen til ham).

Skjønne Dyveke! Tillader I mig at tale til Eder?

Dyveke.

Saameget I vil, Ridder! Jeg har ingensinde bundet Eders Tunge. (Kort Stilhed).

Dyveke (da Torben sidder forlegen)

I siger ikke noget?

Torben.

Og I hjælper mig ikke.

Dyveke.

Hvor kan jeg det, naar jeg ikke ved, hvad I vil tale om. Sæt Eder her, ligeoverfor mig, — saaledes ja! — Begynd saa!

Torben (fortvivlet).

Begynd saa! —(Tier).

Dyveke.

I har ikke meget at sige, lader det. — Hvad har I der i Kurven?

Torben.

Kirsebær —

Dyveke.

Er de modne? Virkelig! Aa, lad mig smage dem!

Torben.

Nej, vent lidt! Siden, skal I faa dem alle —

Dyveke.

Siden?

Torben.

Ja, naar I vil spise dem sammen med mig.

Dyveke.

Det var et underligt Indfald.

Torben.

Hvorfor?

Dyveke.

Ha, ha, ha! Hvorfor? — Saa I nogentid en Kvinde bytte sin Armring af Guld for en af Staal eller Kobber?

Torben

(gjør en Bevægelse som for at rejse sig).

Jeg forstaar ikke? Vil det sige, at jeg er for ringe for Dyveke Sigbritsdatter?

Dyveke.

Ja, — det vil sige at —, nej, bliv siddende; lad os tale om andre Ting — (ler tvungent).

Torben (ser stift paa hende).

Hvad vil det sige? Jeg fik intet Svar —

Dyveke.

Nej, og I ventede kanske et andet end det, I nu faar at høre. Ha, ha, ha! Men den, som længe har drukket kongelig Vin, smager ikke gjærne paa Vandet. — Forstaar I nu, Ridder Torben?

Torben (langsomt).

Ja, nu forstaar jeg! — (Skyder Kurven med Kirsebærrene over til Dyveke). Vil I saa ikke smage paa Frugterne?

Dyveke
(putter nogle af dem i Munden).

Tak! — Nej, hvor store de er, og hvor smukke! —

Torben (ser paa hende).

Er de gode?

Dyveke.

Dejlige, modne! Smag selv.

Torben.

Jeg fik jo ikke Lov —

Dyveke (ler).

Ha, ha! Jo paa den Maade nok.

Torben (rejser sig).

I ser saa bleg ud. — Er I ikke vel?

Dyveke (spiser).

Jo, ganske vel. Nu tømmer jeg snart Kurven. — Vil I slet ingen have?

Torben.

Nej, jeg maa gaa —

Dyveke
(strækker Haanden ud imod ham).

Er I vred nu?

Torben.

Vred? Nej! (Kysser hendes Haand).

Dyveke.

Vil I komme en anden Gang og bringe mig Frugter?

Torben (bevæget).

Ja, — en anden Gang — (vender sig bort).

Dyveke (mat).

Tak! Ja jeg bliver siddende her. Jeg er saa træt. Maaske falder jeg isøvn herinde —

Torben (standser ved Udgangen).

Gjør ikke det! Tænk, om I ikke kunde vaagne igjen!

Dyveke.

Aa, jeg sover let. Jeg vaagner, blot jeg hører Kongens Skridt i det andet Værelse.

(Læner Hovedet tilbage).

Torben (farer sammen).

Kongens Skridt! — Ja saa sov vel da, Dyveke, og drøm fagert. — —

Dyveke (svagt).

Tak!

(Torben gaar ud i Baggrunden).

Dyveke (ene).

Drøm fagert! — — (lukker Øjnene, men mander sig strax efter op og forsøger paa at rejse sig). Nej, jeg vil alligevel ikke ligge her og sove, — jeg vil se, om Kon-

gen er færdig med sit Arbejde. — (Rejser sig med Besvær og vakler henover Gulvet). Det er underligt, hvor træt jeg er, — og hvor svimmel. Det er ligesom mit Hjærte stod stille. — (Angst). Hvad kan det være? (Famler ved Døren ind til Kongens Værelse). Jeg maa ind; — — jeg maa ind! — (Med stigende Angst). Jeg maa ind! Det er Døden! — (Styrter pludselig om paa Gulvet). Herre Konge, luk op! Luk dog op —

Kongen

(river Døren op inde fra).

Hvem kaldte? — (Med et Udraab). Hellige Jomfru! Hvad er her sket?

Dyveke

(slæber sig med Anstrengelse hen for Kongens Fod).

Herre Konge! Lad mig dø ved din Tærskel; — jeg kom dog aldrig videre — —

Kongen

(knæler ned ved Siden af hende og lægger hendes Hoved i sit Skjød. Fortvivlet).

Nej, nej! Dyveke skal aldrig dø. Dyveke skal leve som Solen, der altid giver Lys

Dyveke (stønnende).

Gift, — Gift! — Aa, det brænder —

Kongen (farer sammen).

Gift! Du Almægtige! — Hvem har været her? Tal!

Dyveke

(rejser sig halvt op og stirrer forvildet ud for sig).

Vig bort, vig bort fra min Nærhed! —

Med Dig kommer snigende Kummer;
med Dig kommer ængstende Drømme,
hvor Ulykken selv ligger under. —
Husker Du, hvad der staar i Visen? —

Kongen.

Dyveke! Hør mig!

Dyveke.

Han kom som en Ild, der fortærede:
han kom som et Sneskred, der knuste!
Jeg vidste, han lagde mig øde min Lyst,
men endda maatte jeg følge hans Røst,
viljeløs danse ham efter!

Kongen.

Dyveke, se paa mig! Kjender Du mig ikke?

Dyveke (ligesom opvaagnende).

Jo — jo — Du er Kongen; nu ser jeg det. — Nej, gaa ikke, gaa ikke! Hvor vil Du hen?

Kongen.

Bort efter Hjælp.

Dyveke (klynger sig til ham).

Nej, bliv, bliv! Ingen kan frelse mig. Og jeg er saa angst — aa, saa angst for at dø. — Sig, at Du ogsaa vil dø. Min Sjæl er lænket til din og kan ikke forlade disse Steder. Ak, og jeg længes dog saadan efter Frihed! (Med et Skrig). Det brænder, — aa, det brænder som sydende Beg. Frels mig, frels mig fra den grulige Leg!

Kongen.

Det er Helvedeskvaler. —

Dyveke (bønligt).

Hellige Jomfru, sluk Flammerne ud! Lad mig ikke brænde evig for min Synd. Husk, jeg var saa ung, — og han var saa smuk. — Hvis Du vidste, hvor hans Øjne kunde brænde mig i Sjælen; hvis Du vidste, hvilken Fryd det var: blot at eje

hans Kjærlighed, — aa, Guds Moder, Du fordømte mig ikke, Du bad hellere for mig! — Herre, Konge, bed med! Bed alle, — alle, — som er herinde, — at denne rædsomme Kval maa faa Ende. —

(Synker sammen paa Gulvet).

Kongen.

Gift i min Sjæl! — Gift i mit Liv! —.

Dyveke

(rejser sig atter og stirrer paa Kongen).

Aa, om jeg kunde faa Løv til at sone for os begge! — Herre, jeg tror, at jeg kan det. Jeg syntes, at jeg laa for Guds Kjærligheds Fod og trygglede ham om det! Og han stødte mig ikke bort; — han støder ingen bort, som længes efter Renhed. Han holder alle Kjærlighedsstraalerne i sin Haand, og det er hans Fryd at sprede dem ud over Jorden. — Se! Se de Døde! — (Peger frem for sig).

Kongen.

Hvad er det?

Dyveke.

Se de store, hvide Skarer! De følger under jublende Lovsang Guden med Kjærlighedsstraalerne i sin Haand. — En Time i hans Nærhed, — et Øjeblik ved hans Bryst, — og Livet er endt, — og Døden en Drøm — og det nye Liv begynder! Et Renhedsliv — et Kjærlighedsliv —

(Synker sammen).

Kongen (i Angst).

Dyveke! Dø ikke! Sig et Ord, — blot et eneste! —

Dyveke

(løfter Hovedet lidt. Med Anstrengelse).

Min Herre og Konge, hvor jeg elskede Dig!

(Dør).

Kongen
(løsner sagte hendes Arme fra sin Hals og lægger hende tilbage paa Gulvet).

Hvad er det? Det hvide, det fremmede. (Bøjer sig over Liget. Hviskende). Dyveke! Tal til mig! Du vil jo ikke forlade mig? Du vil komme, som Du plejer, med din Harpe og synge mig Tungsindet bort? Ej sandt, Dyveke, min lille hvide Due!

(Han bøjer sit Hoved mod hendes Bryst. Kort Stilhed).

Kongen
(løfter Hovedet, stirrer forvirret paa Dyveke og føler under stigende Angst paa hendes Hoved og Hænder, bryder saa pludselig ud i en vild Latter).

Ha, ha, ha, ha, ha! (Knytter Haanden og truer ud i Luften). Ha, slip hende, Knokkelmand! Slip hende, siger jeg! En af os maa vige! Men jeg ved den, som er stærkere end Du; til ham vil jeg bede. (Strækker sin Haand imod Himlen). Hører Du mig ikke, Du deroppe, saa fornegter jeg Dig! Jeg fornegter din Kjærlighed, jeg fornegter din Tilværelse! (Paa Knæ). Aa, tilgiv, tilgiv — men giv mig Magt over Døden! Slaa hans Knokkelhaand ned og aand Liv i det døde! Du kan, Du kan; sig, at Du vil det! (Standser og lytter). Aander hun? Rørte hun sig? (Bittert). Nej, han hører mig ikke. (Springer op). Men jeg slipper Dig ikke Du blege Død! Vi er to om Budet, og jeg vil ikke miste hende. Er Læberne kolde, saa kysser jeg dem varme igjen! Er Øjnene brustne, saa spiller jeg Liv ind i dem! (Smiler forvirret og flytter Harpen nærmere hen til Liget. Slaar nogle Akkorder an). Hør blot! De Toner vil hun kjende! Og kan jeg ikke trygle hende Livet til, saa kan jeg spille hende vaagen. —

(Synger, — først dæmpet, derpaa med stigende Kraft)

Vaagn, vaagn, Du, som sover saa stille!
End er det ikke forsilde!
Jeg kalder Dig paa
med Navne smaa
varligt, som Moderen kalder sin Lille.
Vaagner Du først, skal vort Bryllup staa! —

Hører Du ikke, min Due fin:
Dankongen væver dit Brudelin!
Dankongen kalder Dig højt ved Navn,
spiller Dig ud af Dødens Favn —
Ve den, det møder!

Let er at øde, hvad slet blev skabt:
Vaagner Du ikke, saa er jeg fortabt!
Knugende Sorg i mit tunge Sind
driver de onde Aander ind —
Ve den, det møder!

Hører Du ikke, min Due fin:
Døden har vævet dit Brudelin!
Følger Du med ham til evig Nat,
stænges mit Hjærte for Lyset brat —
Ve den, det møder! — — —

(Skyder Harpen tilside og kaster sig hulkende over Liget.)

Femte Scene.

Kongen. Sigbrit. Siden Lave. Valkendorf o. fl.

Sigbrit
(aabner Døren tilvenstre og ser ind).

Hvad er det for en Larm i Kongens Værelse? (Opdager Kongen og Dyveke.) Eders Naade! Hvad er hændet? For Guds Skyld, tal!

Kongen (ser op — hviskende).

Hun er død! —

Sigbrit
(griber Kongen i Armen og vil rejse ham op).

Men I? I er værre end død! I er ikke Jer selv mægtig!

Kongen
(stirrer paa hende).

Er Du hendes Mo'r? Har Du født hende? (Da Sigbrit gaar nogle Skridt tilbage.) Nej, Du har ikke! En Mo'r ser ikke saa koldt paa sit døde Barn.

Sigbrit.

Herre, tag nu Eders Vilje til Hjælp, ellers faar Vanvidet Magten!

Kongen.

Jeg kan ikke —

Sigbrit (nærmere).

Tænk paa Danmarks Fremtid.

Kongen.

Hvad kommer Fremtiden mig ved? Min Fremtid er spildt.

Sigbrit.

Tænk paa det samlede Norden.

Kongen (rejser sig).

Ja, — Du har Ret! Trekronerriget venter sin Konge. —

Sigbrit
(nærmer sig Bordet og ser søgende omkring i Værelset. Opdager Kurven).

Hvad er det, her staar? Ah! Det er dyre Frugter!

Kongen (opmærksom).

Frugter! Er de giftige? Kan de lede os paa Spor?

Sigbrit (undersøger Kurven).

Her er et adeligt Vaaben malet i Bunden.

Kongen (i stærk Spænding)

Hvis?

Sigbrit.

Torben Oxes.

Kongen

(efter et Øjebliks Tavshed. Med tilkæmpet Ro).

Godt og vel! Saa ved jeg nu, hvem Hævnen skal ramme.

Sigbrit.

I ved intet, Herre! Torben Oxe har bragt Frugterne, men hvem siger at han har forgiftet dem?

Kongen.

Det siger Du selv: Du har jo Beviset i din Haand. Skynd Dig! Giv mig Kurven!

Sigbrit

(kaster med en rask Bevægelse Kurven ud af det aabentstaaende Vindu).

Nej, lad saa hellere Fiskene faa den!

Kongen (med hæs Stemme).

Hvad gjorde Du der?

Sigbrit.

Jeg kastede Beviset ud i Slotsgraven og spillede Eftertiden et ærligt Puds! Nu kan de til Dommedag strides om, hvem det var, som myrdede Dyveke Sigbritsdatter.

Kongen (som før).

Skaf mig Beviset igjen! Jeg vil have Hævn!

Sigbrit (smiler).

Vær rolig, Herre! I skal faa den.

Kongen.

Beviset!

Sigbrit (nærmere.)

Forstaar I da ikke, at derude kan det bruges imod mange; her kunde det kun bruges imod En. — Hvad om det hele Raad stod bagved? Mindes I ikke Valkendorfs Ord: „Kongen kan intet eje uden Rigsraadets Vilje.“ Kan hænde, han selv har vidst at fjærne Dyveke, da Kongen ikke vilde. —

Kongen.

Valkendorf!

Sigbrit.

Han tænkte vel at ramme mig gjennem hende.

Kongen.

Han, som — Nej, jeg vil ikke tro det!

Sigbrit.

Fjærnede han Dyveke, var det ikke formeget, om han fjærnedes selv. —

Kongen.

Det er sandt. Du kan give Befaling til, at han rejser herfra endnu iaften.

Sigbrit (spottende).

Er det al den Hævn, I vil tage?

Kongen.

Det faar Du at se, naar jeg dømmer Torben Oxe.

Sigbrit.

Hvoraf ved I da, at det var ham? —

Kongen (imod hende).

Ha! Hvorfor kastede Du Beviset bort? Nu vil Mistanken aldrig forlade mig!

Sigbrit (koldblodigt).

Den vil da minde Kongen om, at hugger I ikke det ganske Hoved af, da nytter det kun lidt at kappe Haanden. Thi saa er Kongen dog kun Rigsraadets Slave!

Kongen.

Rigtig! Kongen er en Træl med Gyldenskrud paa! Se, hvor de klæder ham i Narredragt, pisker ham med Skorpioner og ler af hans Vrede! (Faar Øje paa Lave, som gaar forbi paa Gangen udenfor. Kalder). Kom her, Kongens Billede, og se, hvad der er sket! (Da Lave vil gaa ind). Nej, gaa bort og befal, at Torben Oxe skal fængsles! Han har myrdet Dyveke; der er ingen Naade for ham at vente. Gaa! Skynd Dig!

Lave (tøvende).

Herre! —

Kongen.

Gaa! Hører Du ikke! (Lave gaar.)

Sigbrit (som for sig selv).

Ramme mig gjennem hende, — det var, hvad de vilde. De mente, at naar Dyveke var død, saa var det ogsaa forbi med Sigbrit Moder! De slængte mit Barns Lig for min Fod og troede, det skulde standse mig paa Vejen. Men de tog fejl! —

Kongen (dæmpet).

Tys! Tal ikke saa højt: Døden er endnu i Stuen.

Sigbrit.

Jeg ræddes ikke for Døden; men det glemte mine Fjender. De troede at skræmme mig med Dyvekes Lig; men det blev mig kun et Trappetrin

opad til Tronen! De skal se, jeg tør gaa over det ind til større Magt! (Nærmer sig Liget).

Kongen (viger tilbage).

Nu er Du ond. Sigbrit! Hvad gjør Du!

Sigbrit.

Jeg gaar over Dyvekes Lig op til din Trone! (Stiger over Dyvekes Lig og gaar ind tilvenstre).

Kongen

(holder Haanden for Øjnene).

Du er værre end ond: Du er forfærdelig!

(I det samme Sigbrit gaar ud tilvenstre, kommer Erik Valkendorf, Lave, Mogens Munk og flere fra Baggrunden).

Kongen

(vinker ad et Par Væbnere).

Kom! Gaa sagte! Bær hende derind i Kongens Værelse. — Men tag blødt: Hun er saa fin og lille. — (Pludselig, da Væbnerne bøje sig for at løfte Liget.) Nej, jeg vil selv!

Valkendorf.

Herre, det anstaar Eder ikke at bære en død.

Kongen.

Hvorfor ikke? Er de døde ikke altid de bedste? Er det ikke dem, som Menneskene misunde mindst?

Valkendorf.

Men —

Kongen (afbrydende).

Stille! Jeg bærer Døden her i min egen Sjæl; saa skal I heller ikke misunde mig mere! Det, I lagde for Had, og som I ikke undte mig at eje, var jo kun noget ungt og skjønt, som døde. — (Efter et Ophold. Stigende). Jeg trode paa Lykken; jeg trode paa Livet; jeg trode paa Menneskene selv,

naar hun var hos mig. — Nu tror jeg kun paa Døden; nu tror jeg paa Dommen: — og saa paa endnu et: — paa Hævnen! (Han løfter Dyveke varsomt op paa sine Arme og bærer hende langsomt ud.)

Sjette Scene.

De Forrige. Strax efter Dronningen med sine Jomfruer. Siden Kongen.

Mogens Munk (til Erik Valkendorf).

Hvad siger I nu?

Valkendorf.

Jeg siger: Det ser farligt ud for Torben Oxe.

(Dronningen kommer hastig fra Baggrunden, fulgt af Ebba og flere Jomfruer).

Dronningen (i stærk Bevægelse).

Hvor er Kongen?

Valkendorf.

Kongen har lukket sig inde med Dyvekes Lig.

Dronningen.

Jeg maa tale med ham! Strax! (Banker paa Kongens Dør.) Luk op, Herre!

Kongen (indenfor).

Ikke for nogen.

Dronningen.

Jeg beder Dig, Herre, luk op!

Kongen (indenfor).

Jeg har lukket op for Døden idag; det stænger for Livet.

Dronningen (til Valkendorf).

Hjælp mig! Jeg maa have Kongen i Tale: Rygtet siger, at han allerede har bestemt Dagen for Torben Oxes Henrettelse, og at han intet Hensyn vil tage til Raadets Dom. Skaf mig Adgang! Jeg maa dog hindre ham i saa blodig en Daad. —

Valkendorf.

Det nytter ikke, Eders Naade! Kongen har en Vilje som Staal!

Dronningen.

Saa vil jeg gjøre Knæfald med alle mine Jomfruer og bede for Torben Oxes Liv, til han lover at vise Retfærdighed. (Hun knæler ned foran Kongens Dør. Alle Jomfruerne omkring hende).

Dronningen
(banker paa. Med hævet Stemme).

Herre, luk op! I Dyvekes Navn!

Kongen
(viser sig i Døren. Truende).

Tilbage! Hvem vover her at tale i den dødes Navn? (Opdager de knælende Kvinder. Pludselig bevæget). Unge Kvinder! Fagre Kvinder! Gaa bort! — I minder mig kun om hende, jeg har tabt. —

Dronningen.

Hør os, Herre!

Alle.

Hør os!

Kongen (læner sig til Dørkarmen).

Stille! Hvad vil I her? Smykke hende med Blomster og lægge hende i Kiste? Endnu ikke: Det er tidsnok. Jeg vil beholde hende her indtil Aften. — — (Strækker Haanden afværgende ud imod dem). Gaa saa — gaa!

Dronningen.

Ikke før Du har hørt os! (Griber Kongens Haand). Vi bede for Torben Oxe. Vi bede for hans Liv. Døm ham ikke uhørt, som Du har svoret!

Kongen.

Døm ikke, siger Du! Han er allerede dømt: Hendes bristende Øjne har dømt ham. — —

Dronningen.

Nej, nej! Du er ikke uretfærdig. Du vil ikke dømme ham uhørt. Naade, Herre! Jeg har aldrig bedet Dig før, men nu gjør jeg det —

Kongen (haardt).

Staa op, Dronning Elisabeth!

Dronningen.

Hør mig!

Kongen
(bøjer sig og ser stift paa hende).

Staa op, siger jeg! Det nytter ikke at trygle.

(Dronningen rejser sig, tvungen af hans Blik. Jomfruerne efter hende).

Lave (højt).

Nu er Kongen ikke bedre end Barnet, som slaar sit Legetøj itu, fordi det stødte sig paa det.

Kongen.

Stille Nar! Torben Oxe skal dø, men jeg dømmer ham ikke uhørt.

Dronningen (glad).

Jeg vidste det! Du er retfærdig; Du lader Rigsraadet dømme.

Kongen (med Vægt).

Jeg lader Folket dømme.

Dronningen.

Hvorledes?

Kongen.

Naar Raadet har frikjendt Torben Oxe, fordi han er af adelig Slægt og Navn, saa stiller jeg ham for en Ret af Bønder og ser, om de ikke skulde fælde en anden Dom.

Erik Valkendorf.

Det er imod Haandfæstningen, Herre! En Adelsmand kan kun dømmes af sine Lige.

Kongen.

Jeg skal vise Eder nu, at han ogsaa kan dømmes af andre.

Mogens Munk
(med indestængt Forbitrelse).

En Adelsmand for en Ret af Bønder! Det er aldrig hørt tilforn.

Kongen (højt).

Men nu skal det høres! Og havde Torben Oxe en Hals saa tyk som en Tyr, saa skal han dog nu miste den! (Han trækker sig tilbage og lukker Døren efter sig. Alle staa tvivlraadige og ser paa Dronningen).

Valkendorf (mørkt).

Nu kommer de andre Tider, vi ventede paa. —

Dronningen
(uvilkaarlig, som for sig selv).

Gud hjælpe Kongen!

Valkendorf (sagte).

Gud hjælpe Eder! — (Til Mogens Munk, som bøjer sig ned og tager et Stykke Papir op fra Gulvet). Hvad har I der?

Mogens Munk (dæmpet).

Ramme Runer: Kongelig Skrift!

Valkendorf.

Hvor fandt I det?

Mogens Munk.

Her paa Gulvet. Tabt og forglemt!

Valkendorf.

Saa giv det tilbage igjen.

Mogens Munk.

Uden at have set, hvad det indeholder? Nej lad I mig om det —

Valkendorf (vender ham Ryggen).

Husk, jeg har advaret Eder.

Mogens Munk.

Og, husk jeg var klogere end I. (Gaar lidt hen i Forgrunden, folder Papiret ud og læser).

„Jeg ønsker, jeg var det svirrende Møl,
som flagrer, hvor Lysene tændes
og kjender ej Ildens dræbende Magt,
før det selv i Flammen forbrændes!

Jeg ønsker, jeg var til Armod fød,
kunde staa blandt mit Folk som en Søn
og stride for Folkets Eje
under alle Kvindernes Bøn!

Jeg ønsker, jeg var for Ansvar fri,
ikke bunden af andres Krav;
saa skulde jeg le med de glade
og ryste min Lænke af —"

Valkendorf (nærmer sig).

Naa? Finder I noget af Vigtighed?

Mogens Munk.

Intet videre. (Læser, da Valkendorf fjærner sig).

„Jeg ønsker, jeg var den Fiskerdreng,
som til Storm sin Skude gjør flot!
Jeg ønsker, jeg var, — jeg ved ej hvad,
kun ikke en kronet Drot!"

(Stikker Papiret i Lommen).

Kun ikke en kronet Drot! Det er der Raad for.

(Han gjør en heftig Bevægelse og kommer derved til at støde haardt med sit Sværd imod en af Stolene. Ebba udstøder et Skrig)

Lave (til Ebba).

Hvad er der paafærde, ædle Jomfru?

Ebba (med halv Stemme).

Aa, jeg er saa angst, saa forfærdelig angst! Jeg tør næsten ikke trække Vejret.

Lave.

Saa lad være med at trække det, hvis I kan.

Ebba.

Skjemt ikke! Det er forfærdeligt: Man hører jo ikke om andet end Død og Gift og Henrettelse. Danmark er et barbarisk Land!

Lave.

Saa—aa?

Ebba.

Ja, men I er lige glad, hvordan det saa gaar! I bryder Jer kun lidet om, hvad enten Verden staar eller falder.

Lave.

Jeg?

Ebba.

Ja, naar andre sørger, ler I.

Lave (dæmpet til hende).

I skal ikke altid tro paa Narrenes Lystighed. Man siger, at naar de komme andre til at le, da

hulker det i deres eget Bryst; og man vil vide, at deres vittigste Indfald fødes af en Taare. —

Ebba.

Hvordan? Saa forklar dog —

Lave.

En anden Gang! Nu maa jeg ind til Kongen. (Let). „To Ben i èn Stigbøjle og et udenfor", saa gaar det! (Gaar ind tilvenstre. Ebba gaar paa et Vink af Dronningen med Jomfruerne ind tilhøjre. Mogens Munk med de øvrige, undtagen Dronningen og Erik Valkendorf, ud i Baggrunden).

Syvende Scene.

Dronningen. Erik Valkendorf.

Erik Valkendorf
(efter et Øjebliks Tavshed).

Det er ikke let at være Dronning i Danmark nu.

Dronningen.

Det var lettere at være den ringeste Arbejders Kone og trælle for Brødet.

Valkendorf.

I sagde engang, at Ensomheden gjør stærk. Føler I nu Styrken ved at staa ene?

Dronningen.

Ja — (fastere). Ja, jeg tror det.

Valkendorf.

Gud give, det var sandt, Eders Naade! Thi nu bliver I meget ene.

Dronningen.

Hvordan?

Valkendorf.

Nu maa ogsaa jeg bort: Jeg er Sigbrit en Torn i Øjet og skal derfor tilbage til Trondhjem, hvor jeg ingen Skade kan gjøre. — Godt om jeg kan slippe med saa naadig en Straf og ikke mister Hovedet paa en løs Anklage, som Torben Oxe!

Dronningen.

I er bitter, — men jeg forstaar det: Kongen har idag ikke handlet retfærdigt. (Efter et Ophold). Er I bedrøvet, fordi I skal bort?

Valkendorf.

Eders Naade! Der er kun En her, som det volder mig Sorg at skilles fra. Men denne Ene har ogsaa taget en Plads i mit Hjærte, som intet andet kan fylde ud. — (Da Dronningen vender sig bort, bønfaldende) Nej, vend Eder ikke bort! Jeg vilde have tiet bestandig, men nu, da jeg ser al den Kulde, som møder Eder her og lægger sig isnende tungt over Eders bløde Sind, — nu, da jeg skal bort og maaske aldrig ser Eder mere, nu kan jeg ikke tie længere; nu maa I vide, at jeg elsker Eder, — saa varmt, saa inderligt, som Kongen maatte have gjort det, om han ikke havde haft et Hjærte af Sten!

Dronningen (ser op, vemodigt).

Ak, Herre! Jeg troede, I kunde være min Ven, som jeg kunde stole paa og tale til saa frit, som jeg talte til min Moder derhjemme. Men nu ser jeg, at I ikke er det. (Tankefuld). Jeg tror en Kvinde kunde være det: Sin Elskedes Ven og intet andet; — men Manden kan det ikke! Han kræver bestandig mere og vil ikke nøjes med en

liden Part af Lykken. Han kan stride og dø for sin Kjærligheds Skyld, men han kan ikke forsage — et helt Liv igjennem. —

Valkendorf.

Maaske han dog kunde det, om han fik et kjærligt Ord at leve paa. (Imod hende). Eders Naade! Giv mig et saadant Ord!

Dronningen.

Nej, Herre! Række man Djævelen en Finger, da tager han strax den hele Haand.

Valkendorf.

Sig blot, at I har lidt Kjærlighed til mig, og jeg vil ikke bede om mer, men leve hele mit Liv paa den Visheds Fryd. — Almægtige Gud! Det er da vel Forsagelse, om noget er det! Eller vil I, jeg ogsaa skal rive Mindet om Eder ud af mit Bryst?

Dronningen.

Nej, Herre, Mindet skal I beholde.

Valkendorf.

Og intet mere?

Dronningen.

Intet mere.

Valkendorf (nærmere).

Dronning Elisabeth! Har Kongen givet Eder nok af Kjærlighed, siden I kaster Vrag paa alle andres? Derinde sidder han ved sin Elskerindes Lig, medens I ikke engang tør give den Mand, som har elsket Eder højere, end nogen ved, et mildt Ord til Afsked!

Dronningen (usikkert).

Gaa! Sig ikke mere —

Valkendorf.

Husk, det er sidste Gang, vi tales ved —

Dronningen (med Anstrengelse).

Gaa!

Valkendorf (indtrængende).

Giv mig et Ord til Afsked, Eders Naade! Jeg beder Eder saa bønligt om det. Sig, at I ikke vil glemme mig strax!

Dronningen (tøvende).

Jeg —

Valkendorf.

Sig, at I elsker —

Dronningen

(løtter Hovedet, gaar et Par Skridt nærmere og ser Valkendorf stift ind i Øjnene).

Ja, jeg vil sige Eder det: Jeg elsker med en Kjærlighed, som skjøndt den lever skjult og ene, aldrig kan dø. Jeg elsker Kongen! (Hun vender sig bort og vil gaa ind tilhøjre)

Valkendorf (tonløst).

Bliv, Eders Naade! Det er mig, som skal gaa. (Gaar langsomt mod Udgangen, standser da han naar den, og siger med stigende Kraft). Gud bevare Eder! Gud styrke Eder! Gud velsigne Eder, Danmarks ulykkelige Dronning! (Gaar).

Dronningen (ene).

(kaster sig i en Stol og skjuler Ansigtet i Hænderne).

Aa, Ensomheden! Den forfærdelige Ensomhed — (griber en lille Sølvklokke, som staar paa Bordet og ringer).

En Væbner

(træder ind).

Dronningen.

Er der nogen udenfor, som venter paa at indlades?

Væbneren.

Ja, Eders Naade! Der er to fremmede Herrer, som ønsker at tale med Kongen.

Dronningen.

Saa før dem ind! (Sagte). Jeg trænger til Mennesker nu. — (Højt, da Væbneren tøver). Hvad venter Du paa?

Væbneren.

Tilgiv, Eders Naade! Kongen ønsker at tale ene med de fremmede.

Dronningen.

Vel! Og Dronningen ønsker at overvære Samtalen.

Væbneren

(trækker sig paa et Vink af Dronningen tilbage og aabner strax efter Døren for Hemming Gad og Gustav Trolle, som bøjer sig dybt for Dronningen).

Ottende Scene.

Dronningen. Hemming Gad. Gustav Trolle. Strax efter Kongen og Lave.

Dronningen

(gaar de Indtrædende imøde).

Vær hilset, Fremmede! Bringer I noget Bud fra Sverrig?

Hemming Gad.

Ja, Eders Naade!

Dronningen.

Sejersbud?

Gustav Trolle.

Sørgebud.

Dronningen (som for sig selv).

Ogsaa det! Slag paa Slag! — —

Kongen

(kommer ind fra venstre, fulgt af Lave, standser og betragter de fremmede).

Et underligt Syn var det: To Dødsfjender Side om Side! Det er vist første Gang, Gustav Trolle og Hemming Gad ikke gik hver sine Veje. Hvad spaar mig det Særsyn?

Hemming Gad.

Blodige Tider, Eders Naade!

Gustav Trolle.

Det siger, at Steen Stures Magt i Sverrig voxer, og de danske viger, saa nu er det paatide at slutte sig sammen, hvis Rigsforstanderen ikke skal blive Enehersker deroppe.

Kongen.

De danske viger, siger I! Har Søren Nordby da ikke vovet et Angreb paa Stockholm? Skynd Eder! Lad mig faa al Giften paa engang.

Gustav Trolle.

Eders Naade! Søren Nordby er slagen, og Stæke er jævnet med Jorden. Jeg haabede at kunne holde Borgen for de danske, men maatte flygte for Steen Stures Hær —

Kongen.

Vel! Og nu?

Gustav Trolle.

Nu trænger vi til Undsætning, Eders Naade!

Kongen.

Den skal I faa. Adelen er forlængst kjed af Krigen. Men Sverrig skal vindes! Kan jeg ikke paa anden Vis skaffe Folk, saa kræver jeg større Skat.

Dronningen.

Herre, husk paa den fattige Bonde!

Kongen.

Jeg husker ham nok. Det var min kjæreste Tanke at gjøre ham fri, men nu standser en ond Skjæbne mig paa Vejen. Hvad jeg gav ham i Frihed, det tager jeg igjen i Skat. Er det ikke syndigt saaledes at lægge sit eget Værk øde!

Gustav Trolle.

Husk, Herre, at Kirken har Forladelse —

Kongen.

— for alle Synder! Ha, ha, ha! Ja, Himlens Port er vid og bred, siden man fik Lov at slippe ind for Penge.

Gustav Trolle.

Hvad mener Eders Naade? Har I noget at klage paa den hellige Kirke?

Kongen.

Nej, den huer mig just godt. Kirken har Syndsforladelse, og I er Kirken. Det giver frie Hænder, ser I; og jeg trænger til Frihed nu. — Hvordan staar vor Sag ellers inde i Sverrig?

Gustav Trolle.

Over Halvparten af Folket hylder Steen Sture, men Resten er endnu Eders Naade tro; — hvad I skylder Hemming Gad megen Tak for.

Hemming Gad (kort).

Jeg kræver ingen Tak.

Kongen (betydningsfuldt).

Nej, I lønner Eder selv underhaanden: Hævnen er Løn nok.

Dronningen (til Hemming Gad).

Var det ikke Eder, som forfulgte de danske engang og stred som en Løve for Sverrig?

Hemming Gad.

Jo, Eders Naade!

Dronningen.

Men saa er I jo —

Hemming Gad.

Tal ud, Eders Naade! En Forræder, mente I. Sig det kun, men døm mig ikke. Jeg har Straf nok i min Hævn; thi naar jeg pisker mit Folk, hudstryger jeg mig selv.

Dronningen.

Saa giv slip paa Hævnen.

Hemming Gad.

Det kan jeg ikke: Hævnen er en stor Tanke.

Dronningen.

Tilgivelsen er større.

Hemming Gad.

Større! — Og hvilke Tanker forekommer da Eders Naade at være de største?

Dronningen.

Jeg ved ikke ret; — men jeg tror, at de største Tanker, det er de, som aldrig faar Lyd

her i Verden, men bevæger Sjælene ligesom den sagte Foraarsvind, der suser henover Agrene.

Hemming Gad.

Saadanne Tanker kjender jeg ikke. Gid jeg kjendte dem. Jeg har hele mit Liv leget med store Tanker, men ingen af dem var de største. —

Gustav Trolle (til Kongen).

I siger ikke noget, Eders Naade! Hvad tænker I vel?

Kongen.

Hvad jeg tænker? Hvis denne min Hue kjendte mine Tanker, vilde jeg brænde den strax.

Gustav Trolle.

Hvorfor, Herre? I bør ikke forholde Verden Eders Tanker.

Kongen.

Sig mig da, Bisp: Hvormange af vore Tanker er skabte for os selv, og hvormange for andre?

Gustav Trolle (tøvende).

Hvormange — —?

Kongen.

Ha, ha, ha! Der blev I mig Svar skyldig.

Gustav Trolle (forlegen).

Maaske en anden Gang, Herre, naar vi atter mødes —

Kongen.

Maaske! I kan da faa Tid til at tænke over Svaret. Vil Gud, staar jeg om et Aar med en ny Hær i Sverrig, og da vil jeg selv være Anfører.

Dronningen.

Du selv!

Kongen.

Ja, jeg selv. Det vil da kjendes, om jeg er den, de trode, eller om jeg maaske er den sjette Konge, Sancta Birgitta spaade om —

Dronningen.

Hvad mener Du?

Kongen (hviskende).

Tys! Der er en Hemmelighed ved mig.

Gustav Trolle.

En Hemmelighed?

Kongen (som før).

Ja! Jeg er kommen for tidlig til Verden. Jeg burde være kommen hundrede Aar senere, saa havde Tiden forstaaet mig. Nu forstaar den mig ikke; den støder min Haand bort, naar jeg vil hjælpe den frem og river mine Planer itu som Spindelvæv. Jeg er kommen for tidlig til Verden med det altsammen, — det er Hemmeligheden ved mig! — Nu kan I tænke over det, Biskop Trolle! I har meget at tænke paa, til vi atter ses.

Gustav Trolle (bøjer sig for Kongen).

Gid det ske snart!

Kongen (til Hemming Gad, som vil trække sig tilbage).

Hemming Gad! Vil I blive paa Slottet en Dag endnu? Jeg har Brug for Eder.

Hemming Gad.

Saa bliver jeg, Eders Naade!

Kongen.

Gud befalet!

(Han vender sig bort med en kort Hilsen. Gustav Trolle og Hemming Gad bøje sig for Dronningen og gaa ud i Baggrunden. Lave, som har siddet i Vindueskarmen springer ned og gaar lidt længere frem i Forgrunden).

Dronningen
(vender sig til Kongen).

Hvad var det, Du befalede Gad? Forræderiske Planer og Tanker om Hævn!

Kongen.

Hørte Du ikke, at Kirkeporten var bred? Gustav Trolle lukker op for alle Synder.

Dronningen.

Herre, tag Dig iagt! Følg ikke Bispens Raad.

Kongen.

Hvorfor siger Du det? Er det ikke Dig lige kjært, hvordan min Lod i Verden bliver?

Dronningen (stolt).

Hellere maatte jeg spørge Dig om det samme, Du, som har elsket en anden —

Kongen.

Nævn hende ikke, — nu er hun borte. — Pludselig). Du har maaske selv skaffet hende bort —

Dronningen.

Christian!

Kongen.

Har Du det ikke, saa er Du dog glad nu, da Du ikke skal se hende mere. De er alle glade over hendes Død; men — de kjender ikke Følgerne.

Dronningen (vender sig bort).

Gud hjælpe Dig, Herre! Jeg kan kun bede for Dig.

Kongen (haardt).

Gaa! Hvad Magt har Bønnen?

Dronningen.

Den har stor Magt, Herre! „Hver en brændende Bøn er en Traad i det Spind, som drager Guds Tanker i din Hjærtesag ind, vender med Bønhørelsen tilbage“, staar der i en gammel Sang. Og hvad der er Livet i et Menneskes Bøn, det er ogsaa Sjælen i hans Gjærning! Det vil han før eller senere tage i Eje som en hel og fuldkommen Skat.

Kongen (studser).

Du er stærk af Tro; — Du kunde blive mig en Støtte —

Dronningen (imod ham).

Giv mig blot Lov til at hjælpe Dig! Der er intet i Verden, jeg hellere vil.

Kongen
(breder uvilkaarlig Armene ud imod hende).

Ja, kom! (Pludselig haardt). Nej, gaa! Jeg kan ikke taale at se Dig. Gaa til din Fruersal! Gjem Dig i Krogene! (Stigende). Gjem Dig i Krogene!

Dronningen (bleg).

Vær rolig, Herre! Jeg skal saa vist aldrig besvære Eder med min Kjærlighed. Dog bæres det mig for, som vil I engang trænge til den. — (Stille.) Den skal da vente paa Eder, til den Stund kommer; men ikke skal I mærke dens Liv, før I drages med hele Eders Sjæl hen imod den!

(Gaar ind tilhøjre.)

Niende Scene.

Kongen. Lave.

Lave (efter et Ophold).

Herre, hvor kunde I være saa haard mod en Kvinde?

Kongen.

Synes Du vel, jeg er haardere imod andre, end andre var det imod mig? For Eftertiden vil jeg kun være haard, aldrig barmhjertig, aldrig lykkelig! — (Med et Udbrud). Hvorfor tog de ogsaa Solskinnet bort fra min Vej! Hvorfor tog de mit Lys? Hvorfor tog de min Lykke? — Hele mit Foraar, — alt mit Liv! —

Lave
(griber Kongens Haand, — bevæget).

Herre! Kjære Herre!

Kongen (lidenskabelig).

Men jeg skal faa Hævn! Det skal være min Fryd at se andre lide, Draabe for Draabe, den samme forfærdelige Kval, som jeg har lidt! At se dem slippe deres Haab, deres Livsværk, alt det, de møjsommelig fik rejst, og som de døende troede paa —

Lave
(slipper Kongens Haand).

Herre, tag Eder iagt!: Nu har den onde Aand Magt over Eder!

Kongen.

Ja, nu har han Magten, river mine Tanketraade snedigt fra hinanden og blander dem med sine egne, saa jeg ikke kan kjende dem igjen! —

Pas paa! Han vil gjøre mig vanvittig tilsidst. Han vil stjæle fra mig alle mine Tanker, og en Dag vil jeg staa her som en gal Mand og stirre ud i et lufttomt Rum — og undres over, hvad der blev af mit Livsværk — og undres over, at jeg ikke mere kan tænke —

Lave (angst).

Tal ikke om det! Tænk ikke paa det!

Kongen.

Er Du ogsaa ræd for, at Vanviddet skal naa mig? Synes Du, Du ser det komme allerede —

Lave.

Nej, nej! Jeg ser det ikke! Jeg ser en gylden Fremtid for Eder.

Kongen (tungt).

Men jeg tror ikke mere paa den. Nu vil jeg sige til alle de unge, jeg møder paa min Vej: Drøm ikke for lyst! Drøm ikke for fagert: Alle Drømme brister, — og de skjønneste først. — (Med en Overgang). Aa nej, jeg mener det ikke! Ungdommens Tid er Glædens Tid. — Giv mig en Dag af min Ungdom igjen! En Dag var nok til at holde mine Løfter! En Dag nok til at frelse mit Liv. (Sætter sig udmattet ned og skjuler Hovedet i sine Hænder. Efter et Ophold idet han ser op.) Nar! Hvorfor skjemter Du ikke og ler, som Du plejer? Der er Befrielse i Latteren.

Lave.

Herre, der er ogsaa Befrielse i Graaden.

Kongen.

Maaske. Jeg har ingen Taarer mer. — Skjøndt — stundom tror jeg, de kunde frelse —

Lave (hen for sig).

Taarer kunde frelse! -- —

Han kommer til at røre ved Dyvekes Harpe og farer selv sammen derved).

Kongen

(springer op. Stirrer vildt paa Lave. Afbrudt og i stærk Bevægelse).

Flyt den Harpe bort! Den maa aldrig mere lyde herinde.

Lave

(griber pludselig i Strengene).

Jo, nu skal den netop lyde, Herre, — og for Eder

Kongen (imod ham).

Nar! Hvad gjør Du?

Lave (dristig).

Det samme, som Dyveke gjorde. Jeg skræmmer de onde Aander bort fra Kongens Vej! —

(Synger dæmpet).

Jeg ser Dig ved Dag, jeg ser dig ved Nat
følge mig underlig stille. —
Din Pande er kold, og dit Øje er mat,
dog er Du Dankongens dyreste Skat,
Dyveke, Dyvekelille!

Jeg jages af Angst; der er Gift i mit Blod.
som martrer mig aarle og silde;
jeg føler den tære min Styrke, mit Mod, —
i kvalfulde Stunder gjør Dankongen Bod —
Dyveke, Dyvekelille!

Hvad gav jeg ej nu, om mit saarede Bryst
med bløden Haand svale Du vilde!
Et Øjebliks Hvile! Et Øjebliks Trøst! —
Tungsindet spred med din kjærlige Røst,
Dyveke, Dyvekelille!

Kongen

(har først staaet kæmpende med sig selv, giver saa pludselig efter for sin Bevægelse og kaster sig paa en Stol med Armene paa Bordet og Hovedet skjult i dem. Ved Slutningen af Sangen hører man ham hulke).

Lave

(da Sangen er endt, — ser stille og glad paa Kongen; sagte).

Taarer kunde frelse! — — —

Fjerde Akt.

Et mørkt Værelse paa Stockholm Slot. Tarvelig møbleret. I Forgrunden tilvenstre et Arbejdsbord; ovenover det et smalt Vindu. I Baggrunden tilhøjre en Dør. Ved Siden af den en skjult Tapetdør. En Lampe hænger i Loftet. Fru Christina sidder ved Bordet og skriver. Nogle svenske Adelsmænd og Prælater staa i hviskende Samtale i Baggrunden).

Første Scene.

Vagten (træder ind).

Fru Christina (uden at se op).
Intet Bud udefra?

Vagten.
Nej, intet.

Fru Christina
(sukker. Efter et lille Ophold).
Hvorledes er Stemningen i Byen?

Vagten.
Ligesom ellers: Tung og trykket.

Fru Christina (rejser sig heftig).
Og hvorfor det? Hvad vil den Modløshed sige? Er det svenske Folk blevet fejgt og svagt, fordi min kjære Herre Steen er falden?

En gammel Adelsmand.

Ikke fejgt, høje Frue, men slagent, — thi det har mistet sit Overhoved.

Fru Christina.

Og jeg da! Har jeg ikke mistet alt det, jeg elskede og ejede? Men ser I mig derfor modløs?

Alle.

Nej, nej!

Fru Christina.

Hvorfor slipper I da Haabet? Skal en Kvinde lære Eder, hvordan man strider for sin Frihed og dør for sit Land?

En Prælat.

I har Ret, Fru Christina! I gjør de tapreste af os tilskamme; og saalænge I vil det, skal vi holde Byen for Eder. Skjøndt — før eller senere kommer den vel i den danske Konges Vold —

Fru Christina.

Før eller senere sejre vi over Tyrannerne! Jeg venter Hjælp fra Lübeck.

Prælaten.

I venter, ja, — men Hjælpen kommer ikke. Hanseaterne tænker paa sig selv, før de tænker paa os, og Kong Christian er en klog Mand: Han lokker dem til sig med Løfter om Vinding. Nej, siden Steen Sture faldt, er Haabet ude, og vi maa enten hylde Kong Christian, som de alt har gjort det mange Steder i Landet, eller blive her og lade os udsulte.

Fru Christina.

Der er en tredje Udvej: Vi kan vove et Angreb.

Prælaten.

Et Angreb paa den fjendtlige Hær, hvor Kongen selv er med! Nej, da maatte vi hellere vente paa Hjælpen.

Fru Christina

(tier og gaar hen til Vinduet.).

Hvilket uhyggeligt Vejr udenfor. Regn og Blæst. Hør, det suser om Taarnene! — — Husker I den Kvæld, de bragte mig Steen Stures Lig? Da skreg det ogsaa i Luften, som var alle onde Aander slupne løs. — Jeg stod her og ventede paa Bud fra Lejren og var saa underlig angst. Da — med et — bankede det paa Tapetdøren derhenne, hvor ellers ingen kommer —

(Man hører en sagte Banken paa Døren).

Alle.

Hellige Jomfru, frels os!

Fru Christina.

Hvad er der?

Prælaten.

Det bankede paa Tapetdøren derhenne —

Fru Christina.

Det er umuligt! I maa have hørt fejl.

Prælaten.

Nej, — der var det igjen! Hørte I det nu selv?

Fru Christina (tungt).

Ja, nu hørte jeg det. Men hvem det saa er, og hvad Ulykkesbud det end bringer, — jeg gaar min Skjæbne imøde, der, hvor den nu staar og venter paa mig..

(Hun gaar hen til Tapetdøren og vil aabne den).

Prælaten (holder hende tilbage).

Tag Eder iagt! Luk ikke op!

Fru Christina.

Stille! Værre Bud kan det ikke være, end det sidste; og tungere Syn lukker jeg aldrig op for end den Kvæld, da de bragte mig min Husbonds blodige Lig. (Det banker igjen. Højt). Kom ind, hvem I er: Ven eller Fjende!

Anden Scene.

Hemming Gad. De forrige.

Hemming Gad

(aabner Tapetdøren udefra og træder ind).

Alle (med et Udraab).

Hemming Gad!

Fru Christina (træder lidt tilbage).

Her idetmindste behøver jeg ikke at spørge om Ven eller Fjende: Jeg ved, det er en Ven af de danske, her staar — og en Fjende af Folket.

Hemming Gad.

Ikke af Folket: Kun af den Mand, som har krænket min Ære.

En af de svenske Adelsmænd.

Han hadede Steen Sture!

En anden.

Han har plejet Underhandlinger med de danske!

En tredje.

Han er en Forræder! Lad ham dø!

Hemming Gad (med rolig Kulde).

Ja, tag kun mit Liv! I tog alt det, jeg brød mig om at eje i Verden: Min Ære og mit Ry! — Tag Livet med: Steen Sture vilde have gjort det, om han havde levet.

Den gamle Adelsmand.

Nævn ikke Steen Sture! I var ikke værd at røre hans Fodsaal.

Prælaten.

Steen Sture elskede Sverrig. Han var en ædel Mand.

Hemming Gad.

Ja, ædel var han, da han lønnede mine Tjenester med Mistro og fratog mig Kastelholm Slot, som jeg elskede! (Dæmpet). Jeg tror, det var det, først det, som gjorde mig til Forræder. — — — Og det var den ædle Steen Sture, som handlede saaledes med en af Rigets ypperste Mænd! (Hviskende Mishagsytringer blandt de forsamlede).

Fru Christina.

Rolige, mine Mænd! Maaske var min Husbond for haard og tog fejl af sin Fjende. (Til Hemming Gad) Men har I Kjærlighed til Folk og Land, saa er det nu paatide, at I viser det.

Hemming Gad.

Derfor er jeg kommen.

Fru Christina.

Hvad vil I da?

Hemming Gad.

Føre Underhandlinger for den danske Konge.

Fru Christina.

Og det kalder I Kjærlighed til Fædrelandet!

Hemming Gad.

Det kalder jeg Klogskab. Kan jeg skaffe Eder en ærefuld Fred, vil I engang vide at sige mig Tak derfor.

Fru Christina.

Aldrig! Jeg vil ikke høre Tale om Overgivelse.

Hemming Gad.

Hvad vil I da? Se Størsteparten af Folket gaa over til de danske, og alligevel ofre Eders bedste Mænd for en forfængelig Tankes Skyld?

Fru Christina.

Ikke derfor, men for Haab om Frelse. Det er før set, at de danske maatte vige for os.

Hemming Gad.

Ikke efter Slaget ved Bogesund: Det har lammet de svenske.

Fru Christina.

Hvoraf ved I det?

Hemming Gad.

De har ingen Tronarving mere.

Fru Christina.

De har min Søn! Jeg skal opdrage ham til at blive ædel og stor som hans Fader. Indtil da har de mig, og jeg svigter dem ikke.

Hemming Gad (efter et Ophold).

I vil altsaa ikke høre Fredsbetingelserne?

Fru Christina.

Nej! (Pludselig). Jo, jeg vil dog høre dem! I skal ikke tro, at jeg kræver Ofre for min egen Æres Skyld.

Kom nærmere, Hemming Gad, og forelæs os Kongens Tilbud.

Hemming Gad

(tager et Dokument op af sin Brystlomme og læser).

Vi, Danmarks, Norges og Sverrigs retmæssige Herre og Konge give herved tilkjende for det svenske Raad: At, saafremt de overgiver os Stokholm Slot og sværger os Troskab, vil vi glemme alt Fjendskab, os imellem, og give Fru Christina med Rigets fornemste Mænd store Forleninger. Folket vil vi være en naadig Herre, og stor Magt vil vi give i det svenske Rigsraads Hænder —

Flere Adelsmænd.

Det er gode Tilbud og bedre end unyttig Fejde.

Fru Christina (til Hemming Gad).

Tror I, Kongen holder sine Løfter?

Hemming Gad.

Ligesaa godt som det svenske Folk holder sine.

Fru Christina

(gaar urolig frem og tilbage i Forgrunden. Standser).

Hvad siger mit Raad? Bør vi underhandle?

Prælaten.

Som Sagerne staa, tør vi ikke vise Tilbudet tilbage.

Fru Christina.

Betænk Eder vel, førend I vælger.

Alle.

Vi har betænkt.

Fru Christina.

Vælg mellem Kamp og Overgivelse!

Alle.

Overgivelse!

Fru Christina.
(tøver et Øjeblik. Derpaa fast).
Vel! Det skal gaa efter Eders Vilje.

Hemming Gad (hurtigt).
I overgiver altsaa Slottet?

Fru Chistina (koldt).
Ikke saa hastig, Hemming Gad! Man løber ikke med Fru Christina som med et uvilligt Barn. Jeg opsætter et Forligsdokument og lader Kongen se det. Først naar det er underskrevet af ham selv, aabner jeg Byens Porte for de danske.

Hemming Gad.
Men hvordan skal Kongen komme?

Fru Christina.
Hvordan kom I selv? I kjender jo Løngangen. (Med Hensigt). Maaske Kongen kjender den ogsaa?

Hemming Gad.
Hvordan? — Nej, Fru Christina, saa lave Midler bruger jeg ikke!

Fru Christina.
Godt, om I ikke gjør det. — Gaa saa — og kom tilbage med Kongen. (Vender sig bort).

Hemming Gad.
Først maa jeg have et Sikkerhedstegn, at ikke Vagten hugger os ned som Spioner.

Fru Christina.
Et Sikkerhedstegn? — — (Løser pludselig en Kjæde af sin Hals og giver den til Hemming Gad). Der! Tag den! Den er Sikkerhed nok.

Hemming Gad
(betragter en Medaljon, som er fæstet til Kjæden. Sagte).

Steen Stures Billede! Min Dødsfjendes Træk! (Højt). Fru Christina! Hvis dette Billede var falden i mine Hænder for syv Maaneder siden, vilde jeg have knust det under mine Fødder. Nu gjør jeg det ikke: Jeg har faat Hævn nok, og mit Folks Nød skærer mig i Hjærtet. (Gaar hen til Løngangsdøren)

Fru Christina (idet han aabner den).

Vent lidt! Hvor fik I Hævn?

Hemming Gad (stærkt).

Det fik jeg ved Bogesund, da Spidsen af min Pil ramte Steen Sture i Brystet! (Han gaar).

Fru Christina
(som er vaklet tilbage).

Stands ham! Hvorfor standsede I ham ikke? (Ser omkring paa de tavse Adelsmænd). Hvilken Slaphed, hvor der før var Vilje til at lide og Mod til at dø! Ak, Steen, Steen, Du savnes! — — (Gaar hen til Bordet i Forgrunden og sætter sig). Giv mig Pen og Blæk, jeg vil opsætte Betingelserne. (Skriver, men standser kort efter, og ser op). Maatte der kun ikke komme Ulykke ud deraf! Jeg synes, der hænger et Uvejr over vore Hoveder, og det bæres mig for, som var det en Dødsdom, jeg underskrev! (Skriver igjen). Det er jo ogsaa en Dødsdom: Det frie, svenske Folks Dødsdom er det! (Ser op). Se, hvor rædde I staar og venter vor Skjæbne. Begynder I ikke at fortryde Eders eget Valg?

Prælaten.

Jeg frygter, der var intet andet at tage. Har I nu krævet Frihed for alle svenske Fanger?

Fru Christina (skriver).

Ja.

Prælaten.

Har I ogsaa gjort Fordring paa Slottet for Eders Livstid?

Fru Christina.

Ja, — for min Livstid. — (Lægger Pennen bort). Det var paa dette Slot, jeg vilde have set min Søn som Konge! — (Med et Udbrud). Min kjære Herre Steen! Hvis Du vidste, hvad jeg idag har ofret! —

Prælaten (bevæget).

Og hvis I vidste, hvor tungt det er at tage imod Offeret!

Fru Christina (lytter).

Tys! Bankede det ikke?

Prælaten.

Jo, jeg tror det!

Fru Christina (rejser sig).

Allerede! — —

Tredie Scene.

Kongen. Hemming Gad. Gustav Trolle.
De forrige.

Kongen
(træder ind, fulgt af Hemming Gad og Gustav Trolle).

Hilsen og Fred, min ædle Frue!

Fru Christina.

I kommer hurtigt, Kong Christian! Det er vel Kronen, som lokker Eder?

Kongen.

Kun fremmed Ejendom lokker, og Sverrigs Krone var min, fra jeg blev Konge i Danmark.

Fru Christina.

Saa mente ikke det svenske Folk, da det kaarede Steen Sture. Havde han levet, var han bleven Eder farlig nok.

Kongen.

Guds Dros! I ser stolt ud, naar I vredes. Kan hænde, I selv turde gjøre mig Rangen stridig?

Fru Christina.

Ja, trodse Eder turde jeg og værge for min Ret! Stod det til mig, I skulde endnu faa min Herskermagt at føle.

Kongen.

Haardt vilde den tynge mine brede Skuldre!

Fru Christina.

Spotter I mig nu, fordi jeg er Kvinde?

Kongen.

Nej, Fru Christina! Nu bøjer jeg mig for Eder, fordi I har mere end Mands Mod og er dog Kvinde.

Fru Christina (mildere).

Der er et Glimt i Eders Øjne, som vækker min Tillid. — Kong Christian! Vil I blive en god Konge for mit Folk?

Kongen.

Det vil jeg, — saa længe det er mig tro.

Fru Christina.

Det vil det altid være.

Kongen.

Saa mente og Dronning Margrethe, da hun første Gang tog det i Ed; men siden har det svenske Folk kun givet Løfter for at bryde dem igjen.

Prælaten.

Det vil blive anderledes nu, hvis Eders Naade lover at glemme alt Fjendskab.

Kongen (mistænksom).

Og naar jeg har glemt det gamle, begynder I vel et nyt?

Prælaten.

Ikke, naar I er os en naadig Herre.

Kongen.

Nej, faar Barnet sin Vilje, da græder det ikke.

Fru Christina (stolt).

Har Eders Naade Mistro til os, da staar det Eder nu frit for at vende tilbage til Eders Hær og fortsætte Belejringen. Jeg holder da Byen, saalænge jeg kan —

Kongen.

Det vil ikke vare længe.

Fru Christina.

Altid længe nok til at svække Eders Kræfter. Rygtet siger, at Kong Christian savner baade Vaaben og Føde til sin Hær.

Kongen.

Rygtet lyver!

Fru Christina.

Gaa og vis os det; eller underskriv Forligsdokumentet.

Kongen.

Hvor er det?

Fru Christina
(giver Dokumentet til Kongen).

Her, Eders Naade!

Kongen (gjennemser det).

Her kræves Tilgivelse selv for det største Forræderi og de groveste Edbrud!

Fru Christina (spottende).

Det synes, som Kong Christian har svært ved at glemme.

Hemming Gad (afsides til Kongen).

Underskriv, Herre! Hun har ikke krævet mere end sin Ret.

Kongen.

Men der er dog Grændser for alt. —

Gustav Trolle

(fra den anden Side. Sagte til Kongen).

Underskriv, Eders Naade! Underskriv det altsammen! Husk: Her i Sverrig er Loven et og Holden et andet.

Kongen

(efter et Øjebliks Betænkning).

Vel! Jeg underskriver. — (Sætter sig ved Bordet og skriver, rækker saa Fru Christina Dokumentet). Her er min Underskrift, Fru Christina! Saa giver I mig vel Stadens Nøgler i Bytte?

Fru Christina (langsomt).

Husk, Herre: at af den, som gaves meget, skal igjen kræves meget! Jeg giver Eder Magt, men jeg giver Eder ogsaa Ansvar. —

Kongen

(utaalmodig, idet han rejser sig).

Nøglerne! Hvor er de?

Fru Christina.

Her, Kong Christian, lægger jeg dem i Eders

Haand. Paa den yderste Dag skal I gjøre Regnskab for, hvorledes I har brugt dem.

Kongen
(giver Nøglerne til Hemming Gad).

Bring dem til Slotsøversten! Sig: Byen har overgivet sig. Alle Porte skal lukkes op for min Hær. (Hemming Gad ud).

Fru Christina (overvældet).

Gud skaane Steen Sture, hvor hans Sjæl nu lever, at han ikke ser Stadens Nøgler i sin Dødsfjendes Haand!

(Hun gaar hen i Baggrunden og taler sagte med de svenske Herrer. Kongen bliver staaende med Gustav Trolle i Forgrunden).

Gustav Trolle
(hviskende til Kongen).

Herre! Tør jeg give Eder et Raad? (Da Kongen nikker samtykkende). Lad Dørene her lukkes og befal, at ingen af disse Herrer forlade Slottet.

Kongen.

Hvad mener I, Bisp?

Gustav Trolle.

Jeg mener, det er paatide at bide Hovedet af Slangen, om I ellers frygter dens Bid. Her er forsamlet Rigets fornemste Mænd. De har alle brudt deres Troskabsed til den danske Krone og vil gjøre det igjen, saa snart Lejlighed gives. Faar de deres Frihed, er I kun Konge over Sverrig for en Dag.

Kongen (urolig).

Hvad mener I da, jeg bør gjøre?

Gustav Trolle.

Fængsle dem og lade dem anklage.

Kongen.

Hvorfor?

Gustav Trolle.

Anklagen kan I overlade til mig. I nedsætter en Ret af Gejstlige —

Kongen (afbrydende).

— hvor Gustav Trolle har Forsædet?

Gustav Trolle.

Maaske! Hvis Eders Naade tillader det?

Kongen.

Saa kjender jeg Dommen. — Bisp, er I ikke hævnet nok?

Gustav Trolle
(trække paa Skuldrene).

Jo, naar Eders Naade selv tør stole paa Freden, saa —

Kongen.

Har jeg ikke nylig lovet at ville tilgive alt?

Gustav Trolle.

I kan jo have tænkt, da I skrev, at I ikke vilde holde Løftet. — —

Kongen.

Det er sandt: Kirken har aabne Døre; den kjender Udveje nok.

Gustav Trolle.

Kirken er barmhjærtig —

Kongen.

— som Kirkens Tjenere.

Gustav Trolle.

Jeg giver Eder Syndsforladelsen forud.

Kongen.

I er saare rundhaandet, Biskop Trolle! Jeg maa engang lønne Eder derfor.

Gustav Trolle.

Bryder I ikke Eders Løfte, saa bryder det svenske Folk sit: I har set Prøver nok derpaa.

Kongen.

Deri har I Ret. Og finder jeg atter det ringeste Spor til Forræderi, saa skaaner jeg ingen.

Gustav Trolle.

Sporet er allerede funden.

Kongen

(griber Bispen haardt i Armen).

Hvor? Tal, Bisp!

Gustav Trolle.

Man har sagt mig, at der findes en Faldgrube paa Slottet. Jeg tænker, den er bestemt for Eder. —— —— (Da Kongen tier og ser mørkt frem for sig. Med et Smil) Hvad siger I nu, Herre?

Kongen (haardt).

Jeg siger: Lad nu Portene lukkes, og Bøddelen hente. Der bliver snart Brug for hans Sværd.

(Gustav Trolle skynder sig ud gjennem Løndøren. Kongen gaar urolig frem og tilbage i Forgrunden og ser mistænksom til alle Sider).

Fjerde Scene.

Hemming Gad. Lave. De forrige.
Strax efter Gustav Trolle.

Hemming Gad og Lave

(kommer ind fra højre, fulgt af nogle Væbnere, der bære en Dannebrogsfane, som de stille op indenfor Døren).

Lave
(slaar ud med Haanden. Til de Omkringstaaende).

Hilsen med min kongelige Naade! Ønsker nogen min Haand at kysse paa, saa er den her. (Ser sig om). Der er ingen, som har Lyst? Vel! Saa gjemmer jeg den i Lommen igjen. Man skal aldrig kaste Perler for — (opdager Fru Christina og gjør en dyb Bøjning for hende). Fru Christina, formoder jeg? I har min dybeste Beundring. — Jeg er Kongens Hofnar. (Gaar videre hen til Kongen. Griber hans Haand). Naa, Gud have Lov, kjære Herre, at I vandt tilsidst. Men hvorfor staar I saa tavs og grunder?

Kongen (som for sig selv).

Nu kommer den Daad, som skal ryste Verden og skrive mit Navn ind i Danmarks Saga med blodig Skrift.

Lave (med pludselig Angst).

Herre, vær mild imod de overvundne.

Kongen.

Det er for silde: Hævneren kommer!
(Peger paa Gustav Trolle, som kommer tilbage gjennem Løndøren).

Lave.

Herre, hør dog!

Kongen.

Stille, Bispen vil tale.

Gustav Trolle
(med høj Røst, idet han træder frem for Kongen).

Tilgiv, at jeg maa trætte Eders Naade med et Klagemaal, som længe har ventet paa at blive hørt. Naar jeg nødes til at forebringe det nu, da er det, fordi alle de Anklagede ere her tilstede.
(Stærk Uro iblandt de svenske).

Fru Christina
(med paatagen Ligegyldighed).

I nødes til at opsætte Eders Klagemaal, Biskop Trolle, thi Kongens Underskrift har gjort os alle fri for Anklage.

Gustav Trolle.

Ikke helt, høje Frue! Kongen har lovet Tilgivelse, men ikke for de Synder, som er begaat imod Kirken. For disse Synder kræver jeg Retfærdighed. Da I haanede mig, haanede I Kirken. Ikke for intet fratog Steen Sture mig min Ærkebispestol og nedbrød Stæke: I Guds Navn og for Kongens Aasyn anklager jeg Eder herved for Kjætteri, idet I har forfulgt Kirkens Udvalgte og ringeagtet Pavens Banbulle for uhindret at kunne følge den arge Kjætter og Lovbryder Steen Sture.

Fru Christina (heftig).

Ti, Bisp! Ikke et ondt Ord om min Husbond vil jeg høre.

Gustav Trolle (til Kongen).

Jeg paakalder Eders Naades Dom i denne Sag og gjentager min Anklage.

Kongen.

Jeg kan ikke dømme, før Retten er sat. Men jeg spørger Eder, Biskop Trolle, om I ikke er tilsinds at have mindeligt Forlig?

Gustav Trolle.

Intet Forlig! Kun Retfærdighed.

Kongen.

Nuvel! Saa skal Retten være sat efter Loven. Hvad Dom har den svenske Lov for en Kjætter?

Gustav Trolle.

Svaret staar at læse paa Ansigterne, Eders Naade!

Kongen

(lader Blikket glide henover de svenske Herrer, som blege og urolige samler sig om Fru Christina).

Svaret? —

Gustav Trolle.

— er Dødsdom.

Fru Christina (rolig).

Kongen kan ikke fælde Dødsdom over et Folk, han med sit kongelige Ord har lovet Fred. Den Klage, der er fremført, rammer ingen af de tilstedeværende. Hvad Raadet har foretaget imod Bispen, er efter Samraad med hele det svenske Folk.

Gustav Trolle.

Bevis det!

Fru Christina

(fremtager et Dokument).

Det kan jeg endnu i dette Øjeblik ved at fremlægge Rigsdagsbeslutningen om Gustav Trolles Afsættelse paa Grund af Landsforræderi. De talløse Underskrifter paa den vil være Bevis nok.

Gustav Trolle (aandeløs).

Lad se! Lad se! (Griber Dokumentet og lader Øjnene løbe hastig henover Navnene. Ser op.) Ved I, Fru Christina, at dette Dokument er Underskrivernes Dødsdom? Det indeholder en aabenbar Forhaanelse af Paven og den hellige Kirke, hvis Bud erklæres for magtesløse imod Rigsdagens egne Beslutninger.

Nogle af de svenske (hviskende).

Ve os!

Gustav Trolle.

Ja, ve Eder! Nu kommer Straffen. Han giver en af Væbnerne et Vink. Denne aabner Løndøren. Bevæbnede Mænd træde ind og nærme sig Svenskerne.)

Fru Christina (viger tilbage).

Hvad betyder dette? Lægger man Haand paa os i vort eget Slot? Er det paa den Vis, Kong Christian holder sine Løfter!

Hemming Gad (til Kongen).

Herre, det maa ikke ske. Har Biskop Trolle noget Klagemaal at føre, da lad ham forebringe det for det samlede Raad. Eders Ære kræver, at disse ædle Mænd gaa frit herfra.

Kongen.

Min Ære skal jeg selv vogte. Hemming Gad har nok med at skøtte sin egen.

Hemming Gad.

Min egen?

Kongen.

Ja, hvor var Eders Ære, da I glemte Eders Folk og kun tænkte paa Hævnen? I hjalp mig til Magten for at styrte Steen Sture; og nu, da jeg vil værne om min Magt, standser I mig!

Hemming Gad (bleg).

Jeg stolede paa Eders kongelige Ord, da I lovede at blive en god Konge for mit Folk; men nu ser jeg, at alle Eders Ord vare falske.

Kongen (sætter sig ved Bordet).

Tag Eder iagt! Jeg er farlig som Fjende.

Hemming Gad.

Ikke mere. Der var en Tid, da I kunde være bleven det. I kunde have erobret Verden dengang,

om Øjeblikket dertil var kommet! Men Øjeblikket udeblev, og naar det engang kommer, har I tabt Begejstringen. Derfor faar I aldrig erobret Verden.

Gustav Trolle.

Hvor tør I tale saaledes til Eders Konge?

Hemming Gad (trodsig).

Han er ikke min Konge. Han er mit Folks Fjende.

Gustav Trolle
(rækker Kongen et Papir).

Herre, her er en Liste til de Anklagedes Navne. Vil I, jeg skal begynde med Hemming Gads?

Kongen
(som har taget Papiret, nikker, skriver et Navn og vil give det tilbage til Gustav Trolle).

Lave
(som staar bagved Kongens Stol, snapper Papiret fra ham, river det itu og putter Stumperne i Munden).

Gustav Trolle (forbitret).

Elendige Nar! Hvad gjorde Du der?

Lave

Elendige Bisp! Jeg reddede en Fange ud af dine Kløer og fik mig lidt tør Kost med det samme, thi jeg var sulten.

Gustav Trolle (til Kongen).

Eders Naade! Straffer I ikke slig Dumdristighed?

Kongen
(ser paa Lave).

Nej, — ham straffer jeg aldrig. (Til Svendene:) Før de Anklagede bort!

(Svendene træder frem og lægger Haand paa de svenske).

Fru Christina
(med usikker Stemme).

Gaa, mine Mænd! Og spørg ikke, om der er Naade at vente, hvor Gustav Trolle er Anklager. Fra Fængselet fører kun en Vej: — til Retterstedet! Vent ikke Barmhjærtighed af Kongen, men stol paa Retfærdighed af Gud, som er Urettens Hævner. —

Den gamle Adelsmand.

Vi stoler paa ham. Og hellere vil vi dø med Steen Sture end leve med Christian hin onde!

Alle.

Lev vel, Fru Christina!

Fru Christina (bevæget).

Tak og Levvel! Tak for hver farefuld Stund, da I stred for Sverrigs Ære; og — (sagte) Tak for Troskab mod Steen Stures Minde.

(Fangerne føres ud.)

Fru Christina (efter et Ophold).

Nu! Hvorfor kommer der ingen og fører mig bort? Skal jeg efter en stor og overvættes Naade beholde min Frihed?

Gustav Trolle
(som er beskæftiget med at optegne de Anklagedes Navne).

Hvis I ønsker det, kan jeg endnu føje Eders Navn til de øvrige.

Lave.

Nej vent! Saa bliver der ingen Plads tilovers for Gustav Trolle.

Gustav Trolle.

Usle Nar! Pris Dig lykkelig, at Du er for ringe til at dø.

Lave.

Ja, Kors! Jeg er for ringe, og I er for god, Biskop Trolle! Det vil blive en Spas for Eder, naar I engang skal gjennem Skjærsilden.

Gustav Trolle (hæst).

Ti!

Lave (drillende).

Hvormange af Eders gode Gjerninger tror I skal til for at slukke Flammerne?

Gustav Trolle (til Kongen).

Eders Naade! Nu er her ikke Tid til Skjemt. Hvad vil I gjøre med Steen Stures Enke?

Kongen.

Jeg vil lade hende færdes frit paa Slottet, men ikke udenfor Murene. Hun skal behandles med al sømmelig Tugt og Ære.

Fru Christina (ironisk).

Det er formegen Naade. Tør jeg færdes frit paa mit eget Slot! (Til Hemming Gad). Synes det Eder ikke en passende Lod for Steen Stures Enke? Eller havde I ønsket den tungere endnu?

Hemming Gad (tonløst).

Hvad jeg har ønsket, tilgive mig Gud! Jeg var en haard Mand; men nu er jeg bøjet.

Fru Christina.

I var Sverrigs stolteste Mand.

Hemming Gad.

Nu er jeg bleven den ringeste af dem alle.

Fru Christina.

(rækker ham sin Haand).

Saa har I ogsaa faaet Straf nok. Lad nu Fjendskabet imellem Sturernes Æt og Eders være glemt.

Hemming Gad
(bøjer sig og kysser hendes Haand).

Gud velsigne Eder, Fru Christina! Nu gav I en slagen Mand Oprejsning.

Fru Christina (dæmpet).

Kom, følg mig! Jeg vil tale ene med Eder. Maaske kan I endnu udrette noget til Gunst for de fangne.

Hemming Gad.

Dele deres Skjæbne?

Fru Christina
(som er gaat nogle Skridt henimod Døren tilhøjre, standser).

Nej, frelse dem! Man siger, Eders Magt er ligesaa stor som Eders Veltalenhed.

Hemming Gad
(ryster paa Hovedet).

Min Tid er forbi. — — Sverrig var rigt paa store Mænd; nu bliver det fattigt. Ætterne uddø — —

Fru Christina
(løfter sine sammenknugede Hænder ligesom bønfaldende imod ham

Ikke endnu: Min Søn lever! —

Hemming Gad (som for sig selv).

Der gaar det ene store Stjærneskud henover Himlen efter det andet, — slukkes og dør! — — De første er allerede faldne —

Fru Christina (som før).

Red dem! Jeg holder det ikke ud!

Hemming Gad (langsomt).

Inat falder de sidste. — (Begge ud.)

Femte Scene.

De forrige uden Hemming Gad og Fru Christina.

(Kort Stilhed. Udenfor høres Skridt som af indmarscherende Tropper og Toner af Riberhusmarschen. Kongen, som har siddet hensunken i Tanker, farer op og lytter.)

Lave (med et glad Udbrud).

Nu drage vore Tropper ind i Byen!

Kongen.

Er jeg nu Herre over hele Norden? Har jeg nu naat det jeg vilde? —

Gustav Trolle.
(som har hørt det).

Ja, snart.

Kongen.

Hvorfor er jeg saa ikke lykkelig nu? Er det sandt, at kun Forventningens Tider er Sjælens Skjærsommer: Opfyldelsen spaar allerede om Høsten, da Bladene falder. — — (Synker hen i Grublen).

Gustav Trolle
(som gaar utaalmodig frem og tilbage paa Gulvet).

Herre! Nu er her ikke Tid til at tænke; nu maa I handle! Øjeblikket er kommet.

Kongen (springer op).

Øjeblikket! Tror Du, det er kommet nu?

Gustav Trolle.

Ja, jeg ved det.

Kongen (nedslaaet).

Det er forsilde. Hemming Gad havde Ret: Dengang jeg kunde have handlet, kom det ikke, og nu, da det er kommet, kan jeg ikke handle mere!

Gustav Trolle.

Ser I da ikke, at I staar lige ved Maalet? Vis, I er Selvhersker! Vis, I er Konge! Ryd de mægtige afvejen og sluk Oprørsflammerne i Blod. Lad de danske Stormænd tage Varsel af de svenskes Skjæbne.

Kongen.

De danske Stormænd? Ja, det var et Middel! Sigbrit vilde have raadet til det samme —

Lave.

Herre, husk Dronningens Ord: Følg aldrig Bispens Raad!

Gustav Trolle
(vinker en af Væbnerne ved Døren hen til sig).

Kom hid! Fortæl Kongen, hvad I har fundet i Slotskjælderen.

Væbneren.

Vi fandt en stor Mængde Krudt, sammenhobet som til en Sprængning.

Gustav Trolle (til Kongen).

Forstaar I nu? —

Kongen (bleg).

Et nyt Forræderi! Guds Dros, det skal blive det sidste! Nu vil jeg rydde alle de giftige Planter op, som har spærret mig Vejen til min Trone og ikke hvile, før den sidste er rykket op med Rod. (Til Bispen). Døm nu de Anklagede til Døden, om Du vil. Døm dem til at pines! Døm dem til at brændes. Og lad alle de svenske Fanger henrette med Sværd.

Gustav Trolle.

Det skal ske, som I vil det, Herre! (Gaar hen og taler hviskende med Væbnerne, som strax efter gaa ud tilhøjre.)

Lave (som ser det. Til Kongen).

Herre, stands dem dog! (Griber Kongens Arm og vil drage ham med sig.)

Kongen
(slynger ham fra sig. Ude af sig selv.)

Tilside, eller Du faar selv dit Hoved paa Blokken! Nu vil jeg være Konge i Norden, om jeg saa skal vade til min Trone i Strømme af Blod. — Se! Ser Du det flyde? — Det var mit Storværk, som skulde været godt, — men blev ondt! Den sjette Konge kan endnu faa Verden til at tale om sig. (Lytter.) Hør! Hvad er det for en Lyd?

Gustav Trolle (nærmer sig Kongen).

Det er Skafottet, som rejses paa Torvet herudenfor, Eders Naade! Jeg har givet Befaling til at ogsaa Fru Christinas Broder, som er blandt de fangne, skal —

Kongen (afbrydende).

Det er godt. Sørg Du for det hele, Bisp! Du er en Blodhund, som jeg kan stole paa.

Gustav Trolle
(lægger sin Haand paa Kongens Arm).

Jeg er en klog Mand. „Værer snilde som Slanger og enfoldige som Duer“, siger Skriften.

Kongen
(støder ham hæftig bort).

Ti, Bisp! Tag ikke Guds Ord i din Mund: De kunde brænde din Strube.

Gustav Trolle
(med krænket Værdighed).

Glem ikke, Eders Naade, at det er Kirkens Tjener, I taler til. Husk, hvem jeg er.

Kongen (imod ham).

Du? Du er en Djævel i Præstekjole! Du er et Sandhedsvidne, som lyver!

Gustav Trolle (truende).

Jeg har Banstraalen i min Haand og kan slynge den imod hvem, jeg vil.

Kongen.

Banstraalen! Ha, ha, ha! Mener Du virkelig, jeg frygter for den? Jeg ved jo ligesaavel som Du, at den er et tomt Mundsvejr og ikke andet. — Nej, Munken i Wittenberg, han forstaar det. Han ved, hvad Magt I har taget selv, og hvad Magt I fik givet fraoven.

Gustav Trolle.

Forbandet være den løgnagtige Munk!

Kongen.

Ja, han er Eder en hvas Torn i Øjet, thi han ler af Forbandelsen og frygter ikke den hellige Kirkes Straf. Han strider for Sandheden, derfor er han saa stærk.

Gustav Trolle
(løfter sin højre Haand imod Kongen).

Anathema!

Kongen.

Ha, ha, ha! Sig det til dem, som tror derpaa. Tusind Anathema'er faar ikke Magt over Luthers Lære.

Gustav Trolle (bleg).

Forbandet hver den, som haaner Kirkens Lære!

Kongen.

Forbandet være Du, som lyver paa dens Ære!

Gustav Trolle (viger tilbage).

Anathema!

Kongen (imod ham).

Anathema!

Gustav Trolle

(som er trængt tilbage mod Udgangsdøren, gjør et Forsøg paa at slippe ud. Kongen ler haanligt).

Gustav Trolle

(standser i Døren og strækker Haanden imod Himlen).

Forbandet være den sjette Konge: Han skal dø i sine Synder! (Ud).

Kongen (vakler tilbage).

Den sjette Konge — — Ha, Bisp! Det ramte!

(Man hører Lyden af et Øxehug udenfor). Kongen farer sammen).

Lave.

Guds hellige Moder! Hvad har I gjort?

Kongen (med brudt Stemme).

Jeg har brændt mine Skibe! Alle Udveje har jeg stængt. — —

Lave (lytter).

Hør! Der faldt det første Hoved for Øxen! Herre, lad det ogsaa blive det sidste. Stands Blodbadet, før det er forsilde og sæt ikke en evig Plet paa Danmarks Ære ved at drukne Eders Navn i Blod.

Kongen

(ryster paa Hovedet, gaar nogle Gange rundt om Bordet, glidende med Tommelfingeren langs Randen; nærmer sig saa tøvende Vinduet og ser ud, farer tilbage, men nærmer sig atter og støder Vinduet op).

Bøddelen
(raaber Fangernes Navne op nedenfor).

Gustav Sparre! Erik Rosenvinge! Jakob Steenson!

En af de dødsdømtes Stemmer
(udenfor).

Vort Blod raaber om Hævn, til Herren har hævnet!

Kongen
(der har staat som forkoglet, lænet til Vindueskarmen, farer tilbage og faar derved Øje paa Lave, som er ifærd med at rulle Dannebrog sammen om Fanestangen. Mistænksom).

Hvad gjør Du der?

Lave.

Jeg folder Dannebrog sammen.

Kongen.

Hvorfor gjør Du det?

Lave.

For nu kan Kongen ikke længere gaa under det.

Kongen (truende).

Nar, hvad mener Du? Svar!

Lave (rolig).

Kongen vader i Blod til Anklerne. Han er kommen langt bort fra det Flag, som Korset tegner.

Kongen.

Ti stille! Hæng Flaget op igjen.

Lave.

Ja, dersom Kongen tør gaa under det ligesom før. — Se, her folder jeg det danske Flag ud over Eders Hoved og hæver det højt mod Himlen. Tør I nu ogsaa gaa under det uden at blues? (Da Kongen

tier og vender sig bort). Jeg vidste det nok. — Tror I saa ikke, det er bedst at sænke Flaget? (Kongen nikker.) Lave folder i Tavshed Dannebrog sammen og gaar ud tilhøjre).

Kongen (med et Udbrud).

Jeg har brændt mine Skibe! (Fortvivlet). Jeg har brændt mine Skibe! —

Sjette Scene.

Kongen. Fru Christina.

(Løndøren tilhøjre rives heftig op. Fru Christina staar paa Tærskelen).

Fru Christina (til Vagten, som vil holde hende tilbage).

Tilside! Jeg tør vel endnu gaa frit om i mit eget Slot! Opdager Kongen og træder rask ind). Staar Du der, Du blodige Hersker! Du stirrer paa mig som et vildt Dyr; men jeg frygter Dig ikke. Før eller senere skal jo ogsaa jeg dø. Og Sandheden skal Du vide — (Gaar nærmere). Lønnen skal Du faa for dine blodige Gjærninger.

Kongen (stirrer paa hende).

Lønnen? — — —

Fru Christina (med stigende Kraft).

Aldrig skal Du naa det, Du higede efter! Det skal blive din Straf, at Du engang skal dø og efterlade din Gjærning ufuldendt bag Dig. Naar Du da er glemt, skal en lykkelig Haand fuldende dit Frihedsværk og høste Æren derfor. Dit Folks Kjærlighed og dit Folks Tak skal gives en anden, som ikke har stridt for dets Lykke, og ingen vil

tænke paa, at det var Dig, som begyndte det altsammen; thi Du var kun Midlet —

Kongen.

Nej, nej! Ikke det! Hele min Sjæl oprører sig imod det. Jeg vil være Maal; jeg vil ikke være Middel! Hellere vil jeg stride, til Sværdet falder ud af min Haand.

Fru Christina.

Strid skal Du faa; men en anden skal sejre. Ikke fordi han har stridt haardere end Du; men fordi: nu er Øjeblikket kommet, — det, Du ventede paa. —

Kongen.

Øjeblikket? Hvor ved I —

Fru Christina.

Aa, jeg ved det! Det har været din Tanke bestandig at samle de nordiske Riger under et Hoved igjen; men nu skal Du vide, at det aldrig vil ske! Hvergang Nordens Folk mødes for at række hinanden Broderhaand, vil de standse og undres over, hvad det er, som staar imellem. — (Hviskende). Det er din blodige Skygge, Kong Christian! Du har dræbt din egen Kongstanke.

Kongen (stønnende).

Ti! Lad mig i Fred. — (Hans Hoved synker ned paa Brystet).

Fru Christina (bestandig stigende).

Du har dræbt din egen Kongstanke! Idag har Du gjort det.

Kongen (som før).

Ikke dræbt —

Fru Christina.

Jo, dræbt og skrinlagt den, har Du. Trekronerriget maa grundes ved Frihed, ikke ved Tvang. Men nu sker det aldrig!

Kongen (ser op. Fast).

Det sker engang. Jeg ved det.

Fru Christina.

Hvornaar da?

Kongen.

Naar Norden faar en fælles Fjende: Saa faar det ogsaa en fælles Sag. I den vil Broderfolkene mødes og Norden staa som et stærkt, et enigt, et lykkeligt Folk!

Fru Christina (efter et Ophold).

Du kunde have ført os sammen; — men istedenfor skilte Du os. Aldrig vil Blodbadet glemmes!

Kongen (peger paa Døren. Sagte).

Gaa, før jeg kalder Vagten ind!

Fru Christina.

Ikke endnu: Jeg har mere at sige fra mit Folk, som Du med en Jærnhæl traadte paa. — Jeg raaber til Gud om Hævn for dette mit Folk, som Du har mishandlet og sveget. Gid Du selv engang maa blive sveget, som Du sveg andre! Gid Du maa miste, hvad Du ejer af Lykke og i ensomme Stunder lide det, jeg har lidt!

Kongen.

Sig ikke mere! Jeg beder —

Fru Christina (som før).

Min Husbond er falden i Kampen imod Dig. Min Søn maatte jeg sende ud af Landet, for at han ikke skulde falde i dine Hænder. Jeg havde kun en eneste Broder tilbage; — ham lod Du slæbe til Skafottet!

Kongen (hviskende).

Barmhjærtighed!

Fru Christina (imod ham).

Nitten Aar var min Broder. — Nitten Aar skal Du bøde for ham! Det skal gaa, som der staar i Visen om den evige Straf:

„Den skal rive Dig op af det dybeste Blund,
den skal martre din Sjæl til det sidste,
røve din Fred i Dødens Stund
og brænde Dig selv i din Kiste!"

Kongen (paa Knæ).

Forbarmelse!

Fru Christina.

Hævn over ham, Gud!

Kongen.

Ja, Hævn! Hævn!

(Han springer op og styrter ud som en Afsindig).

Syvende Scene.

Sceneforandring.

(En Skov udenfor Stokholm. I Midten en aaben Græsplet. Tæt Skov og Krat til alle Sider. I Forgrunden tilhøjre nogle fældede Træstammer. Klar Maaneskinsbelysning. — Scenen staar et Øjeblik tom; derpaa kommer Kongen løbende ind fra højre, hastig som havde han Forfølgere i Hælene. Han ser træt og forstyrret ud, med en Kappe hængende løst over Skulderen; uden Hat eller Vaaben).

Kongen
(standser midt for Scenen og trække Vejret dybt).

Godt, at jeg slap! Jeg trode, jeg skulde jages tildøde! — Foran mig gik de blodige Skygger. — og bag mig laa mine brændte Skibe paa Rad! Der var ikke Sted til at undfly. — (Gaar nogle Skridt frem og ser urolig til alle Sider). De siger, jeg er sindssyg! — Men det er jo hele det danske Folk, som er sindssygt; — og saa siger de, det er mig! Er det ikke en himmelraabende Uretfærdighed? (Griber sig pludselig med begge Hænder om Hovedet). Hjælp mig, hjælp! Alt kan jeg miste, kun ikke min Forstand! (Kaster sig ned i Græsset). Det er det forfærdeligste af alt, dette: at føle Tankerne komme og gaa, som var de ikke Ens egne; og saa — naar man med hele sin Sjæls Kraft vil holde dem fast, — at se dem glide bort i Taager, eller forsvinde med en Skoggerlatter. Saadan: Ha! ha! ha! ha! ha! (Gyser). Hvem lo? — Jeg selv? — Nej, ikke jeg selv, — kun mine Tanker! — — (Famler paa Græsset). Her er koldt og vaadt; her kan jeg hvile lidt. — (Strækker sig helt ud i Græsset. Stille vemodig). Kom nu, Du fine Nattedug, og græd over mig — — — (Kort Stilhed).

En Bonde
(kommer ind fra venstre og gaar over Scenen, slæbende paa en Byldt Klæder. Kongen rejser sig halvt op uden at se ham og sidder, som han ledte efter noget i Græsset).

Bonden (standser foran ham).

Hvad søger I, Herre?

Kongen.

Jeg søger Kongen! Ikke som han nu er, men som han skulde være. Han er bleven borte for mig — —

Bonden.

Da pris Eders Lykke og fly, før I møder ham igjen; thi Kongen er en Blodmand.

Kongen.

Hvoraf ved Du det? Kjender Du Kongen?

Bonden.

Nej, Gud bevare mig! Kjendte jeg ham, havde jeg vel allerede Strikken om Halsen.

Kongen.

Det kunde ogsaa være, Du sad i Raadet ved hans Side: Christian den anden er ikke lige haard imod alle.

Bonden.

Christian den anden, siger I?

Kongen.

Ja, er det ikke Kongens Navn?

Bonden.

Aa jo, det er det vel. Her kalder vi ham ellers Christian Tyran. (Gaar ud tilhøjre).

Kongen (langsomt).

Christian Tyran — (fortvivlet). Christian Tyran! — — Aa, mit Folk! Hvad ondt jeg har gjort Dig! (Rejser sig op paa Knæ). Jeg beder Eder om Tilgivelse! Jeg vil slette mine onde Gjærninger ud — Men I tilgiver mig aldrig: I har Hjærter saa haarde som Sten og Tanker som Isdryp fra Grenene. (Pludselig). Saa beder jeg Gud! Jeg vil slæbe mig frem for hans Trone. — (Angst). Men jeg kan ikke for Blod! Jeg drukner i de varme Strømme — Christian Tyran, nu har dine egne Gjærninger dømt Dig! — (Han synker sammen i Græsset. Udenfor høres Sang af en Stemme, der kommer nærmere og nærmere).

Stemmen.

Han er kjæk, han er frisk som den faldende Dug!
Og saa er han saa ung og saa er han saa smuk!
Alle Borgeres Haab, alle Fattiges Tolk!
Skabt til Drot for et fribaarent, lykkeligt Folk.

Kongen (forvirret).

Hvad er det? Er det Luften selv, som synger Smædeviser om en falden Konge. —

Eyvind
(kommer syngende ind fra venstre).

Hvad han siden vil vorde, om Vunden blir lægt?
Det vil Saga fortælle den kommende Slægt —

Kongen
(som har rejst sig op paa Albuen og lytter spændt).

Hold op! Den har fortalt.

Eyvind (standser).

Hvad siger I? Hvem er I?

Kongen.

En Flygtning.

Eyvind.

En Flygtning? Saa er I vel en af de forfulgte Adelsmænd, som flygtede fra Blodbadet deroppe, og som Kongens Folk er ude efter? — Men er I det, da ved I ogsaa, I kan søge Tilflugt i den simpleste Hytte: Ingen vil forraade Eder. Kom! Jeg skal vise Eder Vej til den nærmeste Bolig.

Kongen (som har rejst sig).

Ja, vis mig Vejen. — Nej, vent! Jeg er for træt; jeg maa hvile først. Sæt dig her ved Siden af mig. Jeg trænger til Mennesker. —
(Han sætter sig i Forgrunden paa en af de fældede Træstammer).

Eyvind
(sætter sig ved Siden af Kongen).

I er altsaa flygtet? Og nu forfølger man Eder?

Kongen.

Ja, jeg er flygtet: I den kolde Nat flygtede jeg; og der var store Skarer af Forfølgere efter mig. De jagede mig med Angst! De piskede mig med Svøber, dryppende af Blod; og i Grenenes Susen, i Skovsøens Siv hørte jeg dem hviske: „Hævn, Hævn! Alle vil vi hævnes!“

Eyvind.

Herre, I er syg af den vildene Jagt og af Dødsangst.

Kongen.

Ja, af Dødsangst! — Kan Du ikke synge for mig? Musik driver Sorgerne bort. (Hurtig.) Men ikke det, Du sang før! Noget andet maa det være.

Eyvind.

Jeg tør ikke, Herre! Sangen kunde lede Kongens Folk paa Spor.

Kongen.

Her kommer de ikke ved Nattetider. Syng, syng! Jeg beder Dig om det.

Eyvind
(rejser sig op og ser forsigtig til alle Sider. Tager saa Luthen frem.)

Vil I nu ogsaa vove Eders Liv for en Sang?

Kongen (nikker).

Eyvind (synger).

Ørnen flyver mod Himlen op,
han kløver Skyen med Vinge, —
finder aldrig saa stor en Fugl,
han kan den jo lettelig tvinge.

Kongebaaren og kongefødt
han ved sig fuldgod en Drot:
Himlen er Loft til hans Højtidshal,
og Solen Spir til hans Slot. —

Rammer ham da saa hvas en Pil
alt under hans brede Vinge. —
Nu er der ej saa liden Fugl,
den jo kan Kongsørnen tvinge.

Nu er Ørnen en vingeskudt Fugl,
stiger ej mer over Sky. —
Blod ham drypper af gyldne Fjer,
thi monne han saaret fly. —

Herre Gud hjælpe den fattige Ørn,
som flyver paa vildene Hede:
Han ved sig hverken Læ eller Ly,
hvor han tør bygge sin Rede! —

Kongen
(efter et Øjebliks Tavshed).

Du har fagre Toner inde; men Kongen har kjendt den, som var fagrere end dem alle.

Eyvind (forundret).

Kongen, siger I?

Kongen.

Ja, han har selv fortalt mig det. Det var den dejligste Tone, som nogensinde har haft Liv her i Verden. Der var Lys i den — og Klang af store Evigheder. Men da han vilde spille den ud, brast Tonestrengen under den, og Verden fik kun en halv Tone at høre —

Eyvind (bittert).

Kongen var ikke den, vi trode.

Kongen (opmærksomt).

Hvad trode I om ham? Sig det!

Eyvind.

Vi trode — (pludselig.) Herre, maa jeg fortælle Eder en Historie?

Kongen.

Ja, fortæl.

Eyvind
(sætter sig ved Siden af Kongen, — fortæller).

Oppe i Norge, ude paa den vilde Myr imellem Fjeldene, voxer Ungbirkene frem, saa ranke og fine som intet andet Sted i Verden. Men de ved ikke af, at de kun staa der til Skygge for Granen, som voxer op under deres Grene. Og saa en Dag, naar Granen er bleven stor og kan staa ene, skyder den Hovedet ivejret og kvæler Ungbirken med sine stærke Grene. Da faar Birken at se, hvad det var, den stod og skyggede for; thi Granen bliver Skov, men Birken bliver kun en liden Kvist i Skoven.

Kongen.

Og alligevel elsker I disse stygge, mørke Graner?

Eyvind.

Vi elske dem, fordi de høre os til, og fordi — af dem gror Skoven.

Kongen.

Men hvad har alt det med Kongen at gjøre?

Eyvind (langsomt).

Vi trode, han var den stolte Gran, og saa var han kun en af de granvoxne Birke.

Kongen (opfarende).

Og derfor: fordi Ungbirken ikke blev Skov, skal den nu nedtrædes, visne og forglemmes?

Eyvind.

Ingenlunde, Herre! Den faar Lov til at staa der, den stod før; men en Dag maa den dog give Plads for Granen.

Kongen.

Granen! Hvem er det?

Eyvind.

Det ved jeg lidet om. Jeg ved kun, at ham var det ikke. —

Kongen (tungt).

Nej, ham var det ikke; hans Vej er stængt. — — Men naar han skuffede Eder saa bittert, hvor kan I da endnu synge saa begejstret om ham?

Eyvind.

Jo, Herre! Oppe i Norge lever endnu hans Minde, ungt og rigt, som hørte det Gaarsdagen til. Og en Anelse siger mig, at der vil det leve, naar han selv forlængst er død.

Kongen (uvilkaarlig).

Aa ja, glem ham ikke! Døm ham ikke!

Eyvind.

Hvor kan vi det? Han var jo engang vort Fremtidshaab.

Kongen.

Ja, — „og saa var han saa ung, og saa var han saa smuk!“ (Med et Udbrud.) Stakkels Konge! Stakkels Folk!

Eyvind (farer op).

Herre, hvem er I?

Kongen.

Tys! Det faar Du aldrig at vide. Jeg er en

fredløs Mand, som Du mødte paa din Vej. Naar Du kommer hjem, kan Du lave en Vise om det.

Eyvind.

Jeg kommer ikke hjem. Skjøndt jeg var aldrig lykkelig blandt de fremmede —

Kongen.

Hvorfor forlod Du da Hjemmet?

Eyvind.

En Sorg drev mig bort.

Kongen.

Fortæl mig om den! Jeg har selv saa mange Sorger, at imod dem er din kun som et Sandkorn i Timeglasset. Jeg har holdt Livets højeste Lykke i min Haand for at se den rives bort for mine Øjne! Jeg har set Sejerssolen skinne, til jeg fik den kjærere end mit Liv, for i samme Øjeblik at se den slukkes. —

Eyvind (stille)

Det er altsammen intet imod, hvad jeg led, da jeg mistede Dyveke.

Kongen.

Dyveke?

Eyvind (viger tilbage).

Ha, jeg tænkte det nok! Du er — Du er —

Kongen.

Tal ud: Christan Tyran! Christian Konge! Dyvekes Morder og min egen Forbandelse er jeg! Ja, træk kun dit Sværd; selv har jeg ingen. Hug mig ned i din Vrede og fortæl til hele det svenske Folk, at Blodherskeren er falden og Trekronerriget med ham!

Eyvind
(som staar med Haanden paa sit Sværd, bleg).

Hvor er hun?

Kongen.

Spørg mig ikke! Brug dit Sværd —

Eyvind
(staar et Øjeblik kæmpende med sig selv, tager saa Haanden fra Sværdheftet).

Nej, — jeg rører Dig ikke; men — (sagte.) men fortæl mig noget om Dyveke.

Kongen (med Anstrengelse).

Du vover meget, Sanger. Du rører ved noget, som Stilheden længe har dækket over.

Eyvind (imod ham).

Herre, hvor er hun?

Kongen.

De tog hende fra mig.

Eyvind.

Hvem?

Kongen.

De, som vilde mig ilde. De, som saa, at hun var Solskinnet over mit Liv. — (Bevæget.) Bed mig ikke sige mere. Resten kan Du høre af andre.

Eyvind (mildt).

Herre, I har elsket hende højere, end jeg vidste.

Kongen.

Stille! Der var aldrig Lykke ved mine Gjerninger: Hvad jeg tænkte godt, handlede jeg ondt. Selv min Kjærlighed blev en Brøde! — — Hvor kan Du se mig og ikke tage Hævn? Var det ikke mig, som dræbte din Lykke?

Eyvind
(knæler ned ved Siden af Kongen og griber hans Haand).

Herre!

Kongen.

Hvad gjør Du?

Eyvind.

Jeg tager Hævn. (Han kysser Kongens Haand).

Kongen (bevæget).

Gaa! Jeg var din bitreste Fjende —

Eyvind.

I var min Konge først.

Kongen.

Din Konge? — Eyvind, græd over din Konge! Dugdraaberne har grædt hele Natten —

Eyvind.

Grædt? Hvordan?

Kongen (forvirret).

Se, hvor de tindrer i Græsset! Og saa giver de dog kun et Gjenskin af Lyset. — Tror Du ikke, der er Mennesker, som kun blev til for at give Gjenskin af Glæden? De ejer den ikke selv, men den skinner dog paa dem fraoven. — Det er Gaader altsammen. — Kjender Du Opløsningen paa din Livsgaade?

Eyvind (usikkert).

Nej, Herre —

Kongen (hurtig).

Opløsningen paa din Livsgaade er Troskab. Glem det nu ikke. Og Opløsningen paa min Livsgaade er Lykke. Jeg har søgt efter Lykken hele mit Liv; nu vil jeg til at søge efter lykkelige Mennesker —

Eyvind (rejser sig).

Herre, lad os gaa videre. Natten er kold — Kom, følg mig.

Kongen (aandsfraværende).

Strax, — strax. — Min Sjæl venter endnu paa noget —

Eyvind.

Kom!

Kongen (som før).

Den venter paa sin store Indvielsestanke; før kan den ikke holde Fest. — (Dæmpet). Har Du aldrig tænkt paa, at hele vort Liv er som en Indvielsestanke til Evigheden? En Tanke til Liv, eller en Tanke til Død —

Eyvind (uvilkaarlig).

Herre, da maa Eders være en Tanke til Liv.

Kongen.

Dot er Gaader altsammen. Ingen Mennesker forstaar det.

Eyvind.

Kun den, som tror.

Kongen
(ser paa ham. Derpaa rolig og bevidst).

Du har Ret! Gjennem Tro kommer man til Forstaaelse, men igjennem Forstaaelse kommer man aldrig til Tro.

Eyvind (glad).

Herre, nu kjender jeg Eder igjen.

Kongen (rejser sig).

Tal til mig, Folkesanger! Min Sjæl hungrer efter Tanker og tørster i hvert Aandedræt efter Daad.

Eyvind.

Udfør Daaden, Herre! Og jeg vil digte en Vise om Eder, som skal gjøre Eder elsket igjen af hele Folket.

Kongen (hurtig).

Nej, nej — Ingen Løfter! Ingen Forventninger! De var mit Livs Ulykke. — — (Lægger sin Haand paa Folkesangerens Skulder. Langsomt). Men digter Du engang en simpel Folkevise om mig, naar jeg forlængst er glemt af de store, men huskes endnu af de smaa, da lad den slutte med hint Vers om Ørnen,

„som fløj paa vilden Hede fredløs om;“ —
og danske Mænd vil rystes ved min Skjæbne
og danske Kvinder fælde varlig Dom!

(De gaar langsomt ud sammen, Kongen med Armen om Folkesangerens Skulder).

Femte Akt.

(Skuepladsen er den samme som i anden og tredje Akt. Dørene i Baggrunden staa aabne, saa man ser et Stykke af Trappegangen. Dronningen sidder ved Bordet midt for Scenen med en Bog i Haanden. Ebba ligger ved hendes Fødder).

Første Scene.

Vagten **(synger udenfor).**

Hun var endnu et Barn af Aar,
da hun fik Dronningnavn,
og Brudesnekken toges
af Bølgerne haardt i Favn. —
Saa skjøn hun var og neppe
femten Somre!

Hun kom og gav til Danmarks Drot
hele sit Hjærte hen;
der var i hans for hende
saa liden en Plads igjen —
Saa skjøn hun var og neppe
femten Somre! —

(Holder inde).

Ebba
(til Dronningen, som har sænket Bogen i sit Skjød og lytter efter).

Eders Naade! Hvis jeg var Dronning, vilde jeg forbyde Vagten at synge denne Vise.

Dronningen (mildt).

Og hvorfor? Den er kommen fra Folket; saa lad den ogsaa blive i Folket. — Hør blot, hvor smukt den slutter.

Vagten (synger).

Vild gik hun af sin Kjærlighed
i Danekongens Bo;
men hele Danefolket,
det gav hende strax sin Tro.
Bliv Folkets Haab og Glæde,
unge Dronning!

Du er endnu et Barn af Aar,
bærer paa Dronningnavn —
Vox op, vox op til Kvinde
ved Danfolkets Moderfavn!
Bliv Danmarks Trøst og Støtte,
Danmarks Dronning! —

Ebba (begejstret)

Ja, det blev I! Hellige Guds Moder, hvor de elsker Eder! Om det saa var de svenske Fanger, vi besøgte igaar, saa smilede de, da de saa Eder. — Ja, I er Danmarks Trøst.

Dronningen.

Stakkels Danmark!

Ebba.

Hvorfor siger I det?

Dronningen.

Folket gaar tunge Tider imøde. De misfornøjede slutte sig sammen, og i Sverrig benytter man sig af Kongens farlige Stilling til at volde Uroligheder.

Ebba (rask).

Det kan jeg saa godt forstaa. Hvis jeg var de svenske, vilde jeg ogsaa gjøre Oprør.

Dronningen.

Tys, Ebba! Det vilde Du ikke.

Ebba (ivrig).

Jo, jeg vilde! Ligestrax! — Tænk bare paa Blodbadet.

Dronningen.

Ja, det var forfærdeligt. Men har de svoret Kongen Troskab, bør de ogsaa holde deres Ed.

Ebba.

Holdt Kongen sin? Nej, han gjorde ikke. Hvis jeg var Kongen, vilde jeg være glad, naar Svenskerne gjorde Oprør. Jeg vilde synes, at saa havde jeg dog betalt noget af min Gjæld, naar Uretten fordeltes —

Dronningen (afbrydende).

Du er et stort Barn, Ebba.

Ebba.

Gid Eders Naade havde Ret! Jeg var engang glad som et Barn. Men nu? Ak, Gud bedre det, nu er Lystigheden gaat over.

Dronningen.

Undertiden mærkes den dog endnu; — især naar Kongens Hofnar kommer. (Bøjer sig nedover hende). Du lille Taabe! Tror Du ikke, jeg ved det, det er ham, Du sukker for?

Ebba (forvirret).

Eders Naade spøger: En Nar! — —

Dronningen.

Ja, en Nar er han bleven for at tjene sin Konge! Men tjente han tro, er der vel Udvej for at lønne ham rigeligt. Narredragten er han ikke bunden til for Livet.

Ebba.

Ak jo, Eders Naade! Jeg tror han er det.

Dronningen (smiler).

Ebba (ser op).

Hvad siger I?

Dronningen.

Jeg siger: Gav Du ham dit Hjærte, saa giv ham ogsaa din Haand, selv om Du faar Latteren imod Dig.

Ebba (opfarende).

Hvorfor taler I bestandig om at give? Jeg vil tage ligesaa meget, som jeg giver.

Dronningen.

Det har saamange Kvinder villet før Du; men de kunde ikke. —

Ebba.

Hvorfor ikke?

Dronningen.

Fordi Kvinden er i Kjærlighed altid den givende, Manden den tagende! Han plukker alle Frugterne, og hun giver ham dem en efter en: Sin Ungdom! Sit Liv! Sine Tanker! — Først plukker han Smilene, saa plukker han Kyssene. — Tilbage for hende bliver kun — Taarerne.

Ebba.

Ak, Eders Naade, saaledes taler kun den, som selv har lidt.

Dronningen (rejser sig).

Saaledes taler den, som har kæmpet et Liv og dog ikke forsaget.

Ebba.

Hvad venter I da endnu?

Dronningen.

Jeg venter min Herre og Konge: Han kommer tilsidst, — med Resten af sin Kjærlighed.

(Vender sig bort).

Ebba

(griber Dronningens Haand).

Eders Naade!

Dronningen

(da Lave i det samme gaar forbi paa Gangen).

Stille! Der er Kongens Skygge; saa er han selv ikke langt borte. Jeg vil gaa, før han kommer. —

Ebba.

Hvorfor? Kongen søger Eder oftere her og spørger altid, naar I er borte, hvornaar I kommer tilbage.

Dronningen

(som er gaaet hen til Døren. Standser).

Spørger han igjen, saa sig: at jeg kommer, naar han lader mig kalde — ikke før.

(Gaar ind tilhøjre).

Ebba (ryster paa Hovedet).

Det gjør han aldrig. (Nysgjærrig). Eller trode hun det virkelig?

Anden Scene.

Lave. Ebba. Siden Kongen.

Ebba (som før).

Trode hun det? — —

Lave (ind fra Baggrunden).

Hvad skulde hun tro?

Ebba.

Aa, det forstaar I ikke. (Sukker.) Forresten er der saameget —

Lave (sukker som hun).

Naa, saameget? —

Ebba (rejser sig fortrydelig).

I har ikke Lov til at fornærme mig!

Lave.

En Nar har Lov til alle Ting, ved I nok, — undtagen til at elske.

Ebba (uvilkaarlig).

Det er Skade. For det er det allerbedste.

Lave.

Har I mærket det?

Ebba (forvirret).

Jeg! Nej, hvor falder I paa det?

Lave.

Hvad Hjærtet tænker, vil Munden røbe.

Ebba.

Ikke altid. De lønligste Tanker har ingen Ord.

Lave.

Eders lønligste Tanker faar jeg vel aldrig Lov til at kjende; men det ved jeg, at naar I ser paa

mig saaledes som nu, da gaar alle mine Tanker og al min Attraa op i et eneste brændende Ønske.

Ebba.

Hvad ønsker I da?

Lave.

Jeg ønsker, at denne min Narrehue var bleven til en Grevekrone; saa vilde jeg lægge mig paa Knæ for Eders Fod — og spørge, — om I trode, — at I kunde —

Ebba.

— at jeg kunde?

Lave (vender sig bort).

Nej, det er Daarskab. Kjærlighed er ikke til for mig!

Ebba (sagte).

Er I vis paa det?

Lave (med et Udbrud).

Ebba! — Hellige Jomfru, er det muligt, at Eders Øjne nu kan lyve? Eller er det virkelig sandt, hvad der staar i Visen, at „Kjærlighed er stærkere end nogen Mand ved; den brænder alle Grænser og Skillerum ned!“ (Da Ebba tier og ser ned for sig.) I siger ikke noget? (Bedrøvet.) Saa har I dog kun skjemtet med mig.

Ebba (ser op. Skjelmsk).

Husker I ikke: „Begyndelsen bær' Fjer om Hat, Fortsættelsen bær' Flor“, —

Lave
(slynger henrykt Armen om hendes Liv).

— og Kjærlighed og Kjærlighed er Visens sidste Ord! (vil kysse hende).

Ebba (farer tilbage).

Nej, det faar I ikke Lov til.

Lave.

Faar jeg ikke Lov, siger I?

Ebba.

Ikke før Sminken er borte. Den afskylige Sminke!

Lave.

Hvad skal jeg gjøre? Den hører jo med til Dragten.

Ebba.

I skal klæde Jer i Ridderdragt, rejse til et Hof, hvor ingen kjender Eder, og vinde Ære igjen. — Saa kommer I tilbage og bejler til min Haand.

Lave.

Jeg kan ikke rejse. Kongen trænger mere end nogensinde før til mig.

Ebba (krænket).

Saa har I altsaa større Kjærlighed til Kongen, end I har til mig?

Lave (hurtig).

Nej, nej! Jeg elsker Eder over alt i Verden.

Ebba (formildet).

Det kan jeg forstaa. Saa vil I vel ogsaa gjøre, hvad jeg beder Eder om?

Lave (overvunden).

Alt vil jeg gjøre. (Med komisk Fortvivlelse.) Himmel, hvilken ynkelig Slave jeg er bleven! — Hvad befaler min naadige?

Ebba (peger paa Stolen).

Sæt Eder!

Lave (adlyder).

Hvad nu?

Ebba.

Nu skal jeg hjælpe Eder af med Sminken. (Sætter sig paa hans Skjød og begynder at tørre Sminken af hans Kinder. Lave ser forelsket paa hende. I det samme kommer Kongen langsomt og med bøjet Hoved ind fra Baggrunden. Han standser indenfor Døren og bliver staaende ligesom i Tanker, — med et beskrevet Ark Papir i Haanden).

Lave
(springer op, da han ser ham).

Nej, nej! Jeg kan dog ikke. Min Plads er hos Kongen. — Du gode Gud, hvor jeg holder af ham alligevel!

Ebba (dæmpet).

Vælg: Ham eller mig!
(Gaar baglænds henimod Døren tilhøjre.)

Lave
(holder Haanden for Øjnene).

Se ikke paa mig! Frist mig ikke!

Ebba (ved Døren).

Ham eller mig?

Lave
(tøver et Øjeblik. Derpaa med Kraft).

Ham! Min Konge og mit Land!

Ebba
(gjør en Bevægelse som for at springe hen til ham, vender sig saa hastig bort og gaar ind tilhøjre).

Lave (ser op).

Hun er borte! — Og jeg? (Bittert.) Aa, jeg var en Taabe, da jeg trode paa Lykken, som jeg selv kastede bort.

Kongen (pludselig opmærksom).

Talte Du med nogen?

Lave.

Kun med mig selv. Alle Narre og gamle Folk taler med sig selv uden at vide det.

Kongen (gaar nærmere).

Du skjemter; men din Skjemt er løjet. — Er Du et lykkeligt Menneske? Hvis Du er det, skal Du blive hos mig bestandig. Jeg trænger til lykkelige Mennesker.

Lave.

Man faar ikke altid det, man mest trænger til.

Kongen (standser ved Bordet).

Sig mig engang: Mærker Du ikke noget som et Uvejr trække op? Jeg har mærket det længe. Alle mine Fjender er ude og støder til den vaklende Grund under mine Fødder. Hertugen vil have min Krone.

Lave.

Den faar han aldrig.

Kongen.

Han faar den nok med List og Svig: Han begyndte med Hertugdømmerne; nu gjælder det Kongeriget. Og allevegne fra strømme Oprørerne til. Men jeg stoler paa Folket: Det vil ikke svige mig. (Pludselig mistroisk.) Og dog — de kunde jo gjøre det. — — Nej, jeg vil ikke tro det. Jeg vil jage Tanken om det bort. Sæt Dig ned og læs for mig.

Lave
(tager det Papir, Kongen rækker ham).

Er det Viser?

Kongen (nikker).

Ja!

Lave.

Hvorfor samler I bestandig paa Viser, eller digter dem selv? Det er et underligt Arbejde for en Konge.

Kongen (imod ham).

Og hvorfor? Har en Konge da ikke Tanker og Følelser som alle andre? Er hans Sjæl ikke fattig og rig ved det samme som din? Eller hvorfor skal han øde det bedste, han har: Sin Sjæls kongelige Billede! —

Lave.

I har Ret. Nu forstaar jeg —

Kongen.

Forstaar Du: at den, som fik en kraftig Vilje til Livet, fik meget; og den, som fik en lykkelig Haand, fik mere endnu; men den, som fik Tankernes Rigdom, fik mere end alle de andre. Udødelig er han, thi hans Tanker lever efter ham i Tiden og møder ham igjen i Evigheden som en hellig Skat. — Læs nu! Jeg hører.

Lave (læser).

Hans Lod var at bane den vildsomme Vej
for yngre, men svagere Kræfter, —
at stride sig træt, for sin Livslykke ej,
men for deres, som fulgte ham efter —

(standser og ser op paa Kongen.)

Kongen.

Rigtig! Det passer: Her sidder jeg trælbunden i min egen Storhed og strider kun for andre. (Stigende.) Aa, Du ved ikke, hvad det vil sige at have Viljen men ikke Udholdenhedskraften, — den sejge Udholdenhedskraft, som skal til allevegne,

hvor det gjælder at føre en Sag frem til Sejr i det danske Folk! Og saa at føle, at man i alt dette kun er Midlet —

Lave.

Herre! I tager fejl: I er langt mere.

Kongen

(sætter sig ved Bordet ligeoverfor Lave).

Nej, jeg ved det bedre: Det er Forbandelsen, som nu kommer, Svenskernes Forbandelse. — Læs videre.

Lave (læser).

Jeg beder for dem, som hade mig,
Jeg trøster mig, Herre, alene til Dig.
Dine Domme er underlige,
din Haand kan ingen undvige. — —

Kongen (gjentager langsomt).

Din Haand kan ingen undvige. —

(Falder hen i Tanker. — Farer pludselig op).

En anden! Læs en anden!

Lave (tøvende).

Herre, her staar en om — om Dyveke.

Kongen.

Ja, ja, — læs den. Men dæmpet.

Lave (læser).

„Sig mig, Du hvide Due med blændende Vingefang:
Hvor tør Du følge mig efter paa Flugten vild og trang?
Hvor tør Du vende tilbage med Pile i dit Bryst
og byde en falden Konge din Kjærlighed til Trøst?“

„Din store Kongetanke har ildnet alt mit Blod:
Jeg lever i dens Attraa, jeg aander i dens Mod!

Din stærke, vilde Vilje fortaber jeg mig i —
min høje, høje Herre, just derfor er jeg fri!"

„Den Frihed bærer Lænker; o tro den tro den ej!
Hvad vilde den hvide Due paa Kongeørnens Vej?
Snart vil dens Øjne blændes, og Solens hede Glød
brænde de dyre Vinger, som højt i Luften skød!
Frels dig, Du hvide Due, hvis ej du forbrændes vil:
Dankongen raader Lande, men ikke sit Øjes Ild."

„Dankongen raader Lande! O, Dankongen raader mer:
Han raader de stolte Syner, som vi gjennem Taager ser,
og hellere vil jeg følge din stigende høje Flugt
end vogte de gyldne Fjedre og aldrig faa Vingen brugt."

„Ja, vide skal Flugten spørges med dig, Du Ørnebrud!
Vi to vil flyve tilsammen og se over Verden ud.
Stigen med Dødssværd over er Liv for to som os;
kjækt vil vi møde det nye og byde det gamle Trods,
skærme den fattig Bonde mod Tidens ublide Vejr
og lægge i hele Folket en skinnende Tro paa Sejr!"

Kongen
(som med stigende Liv har fulgt Oplæsningen).

Ja, det kunde have sket; alt det kunde have sket; — men Duen maatte dø, og Ørnen hævede sig kun mod Solen for at falde til Jorden igjen med blodige Vinger! —

Sigbrits Stemme
(paa Gangen udenfor).

Hvor er Hans Naade Kongen? Jeg maa tale med ham strax!

Kongen (ser op).

Saa! Nu er Freden forbi. — —

Tredje Scene.

Sigbrit. De forrige. Kort efter Mogens Munk.

Sigbrit
(kommer hastig ind fra Baggrunden. Til Kongen).

Eders Naade! Ridder Mogens Munk er kommen til Slottet og beder om Foretræde. Han har Bud at bringe fra de jyske Raader. Jeg tænker, de falder tilføje nu; og et frydeligt Syn skal det vorde at se dem ydmygede. (Da Kongen tier). Herre Konge, hører I ikke? Ridderen venter derude, og hele Hoffet brænder efter at spørge nyt.

Kongen
(ser aandsfraværende frem for sig uden at svare).

Sigbrit (nærmere).

Herre! Drømmer I vaagen? Eller skal jeg tro, hvad Rygtet siger, at det er kun smaat med Kongens Forstand?

Kongen.

Jeg sidder netop og grunder over, hvor Forstanden hører op, og Vanviddet begynder — —

Sigbrit (skarpt).

Vanviddet, Herre, det begynder der, hvor Viljen hører op, og kun Følelsen vil raade. Det begynder, hvor en Konge lader sig regjere af sit Folk, istedetfor at det var ham, som skulde regjere Folket.

Kongen (rejser sig).

Du har Ret. — Lad saa Ridderen komme.

Lave

(gaar ud, paa et Vink af Kongen, og fører strax efter Mogens Munk ind).

Mogens Munk (i Døren).

Eders Naades Undersaat og ydmyge Tjener —

Kongen (afbrydende).

Det er godt. Gaa videre.

Mogens Munk

(misforstaar Kongens Ord og nærmer sig hastig).

Sigbrit

(da Mogens Munk gaar forbi hende uden at hilse. Hovmodig).

I glemmer at hilse paa Rigets Raad.

Lave.

„Der triller ej Æble saa langt, det smager dog altid af Roden!" — „Toe Hund og kæm Hund; den er dog Hund, som før det var!"

Sigbrit.

Ti stille!

Lave.

Nytter ikke, Mo'r Sigbrit: „Det kommer gjærne op i Tø, som fjæles i Sne!"

Sigbrit

(højt til Mogens Munk).

Hørte I ikke? I glemte at hilse paa Rigets Raad.

Mogens Munk (standser).

Jeg ser ingen af Raadet.

Sigbrit (dæmpet til ham).

I ser det hele, naar I ser mig. I er ikke saa uvidende, som I lader.

Mogens Munk
(paa samme Maade som hun).

Har I da virkelig saa megen Magt?

Sigbrit
(afsides til Mogens Munk).

Jeg? Er jeg blot Kongen paa ti Mile nær, skal han aldrig komme til at gjøre andet end det, jeg vil! Nu har I hørt det, og nu tænker jeg, I bøjer Eder.

Mogens Munk (højt).

Nej, Mo'r Sigbrit! Den Tid er forbi, da Rigets ypperste Mænd krøb som Hunde udenfor Eders Dør. Nu er vi de store, og I de smaa.

Sigbrit (viger pludselig tilbage).

Ærkebispens Bønner! — —

Mogens Munk (heftig).

I har længe nok havt Foden paa vore Nakker; nu sætter vi Foden paa Eders igjen.

Kongen (gaar henimod ham).

Guds Dros! Hvad er det for Frisprog, I fører? Tal høvisk, eller jeg viser Eder Døren.

Mogens Munk.

Tilgiv, Herre! Jeg glemte, hvor jeg var. Det var Eders høje Raad, som æggede mig.

Kongen.

Spring Forklaringen over. Hvad Bud har I at bringe fra de jyske Raader?

Mogens Munk (tøvende).

Jeg — — (fastere). Det Bud har jeg at bringe fra de jyske Raader, at om Eders Naade ikke slutter mindeligt Forlig med Hertugen, da opsiger

de Eder Huldskab og Troskab. Hertugen har lovet dem større Frihed end nogensinde før, om de vil hylde ham, og Eders Naade har frataget dem den, de ejede. I ser altsaa: Valget er ikke svært —

Kongen (imod ham).

Raser I, Ridder! Kjender I Hertugens Fordringer? Han kræver Jylland med begge Hertugdømmerne i Len og hele Norge i Arv for sig og sin Slægt. Gik jeg ind paa et saadant Forlig, vilde der blive to Konger i Danmark.

Mogens Munk.

Hvad gjør I da, Eders Naade?

Sigbrit.

Knækker Halsen paa dem, som ikke vil bøje sig.

Kongen.

Sætter haardt imod haardt.

Mogens Munk.

Det nytter ikke, Eders Naade! Lübeckerne har lovet Hertugen Hjælp, og hans Hær staar rede til at falde ind i Landet. Hvad har I da at stille imod ham, naar ingen af Rigets store Mænd vil gaa Eder tilhaande? I kommer saavist ikke langt med en Hær i Bondekofte.

Kongen.

Jeg kommer længére, end nogen tror. — Men aldrig havde jeg trot om den danske Adel, at den var lav nok til at svige sin Konge.

Mogens Munk.

I skulde kun ikke have svunget Svøben over den, Herre!

Kongen.

Hvilken Svøbe?

Mogens Munk.

Sigbrit.

Sigbrit.

Ha, ha, ha! Jeg vidste det nok: De er rædde for mig.

Mogens Munk.

Det er hende, som raader, ikke Rigets Mænd.

Kongen (heftig).

Og har jeg da ikke Ret til at kaare til Raadgiver, hvem jeg vil? Skal jeg spørge om Lov til at vælge mine Venner? — I vil have en Konge, som hverken kan tænke ret eller handle frit. Sig til de jydske Raader, at saa maa de kaare sig et Barn i Vugge; det vilde passe dem bedst.

Sigbrit.

Ha, ha, ha! Ja, lad dem faa en i Sløjkjole og Faldehat.

Mogens Munk (til Sigbrit).)

Le ikke! Der kan komme den Tid. da I græder.

Sigbrit (spottende).

Tror I? — Eders Naade, skal vi gribe denne frygtelige Ridder og sætte ham forsvarlig bag Laas og Slaa? Saa kan de jyske Raader vente paa Svaret.

Kongen.

Nej, han kan gaa. Jeg foragter Forrædere, men jeg frygter dem ikke.

Sigbrit.

Hørte I det? I er ej engang værdig til Straf, — ædelige Bud for det høje, danske Raad!

Mogens Munk (til Kongen).

Hvad svarer Eders Naade paa det Budskab, jeg bragte?

Kongen (kort).

Intet Forlig.

Mogens Munk.

Betænker I Følgerne, Eders Naade?

Kongen

(med en betegnende Bevægelse imod Døren).

Jeg har talt! Eders Nærværelse her er altsaa overflødig.

Mogens Munk.

Ønsker I ikke —

Kongen (heftig).

Spørg ikke, hvad jeg ønsker. Det tager I dog ingen Hensyn til.

Mogens Munk.

„I ønsked', I var den Fiskerdreng,
som til Storm sin Skude gjør flot.
I ønsked', I var — jeg ved ej hvad, —
kun ikke en kronet Drot!

(med Hensigt). I ser altsaa, Eders Naade, at det danske Folk har taget Hensyn til Eders Ønske.

Kongen (imod ham).

Nævn ikke det danske Folk i samme Stund, som I haaner Eders Konge! (Med større og større Varme.) „Folket“! Det er dem, som ved, hvad de skylder Kongen som Konge og Folket som Folk. Det er den liden Hob i Mængden, som elsker deres Fædreland over deres Liv og hellere vil dø, end de vil gaa i de fremmedes Aag. — „Folket“ er ikke æreløse Adelsmænd og havesyge Præster, som

tæller i Smug deres Penge, medens Fjenden staar for Døren. „Folket“, mit Folk, — det er alle frie Mænd og Kvinder, hvor de findes i det danske Land! Og jeg elsker mit Folk, som jeg tror paa dets Fremtid, til Døden ruller sit Tæppe for, saa jeg ikke kan følge det længere. —

Mogens Munk
(som er vegen tilbage).

Herre!

Kongen.

Gaa nu og bring Raadet min Hilsen. Sig dem, at mit sidste Ord til Eder, som mit sidste Ønske for dem, var dette: Give Gud, at der alle Dage maa findes danske Mænd og Kvinder i Danmark!

Mogens Munk
(trækker sig tavs tilbage, men lader, idet han gaar ud, sin ene Handske falde paa Gulvet. Lave ser det, tager den op og undersøger den forsigtig).

Sigbrit
(da Mogens Munk er borte).

Herre! Hvad vil I nu gjøre?

Kongen.

Hvad raader Du til?

Sigbrit.

Jeg raader til at søge Hjælp ved det tyske Hof. Dronningen har maaske nogen Indflydelse hos Kejseren. Rejs derned med hende —

Kongen (opfarende).

Jeg skulde ydmyge mig for Kejseren? — Nej, før jeg valgte den Udvej, maatte alle Jyderne forlade mig.

Lave
(som har fundet et Papir i Handsken og nu folder det ud).

Det har de gjort, Herre! Her staar det altsammen.

Kongen (hæst).

Hvor? Giv hid! Skynd Dig! — Nej, jeg vil ikke selv — Læs Du! Men hurtig!
(Giver Papiret til Sigbrit).

Sigbrit (læser).

„Da Eders Naades Regjering har været stridende imod Haandfæstningen: — egenmægtig og vilkaarlig, — og da I har beskyttet det lutherske Kjætteri, samt taget til Raadgiver en vis Sigbrit Hollænder, som ilde haver ført Eder, saa opsige vi Eder herved Huldskab og Troskab og kaare Hertug Frederik til Konge efter Eder —

Kongen.

Hold op! Jeg vil ikke høre mere.

Sigbrit (spottende).

Her er mange fagre Navne i Underskrifterne. Det hele Jylland er med. (Ser op). Hvad vil I nu?

Kongen (tungt).

Nu vil jeg følge dit Raad og søge Hjælp hos de fremmede. — — Der hviler en tung Haand paa min Skulder; — „den Haand kan ingen undvige.“ —

Lave (med et Udbrud).

Herre!

Kongen
(sætter sig ved Bordet med Hovedet støttet til sin Haand).

Det var mig, som var Banebryder; men Sejren blev en andens —

Lave (afs. til Sigbrit).

Ve over Jer! I er Skyld i det altsammen.

Sigbrit.

Ja vel, ja vel! Det er mig, som bærer Skylden for alle de Ulykker, som rammer det danske Folk, skjøndt jeg altid har fremmet dets Velfærd. Nu kommer den Tid, da de kan lønne mig med Baal og Brand for det hele!

Kongen (ser op).

Vær rolig! Ingen skal krumme et Haar paa dit Hoved.

Sigbrit.

Vent, til onde Tunger faar talt, saa glemmer I Sigbrit. (Griber pludselig Kongens Haand). Herre, giv mig et Løfte! Sig, jeg maa følge med Eder, naar I rejser fra Danmark.

Kongen.

Det lover jeg Dig. — Gaa saa! — (Da Sigbrit tøver). Hvorfor gaar Du ikke? — Vær tryg: Du skal blive hos mig. Og faar jeg end stundom Lyst til at standse din rappe Tunge, raaber de alle om Hævn paa Sigbrit, — ingen skal dog faa Lov til at røre ved Dyvekes Moder. — — —

Sigbrit (bevæget).

Tak, Herre, Tak! — I mindes mit Barn endnu. — (Gaar stille ud i Baggrunden).

Lave (idet hun gaar ham forbi).

Har I Taarer i Øjnene! — Sigbrit, tilgiv! Saa gjorde jeg Eder dog Uret. — — (Han vil følge efter hende, men standser i det samme, da man hører Musik udenfor).

Kongen (farer op).

Musik! Hvad er det?

Lave.

Herre, jeg tror, det er nogle af Ridderne, som vandt ved Tourneringen igaar: Nu drager de hjem. Skal jeg befale dem at ride stille forbi?

Kongen (sætter sig atter).

Nej, det er det samme. Gaa og lad mig være ene.

(Lave gaar ud i Baggrunden. Kongen sidder et Øjeblik stille og hører paa Musiken. Pludselig slaar den om i Riberhusmarschen.)

Kongen (bittert)

Danmarks stolteste Sejerssang; skal Du møde mig nu til Afsked, — i den bittreste Stund af mit Liv. — —

Kor af Mandsstemmer udenfor.

For Erik Kongen hin unge,
med dem, som vare der,
for hannem saa dansed' de fro!

(Musikken lyder mere dæmpet og taber sig efterhaanden i det fjærne.)

Kongen

(som har skjult Ansigtet i sine Hænder, ser op. Med et Udbrud).

Aa, Du lille Danmark med dine Minders Skat i Folkesange! Nu er Du tabt for mig. Nu har jeg intet Hjem, intet Fædreland mere! —

(Kaster sig over Bordet og skjuler sit Ansigt. Kort Stilhed).

Fjerde Scene.

Kongen. Dronningen.

Dronningen

kommer lydløst ind fra højre, staar et Øjeblik stille og iagttager Kongen, gaar saa hen bag hans Stol og bliver staaende tavs).

Kongen
(uden at bemærke Dronningen).

Nu har jeg kun mine Børn og min — (løfter Hovedet.) min Dronning. Hvor er hun? —

Dronningen (blødt).

Her er hun, Herre. — Er Du nu træt nok til at hvile dit Hoved ved mit Bryst? Eller kan Du endnu staa ene?

Kongen.

Elisabeth! Min Hustru!

Dronningen.

Vil Du endelig give mig en Hustrus Ret?

Kongen.

Hvilken?

Dronningen.

Den: at dele dine Tanker.

Kongen
(bøjer sit Hoved mod hendes Bryst).

Ja, tag dem. Tag dem alle. Nu længes min Sjæl efter din og søger Hvile hos Dig for de tungeste af alle tunge Tanker.

Dronningen.

Saa er jeg lykkelig! — Saa har jeg naat det, jeg stundede efter.

Kongen (vemodig).

Tidsnok fik Du en Hustrus Ret.

Dronningen.

Sent nok fik jeg den; men ikke forsilde.

Kongen.

Da der kun var Fortvivlelsens Tanker igjen —

Dronningen.

Hvem har sagt, at jeg kun fik Ret til de glade?

Kongen.

Kun Sorgens og Skuffelsens Tanker fik Du.

Dronningen.

At lide for sin Kjærlighed og ofre sig selv, — det er en Hustrus Ret.

Kongen.

En taaretung Ret.

Dronningen.

Men ender da Offeret med Sejr og Lidelsen med noget af en Glæde, da har hun Løn nok for et helt Liv i Bevidstheden om sin Kjærligheds Magt.

Kongen.

Der er Forskjel paa Offer; og dit er tungere, end Du selv ved.

Dronningen.

Hvordan, Herre?

Kongen.

Naar Du ofrer Dig for en stor Gjerning — for et helt Folk, — da bæres Du oppe af Gjærningens Kraft og følges paa Vejen af tusinde Bønner; men vælger Du: kun at ofre Dig for en eneste Sjæl, som uden Dig vilde gaa tilgrunde, da ser ingen i Verden det uden denne Ene! Ingen græder ved dit Nederlag; ingen jubler Dig imøde, naar Du sejrer. Og dog er det stille Offer altid det største, fordi det forsager mest.

Dronningen

(knæler ved Siden af Kongens Stol).

Jeg bryder mig ikke om Verden. Jeg lever alene for Dig.

Kongen.

Rigtig! Opløsningen paa din Livsgaade er Selvopofrelse.

Dronningen.

Og din, Herre?

Kongen.

Spørg mig ikke; den ligger i et rugende Mørke og venter paa mig. — —

Dronningen (griber Kongens Haand).

Saa lad os søge den sammen; da skræmmer Mørket ikke.

Kongen (ser paa hende).

Du er vidunderlig: Mild som et Barn og dog stærk som en Kvinde. — Hvor kunde Du bevare dit Sind saa blødt under mange Aars stivnende Kulde?

Dronningen.

Jeg kunde det, fordi jeg lærte af vore Børn; thi jeg elskede Dig i dem alle.

Kongen

tager Dronningens Hoved imellem begge sine Hænder og ser hende ind i Øjnene. Udbryder saa pludselig).

Perpetuum mobile! — Nu har jeg fundet det!

Dronningen.

Hvilket, Herre? Jeg forstaar ikke —

Kongen.

Forstaar Du det ikke — Du, som lever det selv? — Ser Du da ikke, at perpetuum mobile er Kjærligheden? Ved den fornyes alt, og den er Begyndelsen til alt det skabte. Men Gud er selv den evige Kjærligheds Væsen, hvorfra alt Liv strømmer ud. — Perpetuum mobile er: Gud! —

Dronningen (rejser sig stille).

Giv mig din Haand. Saa gaa vi sammen Skjæbnen imøde.

Kongen (rejser sig).

Ja, sammen. (Pludselig). Nej, vi kan ikke følges ad! Ved Du, at jeg nu er en fredløs Mand, uden anden Magt end den, jeg kan tigge hos fremmede? Ved Du, at mine Fjenders Tal voxer med hver Dag, og at Hertugen har stjaalet min Krone?

Dronningen.

Jeg ved det altsammen.

Kongen.

Og Du er ikke bange for at gaa i Landflygtighed med en falden Konge?

Dronningen.

Nej, jeg følger Dig tryg. Imorgen! Endnu idag, om Du vil.

Kongen.

Bort fra det Land, Du fik kjært?

Dronningen.

Ja!

Kongen.

Bort fra dit Rige?

Dronningen.

Hvor min Konge er, der er mit Rige!

Kongen
(slutter hende i sine Arme).

Min Hustru! Min elskelige Dronning!

(Tæppet glider ned, men gaar strax efter op for:)

Femte Scene.

Sceneforandring.

(Kjøbenhavns Toldbod. I Baggrunden Havet. Flere mindre Baade ligge ved Landingsbroen. Midt for Scenen, tilvenstre for Broen, et større Skib. Scenen er fuld af Folk. Der hersker stor Travlhed paa Skibet, hvor flere Kasser og andet Gods bringes ombord, Da Tæppet gaar op, høres enkelte Raab fra Skibsfolkene: „Hiv! Aahøj!" — „Hiv! Aahøj!" Ellers er alt stille. Folk staa i tavse Grupper og se til.)

Eyvind

(kommer roende med en Baad og lægger til ved Broen. Springer iland).

Frisk Mod, Gutter! Et godt Arbejd og en glad Dag.

En af Skibsfolkene (mut).

Tak! Det Ønske kan i spare Jer.

Første Borger (til Eyvind).

Hvor kommer Du fra?

Eyvind

Fra et Kjøbmandsskib, som gaar til Norge og ligger for Anker i Sundet. — Jeg saa, her var Røre i Staden, saa tog jeg en Baad og roede herind. Men endnu har jeg ikke hørt, hvad her er paafærde.

(Ser spørgende omkring sig. Alle tier.)

Eyvind.

Stor Travlhed har jeg set før, men aldrig saa sælsom en Tavshed under Arbejdet. —

Første Borger.

Tavs er den, som Sorgen fører. Og kunde Du se ind i Hjærterne her, vilde Du finde dem alle sørgeklædte.

Eyvind.

Hvad er da hændet?

Første Borger.

Kongen sejler idag fra Danmark, og nu er vi alle samlede for at se ham drage bort.

Eyvind.

Kongen! Saa er det altsaa sandt, at Oprørerne har sejret. — Men Kongen kommer vel tilbage med Hjælp fra Udlandet?

Første Borger.

Vi ved ikke, om han kommer; men vi vil vente paa ham.

Eyvind.

Saa har I altsaa Kjærlighed til Kongen?

Anden Borger.

Skam maatte vi faa, om vi ikke havde det. De siger, han var en haard Herre, som kun vilde herske med Sværd. Mod os var han altid saa god, saa god. Vi føre ingen Klage imod ham. —

(Fjærner sig med første Borger).

Eyvind (ser efter dem).

Brave Folk og trofaste Hjærter.

Tredje Borger (kommer til).

Hvem er Du?

Eyvind

(peger paa Luthen, han bærer i en Rem over Skulderen).

En fremmed Folkesanger er jeg.

Tredje Borger.

Da kommer Du godt tilpas: Her er noget at digte Viser om.

Eyvind.

Drøvelige Viser.

Tredje-Borger.

Digt en af dem, som er lette at nemme, men sene at glemme. — Du har vel aldrig før digtet Viser om Kongen?

Eyvind.

Aa jo, jeg har vel det. Men da var det glade Viser.

Tredje Borger.

Kjender Du Kongen?

Eyvind.

Jeg kjender ham nok.

Tredje Borger.

Hvad siger Du om ham?

Eyvind.

Han havde Evner som faa; men Tiden forstod ham ikke.

Tredje Borger.

Han vilde hjælpe de smaa, og saa lagdes han for Had af de store.

Eyvind.

Ja, husk paa det, naar hans Gjærning bærer Frugt. Glem ham ikke, naar I engang holder Frihedsfest her i Danmark.

Tredje Borger.

Vi glemmer ham aldrig. Vi skriver hans Navn i Danmarks Saga og sætter ovenover det: Hadet af de store, men elsket af de smaa. (Fjærner sig).

Eyvind.

Han har Ret: Her er noget at digte Viser om. (Blander sig i Mængden).

Første Borger (til anden).

Jeg skulde da ikke tro, Kongen tager Sigbrit med sig? Hun er Skyld i al hans Ulykke.

Anden Borger.

Det var hende, som drev os bort fra Amager, for at hendes egne Landsmænd kunde komme til.

Første.

Det var nok ogsaa hende, som stod bag ved Blodbadet.

Anden.

Kors, ja! Men hun skal nok vide at hytte sit Skind. (Pludselig). Se, der kommer en Kiste ombord med levende Gods. Jeg tør vædde paa, hun sidder i den.

(Nogle Væbnere kommer ind fra venstre, slæbende paa en stor Kiste, som de sætte fra sig ved Landingsbroen. Nogle af Skibsfolkene komme til for at bringe den ombord).

Første Borger.

Vi skal snart faa at se, om hun er der. Nu synger jeg Smædevisen om hende, saa skal Du se, hun letter nok paa Laaget. Pas nu paa! (Synger).

Der sidder en Krage ved Tronens Fod, —
Gud hjælpe vor unge Dronning!
— nærer sig af Dankongens Hjærteblod —
Ve da vorde hende, Sigbrit! Herre Gud være med Kongen!

(Kistelaaget aabner sig. Sigbrit ser ud. Første Borger synger med hævet Stemme).

Hun sliber sin Klo saa hvas og stærk, —
Gud hjælpe vor unge Dronning! —
Alt ondt, Kongen voldte, er hendes Værk!
Ve da vorde hende, Sigbrit! Herre Gud være med Kongen!

Anden Borger.

Se! Laaget bevæger sig. Hun er dernede.

(Folk samler sig om Kisten. Vagten forsøger at trænge dem tilbage).

Flere Stemmer.

Hun turde ikke komme aabenlyst, saa gjemte hun sig i en Kiste. — Tilside! Vi vil se hende.

Sigbrit

(skyder Laaget tilside og rejser sig op i sin fulde Højde).

Her er hun: Sigbrit! Kom nu, om I tør. Ve vorde alle dem, som hende hader!

Folk (viger ud til Siderne).

Tilbage! Hun er en Hex! Hun har fortroldet Kongen.

Sigbrit.

Ha, ha, ha!

Stemmer.

Hun har myrdet Dyveke!

Sigbrit.

Ja vel! Jeg har myrdet hundreder af Mennesker og forhexet tusender. Jeg skal forhexe Jer allesammen, om I rører en Fold af min Kjole. Kom kun! Er I ikke bange for Sigbrits sorte Kunster?

Stemmer.

Rør hende ikke! Hun er en Troldkvinde.

Sigbrit (haanligt).

Ha, ha, ha! Det danske Folk er et herligt Folk: Det forstaar at lønne sine Velgjørere. — Jeg tugtede de store for at hjælpe de smaa, og I lønner mig med Smædeviser for det. I maatte hellere kaare mig til Dronning i Danmark; thi som jeg her staar i denne Kiste, er jeg mere værd end hele Kongens Raad tilsammen.

Nogle.

Hun har Ret. Hun er klogere end alle de andre.

Flere.

Skam faa den, som vilde hende ilde!

Alle.

Leve Sigbrit, Kongens Raad!

(De løfter Kisten op paa deres Skuldre og bærer hende i Triumf ud til Skibet. Folk strømmer sammen ved Landingsbroen. Idetsamme kommer Kongen og Dronningen langsomt ind fra højre, fulgt af Ebba, Lave og flere Adelsmænd).

Folket.

Leve Kong Christian og Dronning Elisabeth!

Kongen

(standser ved Landingsbroen).

Nej, nej! Ingen Leveraab. Kun et Afskedsord til dem af mit Folk, som har været mig tro. — Nu drager jeg bort for at hente den Hjælp, jeg ikke kunde finde blandt mine egne; men, vil Gud, kommer jeg igjen ad Aare og sejrer over mine Fjender. Hold Byen, til jeg kommer igjen. Jeg stoler paa Eders Troskab.

Alle.

Ja, stol paa os!

Kongen.

Jeg lader mine bedste Mænd blive tilbage. Ingen af dem skal følge mig paa den tungeste Gang i mit Liv.

Lave

(som staar ved Siden af Kongen).

Heller ikke jeg, Herre?

Kongen.

Nej, heller ikke Du! Du har din Frihed, Lave. Kongen behøver Dig ikke mere. Han har nu lært at elske Sandheden for dens egen Skyld, uden at

agte paa, hvad Dragt den bærer. (Lægger Dronningens Arm i sin). Og han gaar ikke længere ene —

Lave.

Herre! Jeg forlader Eder ikke.

Kongen.

Jo, naar jeg beder Dig om det, gjør Du det. (Dæmpet). Bliv tilbage, Lave, og gift Dig med din lille nederlandske Prinsesse. Lad der idetmindste være et lykkeligt Hjem i Danmark, som Christian Tyran har skabt.

Lave.

Men Herre —

Kongen.

Knæl!

Lave (knæler).

Det nytter ikke, Herre! Ingen adelig Jomfru ægter en Nar.

Kongen
(slaar ham paa Skulderen med Klingen af sit Sværd).

Heller ikke, naar Kongen kalder ham sin Ven og for anden Gang slaar ham til Ridder? — (Højt). Rejs Eder, Ridder Lave. I er fra nu af saa god en Ridder som nogen. Og har I før baaret Narredragt for at tjene Eders Konge, saa skal I nu bære kongeligt Skrud til Tak. (Hænger sin Kappe om Laves Skuldre. Dæmpet). Har Du nu faaet Oprejsning nok?

Lave
(som har rejst sig, kysser Kongens Haand).

Herre! Kjære Herre!

Kongen.

Vil Du saa blive tilbage?

Lave (tøvende).

Ja — men — Prinsessen, Herre? Hun sejler jo med Dronningen.

Kongen (smiler).

Ser jeg ret, bliver hun hellere i Danmark.

Lave (henrykt).

Er det sandt! (Strækker Armene ud imod Ebba, som staar paa Landingsbroen). Ebba! Vil I blive i Danmark?

Ebba (med et Glædesskrig).

Om jeg vil? (Til Dronningen). Maa jeg?

Dronningen (smiler)

Ja! Men hvor tør Du, Ebba? I dette barbariske Land!!

Ebba.

Aa, det er ikke nær saa slemt, som jeg trode. Her er stille og sørgeligt, naar Kongen sejler bort; men — Danmark er alligevel et dejligt Land.

Lave.

Og naar I nu skal vælge imellem Eders eget og det?

Ebba.

Saa vælger jeg Danmark.

(Springer ned fra Skibsbroen. Lave griber hende i sine Arme).

Kongen (begejstret).

Leve Danmark!

Eyvind (paa samme Maade).

Danmarks Konge først: „Alle Borgeres Haab, alle fattiges Tolk!“ —

Kongen

(vender sig og faar Øje paa ham).

Er Du der, Folkesanger! Hvor skal Du nu hen?

Eyvind.

Hjem til Norge! Der, hvor „der fældes Graad over Grene“ —

Kongen (falder ind).

„der falder Dug i Dal
og Taager i Fjældkongens Sal.“ —

Eyvind.

Husker I Kvælden? — —

Kongen.

Jeg husker den nok. — — Naar Du atter staar mellem Norges Fjælde, da bring min Hilsen til det norske Folk. Giv Granen mine Tanker i Arv, naar den skyder op, hvor Birken voxede.

Eyvind (imod ham).

Herre, hvad var Eders Tanke.

Kongen
(langsomt og ligesom i Tanker).

Et enigt Norden! — Et samlet Broderfolk! — Det var min Kongstanke. — —

Eyvind.

Nu forstaar jeg: „Den Snor, som lægges af Strenge tre, —

Kongen.

— hun brister fuld næppelige!“

(Stiger med Dronningen op paa Skibsbroen).

Første Borger.

Kom tilbage igjen og bliv Konge over det samlede Norden.

Kongen (standser).

Det var mit brændende Ønske et helt Liv. Og, vil Gud, vender jeg tilbage. Vær mig tro saalænge; — og — Levvel! (Bestiger Skibet).

Alle.

Gud bevare Kongen og Dronning Elisabeth!

Dronningen (bevæget).

Tusende Gange Tak for Kjærlighed og Troskab. Tak og Levvel! —

(Søfolkene tage paa et Vink af Kongen Skibsbroen ind).

Flere Stemmer.

Kom tilbage til os. Her er trofaste Hjærter, som banke for Eder i Danmark.

Eyvind

(springer ud paa Bryggen og synger).

Vi stride med Mod! Vi vente med Haab!
— Kongen fra Danmark farer. —
Der stiger imod ham et Samlingsraab
fra lyttende Folkeskarer: —
I bede for dem, som Kronen skal bære!

(Skibet sætter sig langsomt i Bevægelse. Alle blotte Hovederne).

Kongen (bevæget).

Glem mig ikke, mit Folk, mit Land! Glem mig ikke, Du danske Bonde!

Alle.

Aldrig! Leve Kong Christian, Folkets Ven! Kongen af Danmark leve!

(Skibet glider stille bort. Mængden trænger sig sammen ved Landingsbroen, viftende med deres Huer, medens

Eyvind (synger).

Tung er Kronen af drevet Guld,
kræver baade Vilje og Mod.
Det ved ikke Folket, hvor tung den er:
Den skinner dennem herlig imod. —
I bede for dem, som Kronen skal bære!

Alle.

I bede for dem, som Kronen skal bære! —

(Tæppet falder).

Paa **C. A. Reitzels Forlag** er tidligere udkommen:

JOHN BENTSEN:

DIGTE.

1885.

Pris: 1 Kr. Indb. 2 Kr.

OLAF TRYGVASON.

En dramatisk Digtning.

1887.

Pris: 3 Kr. Indb. 4 Kr. 50 Øre.

EBBA BRAHE

OG ANDRE DIGTE.

1888.

Pris: 1 Kr. 50 Øre. Indb. 2 Kr. 75 Øre

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri.